

Πρόταση οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εναρμόνιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που διέπουν τις πιστώσεις που χορηγούνται στους καταναλωτές

(2002/C 331 E/39)

COM(2002) 443 τελικό — 2002/0222(COD)

(Υποβλήθηκε από την Επιτροπή στις 31 Σεπτεμβρίου 2002)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΓΕΝΙΚΑ

1.1. Ιστορικό

Η οδηγία 87/102/ΕΟΚ σχετικά με την καταναλωτική πίστη⁽¹⁾, όπως τροποποιήθηκε το 1990 και το 1998⁽²⁾, αντίστοιχα, όρισε το κοινотικό πλαίσιο της καταναλωτικής πίστης με σκοπό να συμβάλει στη δημιουργία μιας κοινής αγοράς στον τομέα της καταναλωτικής πίστης και να θέσει τους ελάχιστους κοινούς κανόνες για την προστασία του καταναλωτή.

Το 1995 η Επιτροπή υπέβαλε έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας του 1987⁽³⁾ και στη συνέχεια προέβη σε εκτεταμένες διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Το 1996 υπέβαλε έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 90/88/ΕΟΚ για την τροποποίηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ όσον αφορά την εφαρμογή του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου (ΣΕΠΕ)⁽⁴⁾. Το 1997 υπέβαλε συνοπτική έκθεση των αντιδράσεων για την έκθεση του 1995⁽⁵⁾.

Από τις παραπάνω εκθέσεις και διαβουλεύσεις προκύπτει ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις νομοθεσίες των διαφόρων κρατών μελών στον τομέα των πιστώσεων που χορηγούνται σε φυσικά πρόσωπα εν γένει και της καταναλωτικής πίστης ειδικότερα. Η οδηγία 87/102/ΕΟΚ δεν ανταποκρίνεται πλέον επαρκώς στη σημερινή πραγματικότητα της αγοράς της καταναλωτικής πίστης και πρέπει επομένως να προχωρήσουμε στην αναθεώρησή της⁽⁶⁾.

Για το σκοπό αυτό η Επιτροπή πραγματοποίησε σειρά μελετών σχετικά με διάφορα ειδικά θέματα⁽⁷⁾ και προέβη σε λεπτομερή και συγκριτική ανάλυση όλων των εθνικών νομοθεσιών για τη μεταφορά της.

(1) Οδηγία 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη.

(2) Οδηγία 90/88/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Φεβρουαρίου 1990, σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη (ΕΕ L 61 της 10.3.1990, σ. 14), η οποία τροποποιήθηκε από την οδηγία 98/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Φεβρουαρίου 1998 (ΕΕ L 101 της 1.4.1998, σ. 17).

(3) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, COM(95) 117 τελικό, της 11ης Μαΐου 1995.

(4) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 90/88/ΕΟΚ, COM(96) 79 τελικό, της 12 Απριλίου 1996.

(5) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Συνοπτική έκθεση των αντιδράσεων και σχολίων, COM(97) 465 τελικό, της 24ης Σεπτεμβρίου 1997.

(6) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής — Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες: «Αύξηση της εμπιστοσύνης του καταναλωτή» — Συνέχεια του Πράσινου Βιβλίου: «Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες: οι προσδοκίες των καταναλωτών», COM(97) 309 τελικό.

(7) Lea, M.J., Welter, R., Dübel, A., «Study on the mortgage credit in the European Economic Area. Structure of the sector and application of the rules in the directives 87/102 and 90/88». Τελική έκθεση επί της πρόσκλησης υποβολής προσφορών αριθ. XXIV/96/U6/21 Seckelmann, R., «Methods of calculation, in the European Economic Area, of the annual percentage rate of charge», τελική έκθεση της 31ης Οκτωβρίου 1995, σύμβαση αριθ. ΑΟ 2600/94/00101, Reifner, U., «Harmonisation of cost elements of the annual percentage rate of charge, APR», Αμβούργο 1998, Σχέδιο αριθ. ΑΟ-2600/97/000169. Domont-Naert, F., και Lacoste, A.-C., «Etude sur le problème de l'usure dans certains états membres de l'espace économique européen», Louvain-la-Neuve 1997, Σύμβαση αριθ. ΑΟ-2600/96/000260 ; Domont-Naert, F., και Dejemepe, P., «Etude sur le rôle et les activités des intermédiaires de crédit aux consommateurs», σύμβαση αριθ. ΑΟ-2600/95/000254, 1996, Balate, E., και Dejemepe, P., «Conséquences de l'inexécution des contrats de crédit à la consommation». Μελέτη ΑΟ-2600/95/000270 Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τελική έκθεση.

Διάφορα κράτη μέλη ανακοίνωσαν στο μεταξύ ότι προβλέπουν επίσης να τροποποιήσουν την εθνική τους νομοθεσία. Η παρούσα πρόταση οδηγίας προσφέρει μια ευκαιρία για την Επιτροπή να επιταχύνει τις μεταρρυθμίσεις αυτές και να τις εντάξει σε ένα εναρμονισμένο κοινοτικό πλαίσιο. Οι αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής υπέβαλαν στις 8 Ιουνίου 2001 ένα κείμενο συζήτησης το οποίο περιελάμβανε έξι κατευθυντήριες γραμμές για την αναθεώρηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ και στις αρχές Ιουλίου 2001 προέβησαν σε διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους τόσο των κρατών μελών όσο και της βιομηχανίας και των καταναλωτών. Τα κείμενα που προτείνονται στην παρούσα πρόταση οδηγίας αντανακλούν αυτές τις διαβουλεύσεις.

1.2. Συνολική αξιολόγηση

Σε γενικές γραμμές, πρέπει κατ' αρχάς να διαπιστώσουμε ότι η έννοια της «καταναλωτικής πίστης» εξελίχθηκε θεαματικά από την εποχή που καταρτίστηκε η σημερινή νομοθεσία. Στις δεκαετίες του '60 και του '70 ζούσαμε σε μία «cash society», μία «κοινωνία πληρωμής σε μετρητά», όπου ο ρόλος της πίστωσης ήταν πολύ περιορισμένος και περιελάμβανε κυρίως δύο προϊόντα, δηλαδή τις συμβάσεις «πωλήσεων με δόσεις» ή «χρονομίσθωσης» για τη χρηματοδότηση της αγοράς κινητών αγαθών και τα παραδοσιακά δάνεια υπό μορφή προσωπικού δανείου. Σήμερα η πίστωση χορηγείται στους καταναλωτές μέσω πληθώρας χρηματοδοτικών μέσων και αποτελεί πλέον το «λιπαντικό» της οικονομικής ζωής. Το 50 % έως 65 % ⁽¹⁾ των καταναλωτών έχουν συνάψει σήμερα συμβάσεις καταναλωτικής πίστης για τη χρηματοδότηση, π.χ. της αγοράς ενός αυτοκινήτου ή άλλων αγαθών ή υπηρεσιών, ενώ το 30 % των καταναλωτών έχουν την ευχέρεια υπερανάληψης από τον τρεχούμενο λογαριασμό τους. Το τελευταίο αυτό πιστωτικό μέσο δεν χρησιμοποιείται καν τη δεκαετία του '70 για την κάλυψη καταναλωτικών αναγκών.

Από μακροοικονομική σκοπιά, το ύψος των τρεχούμενων δανείων στα 15 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπερβαίνει τα 500 δισεκατομμύρια EUR, ποσό που αντιστοιχεί σε άνω του 7 % του ΑΕγχΠ. Ο ετήσιος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης κυμαίνεται συνολικά γύρω στο 7 % ⁽²⁾.

Αν και η πίστωση συνιστά κινητήριο μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης και συμβάλλει στην ευημερία των καταναλωτών, δεν παύει ωστόσο να αντιπροσωπεύει έναν κίνδυνο για τους πιστωτικούς φορείς και μία απειλή πρόσθετου κόστους και αφερεγγυότητας για έναν αυξανόμενο αριθμό καταναλωτών.

Δεν εκπλήσσει επομένως το γεγονός ότι τα κράτη μέλη έκριναν ανεπαρκές το επίπεδο προστασίας που παρέχεται από τις παρούσες οδηγίες και στις νομοθεσίες που θέσπισαν για τη μεταφορά των οδηγιών στο εθνικό δίκαιο εισήγαγαν άλλες μορφές πίστωσης ή/και νέες συμβάσεις πίστωσης οι οποίες δεν προβλέπονται από τις οδηγίες. Νέες αναθεωρήσεις των εθνικών νομοθεσιών έχουν ανακοινωθεί στο ίδιο πλαίσιο.

Η εξέλιξη αυτή οδηγεί σε στρεβλώσεις ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών φορέων στην κοινή αγορά, περιορίζοντας έτσι τις δυνατότητες των καταναλωτών να λάβουν πίστωση σε άλλα κράτη μέλη.

Αυτές οι στρεβλώσεις και οι περιορισμοί επηρεάζουν με τη σειρά τους το ύψος και το χαρακτήρα των αιτούμενων πιστώσεων, καθώς και την αγορά αγαθών και υπηρεσιών. Οι διαφορές στις νομοθεσίες και στις τραπεζικές και χρηματοπιστωτικές πρακτικές έχουν επίσης ως αποτέλεσμα την άνιση προστασία του καταναλωτή στον τομέα της καταναλωτικής πίστης από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.

Κατά συνέπεια, το τρέχον νομικό πλαίσιο έπρεπε να αναθεωρηθεί προκειμένου να μπορέσουν καταναλωτές και επιχειρήσεις να επωφεληθούν πλήρως από την εσωτερική αγορά.

Αυτή η αναθεώρηση ανταποκρίνεται άλλωστε και σε ανησυχίες που έχουν εκφραστεί κατ' επανάληψη από τους καταναλωτές. Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωβαρομέτρου από το 1997 μέχρι σήμερα αποδεικνύουν ένα μη αμελητέο ποσοστό δυσαρέσκειας σε ό,τι αφορά την ποιότητα της εθνικής νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών:

- πάνω από 40 % εκτιμούν ότι η εν λόγω νομοθεσία δεν εξασφαλίζει αρκετά μεγάλη διαφάνεια όσον αφορά τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης πιστώσεων·
- 40 % εκτιμούν ότι δεν εξασφαλίζει κατάλληλες δυνατότητες προσφυγής κατά των τραπεζών·
- πάνω από 35 % εκτιμούν ότι δεν προστατεύει τα δικαιώματά τους.

⁽¹⁾ Πρβλ. με Ευρωβαρόμετρο αριθ. 54, Φεβρουάριος 2001: «Οι Ευρωπαίοι και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες», και αριθ. 56, Δεκέμβριος 2001: «Η ευρωπαϊκή κοινή γνώμη έναντι των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών».

⁽²⁾ Βλ. μηνιαία δελτία της ΕΚΤ.

Επιπλέον, τουλάχιστον το 70 % των καταναλωτών αξιώνει ενισχυμένη εναρμόνιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο των κανόνων προστασίας των καταναλωτών.

2. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

2.1. Οι στόχοι της οδηγίας όσον αφορά τις κοινοτικές υποχρεώσεις

Ο χαμηλός βαθμός ανάπτυξης της διασυνοριακής ευρωπαϊκής αγοράς καταναλωτικής πίστης οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, μεταξύ των οποίων οι κυριότεροι είναι οι εξής:

- οι τεχνικές δυσκολίες διείσδυσης σε μία άλλη αγορά,
- η έλλειψη επαρκούς εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών,
- και η εξέλιξη που συντελέστηκε από τη δεκαετία του '80 ως προς τις τεχνικές και τις μορφές των χορηγούμενων πιστώσεων.

Για την αναθεώρηση της οδηγίας απαιτείται:

- προσαρμογή του νομικού πλαισίου στις νέες τεχνικές χορήγησης πιστώσεων,
- νέα εξισορρόπηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων καταναλωτών και πιστωτικών φορέων,
- υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών.

Ο στόχος είναι να δοθεί η δυνατότητα δημιουργίας μίας αγοράς με μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα, η οποία θα προσφέρει τέτοιο βαθμό προστασίας στους καταναλωτές ώστε η ελεύθερη κυκλοφορία των προσφορών πιστώσεων να μπορεί να πραγματοποιείται με τις καλύτερες δυνατές συνθήκες τόσο γι' αυτούς που προσφέρουν όσο και γι' αυτούς που ζητούν.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων πρέπει η αναθεώρηση της οδηγίας να πραγματοποιηθεί με βάση τις ακόλουθες έξι κατευθυντήριες γραμμές:

1. τον επαναπροσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, ώστε να προσαρμοστεί στη νέα πραγματικότητα της αγοράς και να διευκρινιστούν τα όρια μεταξύ καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης·
2. την ενσωμάτωση νέων διατάξεων στις οποίες θα λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο οι πιστωτικοί φορείς αλλά και οι μεσίτες πιστώσεων·
3. την εφαρμογή ενός δομημένου πλαισίου ενημέρωσης για τους πιστωτικούς φορείς, ώστε να είναι σε θέση να εκτιμούν καλύτερα τους ενδεχόμενους κινδύνους·
4. τον καθορισμό πληρέστερης ενημέρωσης τόσο του καταναλωτή όσο και των πιθανών εγγυητών·
5. την πιο ισόρροπη κατανομή των ευθυνών μεταξύ καταναλωτή και επαγγελματία·
6. τη βελτίωση των μεθόδων και των πρακτικών αντιμετώπισης των περιπτώσεων αθέτησης υποχρεώσεων καταβολής πληρωμών από τους επαγγελματίες, τόσο για τον καταναλωτή όσο και για τον πιστωτικό φορέα.

2.2. Το μέτρο εντάσσεται στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας

Σκοπός της δράσης είναι η δημιουργία και η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Πρόκειται για μια δράση που συμβάλει στην επίτευξη του στόχου προστασίας των καταναλωτών με ένα μέτρο εναρμόνισης που λαμβάνεται στο πλαίσιο της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς. Για το λόγο αυτό επιλέχθηκε ως νομική βάση το άρθρο 95. Κατά συνέπεια, η πρόταση της Επιτροπής υποβάλλεται προς έγκριση στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με βάση τη διαδικασία συναπόφασης του άρθρου 251 της Συνθήκης. Το άρθρο 95 προβλέπει την υποχρέωση διαβούλευσης με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Τα κράτη μέλη, κάνοντας χρήση της ρήτρας ελάχιστων απαιτήσεων που προβλέπεται στο άρθρο 15 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, ενέκριναν για τις περισσότερες πτυχές της καταναλωτικής πίστης πιο αναλυτικές, πιο σαφείς και πιο αυστηρές διατάξεις από αυτές που προβλέπονται στην οδηγία για να προστατεύσουν τους καταναλωτές τους. Αυτές οι διαφορές είναι σε θέση να καταστήσουν πιο δύσκολη τη σύναψη διασυνοριακών συμβάσεων εις βάρος τόσο των καταναλωτών όσο και των πιστωτικών φορέων. Είναι γεγονός ότι το πεδίο εφαρμογής των εθνικών νομοθεσιών που θεσπίστηκαν για τη μεταφορά της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ είναι συνήθως ευρύτερο από το πεδίο εφαρμογής της ίδιας της οδηγίας, αλλά επιπλέον παρουσιάζει διαφορές από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Έτσι, ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη η νομοθεσία περί καταναλωτικής πίστης ρυθμίζει τη χρηματοδοτική μίσθωση σε ιδιώτες με δικαίωμα αγοράς ή ακόμη και την καθαρή μίσθωση κινητών αγαθών σε καταναλωτές, σε άλλα κράτη μέλη οι συμβάσεις αυτές έχουν εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής της αντίστοιχης νομοθεσίας.

Επομένως, οι διάφορες μορφές πιστωτικών συμβάσεων προβλέπουν έναν υπολογισμό επιτοκίων και κόστους ο οποίος διαφέρει ανάλογα με τις μορφές πίστωσης και με τα κράτη μέλη. Για το σκοπό αυτό η οδηγία 87/102/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από τις οδηγίες 90/88/ΕΟΚ και 98/7/ΕΚ, εισήγαγε τον υπολογισμό ενός συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου που συμπεριλαμβάνει όλους τους τόκους και το κόστος που απαιτείται να καταβάλει ο καταναλωτής, δίνοντας στον τελευταίο τη δυνατότητα να τα συγκρίνει καλύτερα. Από την άλλη πλευρά, ως αποτέλεσμα της καθιέρωσης του ΣΕΠΕ επανεμφανίζονται δύο προβλήματα: αφενός το πρόβλημα των συμβατικών όρων υπολογισμού προκειμένου να εκφραστούν ταυτόχρονα τα χρονικά διαστήματα και οι στρωγυλοποιήσεις και αφετέρου το πρόβλημα του καθορισμού των επιβαρύνσεων — της «βάσης υπολογισμού» — που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Για να μπορεί το ΣΕΠΕ να είναι απόλυτα αξιόπιστο και να μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα πρέπει τα κράτη μέλη να το υπολογίζουν με ενιαίο τρόπο και να ενσωματώνουν με τον ίδιο τρόπο όλα τα στοιχεία κόστους που συνδέονται με τη σύμβαση της πίστωσης. Αυτό όμως δεν συμβαίνει σε όλες τις περιπτώσεις, παρά τις τροποποιήσεις που επέφερε η οδηγία 98/7/ΕΚ.

Επισημαίνονται π.χ. κάποιες δυσκολίες που αντιμετωπίζονται στην προσπάθεια να αποδειχθεί ο «υποχρεωτικός» χαρακτήρας των ασφαλειών και εγγυήσεων που καλύπτουν την εξόφληση της πίστωσης — ο υποχρεωτικός αυτός χαρακτήρας αποτελεί το κριτήριο για να συμπεριληφθεί το κόστος αυτών των ασφαλειών και εγγυήσεων στη βάση υπολογισμού — και οι οποίες οδήγησαν ορισμένα κράτη μέλη στο να ορίσουν κανόνες πέραν της οδηγίας, χρησιμοποιώντας τη ρήτρα ελάχιστων απαιτήσεων. Η εξαίρεση ορισμένων ειδών στοιχείων κόστους από την οδηγία δεν έχει — ή έπαψε να έχει — λόγο ύπαρξης και επομένως πολλά κράτη μέλη προχώρησαν στην ενσωμάτωση αυτών των στοιχείων κόστους στις εθνικές τους «βάσεις υπολογισμού». Υπάρχουν, τέλος, κάποια αδιευκρίνιστα σημεία στην οδηγία, π.χ. αναφορικά με τον αντίκτυπο των προμηθειών που πρέπει να καταβάλλονται στους μεσίτες πιστώσεων ή με τους φόρους που συνεπάγεται η χορήγηση ή η εκτέλεση της πιστωτικής σύμβασης. Όλα τα παραπάνω οδηγούν ενδεχομένως σε μία διαφορά δεκάδων ποσοστιαίων μονάδων, ανάλογα εάν ένα κράτος μέλος προσδιορίζει με αυστηρότερα ή ελαστικότερα κριτήρια τη σύνθεση της «βάσης υπολογισμού» που εφαρμόζει.

Η παρούσα πρόταση οδηγίας προβαίνει σε επανεκτίμηση τόσο των συμβατικών όρων υπολογισμού όσο και της ενσωμάτωσης ή εξαίρεσης ορισμένων στοιχείων κόστους με κριτήριο τις οικονομικές τους αιτιολογήσεις, κατά τρόπο ώστε να καταλήξουμε στις λιγότερες δυνατές εξαιρέσεις στοιχείων κόστους της πίστωσης και στη μέγιστη δυνατή σαφήνεια, κάτι που κανονικά πρέπει να οδηγήσει στη μέγιστη δυνατή προσέγγιση των εθνικών «βάσεων υπολογισμού» και σε μεγαλύτερη ομοιομορφία των μεθόδων υπολογισμού.

Τα προαναφερόμενα μέτρα συγκρισιμότητας των στοιχείων κόστους δεν μπορούν να εφαρμοστούν παρά μόνο σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Θα έχουν ικανοποιητικά αποτελέσματα μόνον εάν το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας συμπεριλάβει το σύνολο των συμβάσεων πιστώσεων που διατίθενται στους καταναλωτές.

Μπορούμε να παραθέσουμε και άλλα παραδείγματα. Έτσι, οι νομοθεσίες των κρατών μελών περιλαμβάνουν διαφορετικές διαδικασίες και προθεσμίες «υπαναχώρησης», «εξέτασης» ή «ακύρωσης» των πιστωτικών συμβάσεων. Οι διαφορετικές αυτές προθεσμίες και διαδικασίες αποτελούν τροχοπέδη για τον πιστωτικό φορέα που επιθυμεί να υποβάλει προσφορές πιστώσεων σε άλλα κράτη μέλη και βρίσκεται αντιμέτωπος με μία προθεσμία 3 ημερών στο Λουξεμβούργο, μία προθεσμία 7 ημερών στο Βέλγιο, μία απαγόρευση της εκτέλεσης της σύμβασης πίστωσης κατά τη διάρκεια της περιόδου υπαναχώρησης στη Γαλλία, την υποχρέωση αναφοράς των προθεσμιών και των διαδικασιών στην πιστωτική σύμβαση, κ.λπ. Οι διυστάμενες νομοθετικές διατάξεις αναφορικά με τους όρους που διέπουν τη διατύπωση, τη σύναψη και την ακύρωση μίας σύμβασης οδηγούν σε στρέβλωση του ανταγωνισμού.

Ορισμένα κράτη μέλη προβλέπουν την ολοκληρωτική απαγόρευση της προσέγγισης καταναλωτών κατ' οίκον για τη σύναψη συμβάσεων πίστωσης, ενώ άλλα καθορίζουν μία προθεσμία υπαναχώρησης ή ακόμη μία σειρά ειδικών μέτρων καταπολέμησης των επιθετικών μεθόδων εμπορίας. Κάτι που σε κάποιο κράτος μέλος είναι απολύτως νόμιμο ενδέχεται σε άλλο κράτος μέλος να επισύρει ποινική δίωξη. Ένας πιστωτικός φορέας ο οποίος ασκεί τη δραστηριότητά του σε ένα πολύ αυστηρό νομικό πλαίσιο σε κάποιο κράτος μέλος μπορεί να διεισδύσει ευκολότερα σε άλλο κράτος μέλος όπου ισχύουν λιγότερο αυστηρές προϋποθέσεις, εξασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Σε περίπτωση μη εκτέλεσης των συμβάσεων πίστωσης ή εγγύησης, ένας πιστωτικός φορέας θα βρεθεί αντιμέτωπος με διαφορετικές διαδικασίες και προθεσμίες προειδοποίησης, ανάλογα με το κράτος μέλος στο οποίο διαμένει ο καταναλωτής. Οι νομοθεσίες των κρατών μελών παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά τις περιόδους αναμονής πριν από την εκτέλεση που εφαρμόζονται είτε έναντι των καταναλωτών και των εγγυητών ή για την ανάκτηση των αγαθών. Η εφαρμογή μεγαλύτερων προθεσμιών και ειδικών διαδικασιών συνεπάγεται επιπρόσθετο κόστος για τον πιστωτικό φορέα ο οποίος διατρέχει τον κίνδυνο μη εκτέλεσης της σύμβασης και ενδέχεται να επιφέρει εις βάρος του ανταγωνιστικό μειονέκτημα σε σχέση με άλλους πιστωτικούς φορείς οι οποίοι δεν επιβαρύνονται με αυτό το κόστος ή έχουν να αντιμετωπίσουν λιγότερο αυστηρές προϋποθέσεις, παρά το γεγονός ότι χορήγησαν πίστωση στον ίδιο καταναλωτή.

Μέτρα που διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 153, παράγραφοι 1 και 3α, της συνθήκης, σε συνδυασμό με το προαναφερθέν άρθρο 95. Πράγματι, τα συγκεκριμένα μέτρα προστασίας στοχεύουν στην ενίσχυση των μέτρων που συμβάλλουν στην υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς και θα πρέπει να εξασφαλίσουν την αποδοχή εκ μέρους των κρατών μελών της μέγιστης δυνατής εναρμόνισης δίχως την ανάγκη συστηματικής προσφυγής σε πρόσθετα μέτρα προστασίας.

Με αυτό ακριβώς το πνεύμα η παρούσα οδηγία ενθαρρύνει την προσφυγή σε διαδικασίες φιλικής διευθέτησης πριν από την εφαρμογή διαδικασιών είσπραξης, τη συμμόρφωση αυτών των διαδικασιών είσπραξης προς τους συμφωνημένους συμβατικούς όρους, την ισορροπία ανάμεσα στα αμοιβαία συμφέροντα του πιστωτικού φορέα και του καταναλωτή κατά το διακανονισμό των υπερήμερων πληρωμών, το γεγονός ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα όλων των πλευρών στο πλαίσιο συμφωνιών ανάκτησης των αγαθών που χρηματοδοτούνται με πίστωση, καθώς και τη δυνατότητα του καταναλωτή να απευθύνεται, ενδεχομένως, σε άλλο πιστωτικό φορέα δίχως να επιβαρύνεται με την καταβολή αδικαιολόγητων αποζημιώσεων.

2.3. Το καταλληλότερο μέσο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων

Η προτεινόμενη δράση αποσκοπεί στην κάλυψη των αναγκών της εσωτερικής αγοράς με τη θέσπιση κοινών και εναρμονισμένων κανόνων για όλους τους εμπλεκόμενους παράγοντες — πιστωτικούς φορείς, μεσίτες πιστώσεων κ.λπ. — με την εξασφάλιση ταυτόχρονα της δυνατότητας των πιστωτικών φορέων να παρέχουν ευκολότερα τις υπηρεσίες τους και των καταναλωτών να απολαμβάνουν υψηλό επίπεδο προστασίας.

Εξετάστηκε το ενδεχόμενο θέσπισης ομοιόμορφης νομοθεσίας υπό μορφή κανονισμού με άμεση ισχύ χωρίς μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών αλλά η λύση αυτή απερρίφθη. Μία οδηγία θα προσφέρει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να τροποποιήσουν, ως αποτέλεσμα της μεταφοράς της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ στο εθνικό δίκαιο, την ισχύουσα νομοθεσία όσο χρειάζεται για να συμμορφωθούν με αυτή την οδηγία. Κατά την εκπόνηση της πρότασης οδηγίας η Επιτροπή κατέβαλε προσπάθειες προκειμένου να επιτύχει μία ισορροπία θεμελιωμένη στη μέγιστη δυνατή επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, κατά τρόπο ώστε να καλύπτει όλες τις μορφές συμβάσεων πίστωσης και εγγύησης, καθώς και στη βούληση για περιορισμό του αντίκτυπου μίας παρόμοιας μεταρρύθμισης στις νομοθεσίες των κρατών μελών. Με τη νέα προσέγγιση εναρμόνισης και αυτές τις πολυάριθμες ουσιαστικές τροποποιήσεις, η παρούσα νομοθετική πράξη θα αντικαταστήσει την οδηγία 87/102/ΕΟΚ όπως τροποποιήθηκε από τις οδηγίες 90/88/ΕΟΚ και 98/7/ΕΚ.

2.4. Πλεονεκτήματα της προτεινόμενης οδηγίας

Με την εναρμόνιση των κανόνων που διέπουν τις πιστώσεις που χορηγούνται στους καταναλωτές θα βελτιωθεί η λειτουργία και θα ενισχυθεί η σταθερότητα των ευρωπαϊκών αγορών στον τομέα της καταναλωτικής πίστης.

Επίσης θα βελτιωθεί η λειτουργία της αγοράς χάρη στην αύξηση των δυνατοτήτων άσκησης διασυνοριακών δραστηριοτήτων εντός της εσωτερικής αγοράς, ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον ανταγωνισμό στην αγορά. Πράγματι, από τη στιγμή που θα ισχύουν οι ίδιοι κανόνες τόσο για τους πιστωτικούς φορείς ή/και τους μεσίτες πιστώσεων όσο και για τους καταναλωτές και τους εγγυητές, οι τελευταίοι θα αποκτήσουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη σε πιστώσεις ενίοτε άγνωστες, οι οποίες χορηγούνται με εξαιρετικά συμφέροντα επιτόκια και μορφές από πιστωτικούς φορείς ή μεσίτες που εδρεύουν σε άλλα κράτη μέλη.

Από την άλλη πλευρά, θα ενισχυθεί η σταθερότητα των αγορών αυτών, διότι με την καθιέρωση ενός συνόλου διατάξεων αναφορικά με τον «υπεύθυνο δανεισμό», την ενημέρωση και την προστασία τόσο κατά τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης όσο και τη στιγμή της εκτέλεσης ή της ενδεχόμενης μη εκτέλεσής της θα μειωθούν οι πιθανότητες ένας πιστωτικός φορέας ή ένας μεσίτης πιστώσεων να προσπαθήσει να παραπλανήσει τους καταναλωτές ενός άλλου κράτους μέλους ή να θέσει σε κίνδυνο τη χρηματοοικονομική τους κατάσταση ή ακόμη να ενεργήσει με ανεύθυνο τρόπο. Επιπλέον, η προτεινόμενη οδηγία, και ιδίως οι διατάξεις της αναφορικά με τα μέτρα πρόληψης της υπερχρέωσης, καθώς και με τους κανόνες που διέπουν την αναζήτηση στοιχείων σε κεντρικές βάσεις δεδομένων, θα βελτιώσει την ποιότητα του δανεισμού και θα μειώσει τον κίνδυνο να πέσουν οι καταναλωτές θύματα υπερβολικών δεσμεύσεων στις οποίες δεν θα μπορούν πλέον να αντεπεξέλθουν, με αποτέλεσμα τον οικονομικό τους αποκλεισμό και πολυδάπανες για τα κράτη μέλη κοινωνικές παρεμβάσεις.

3. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Άρθρο 1 (Σκοπός)

Σκοπός της οδηγίας είναι η καθιέρωση της μέγιστης δυνατής εναρμόνισης στον τομέα των πιστώσεων που χορηγούνται στους καταναλωτές, διασφαλίζοντας σε αυτούς υψηλό επίπεδο προστασίας. Όλα τα είδη και οι μορφές πιστώσεων που χορηγούνται στους καταναλωτές θα καλύπτονται κατ' αρχήν από την εναρμόνιση αυτή. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο ο τίτλος της οδηγίας αναφέρεται στις πιστώσεις που χορηγούνται στους καταναλωτές και όχι στην καταναλωτική πίστη. Οι ελάχιστες εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, το οποίο έχει διευρυνθεί πολύ σε σχέση με την οδηγία 87/102/ΕΟΚ, απαριθμούνται στο άρθρο 3.

Καλύπτονται επίσης οι συμβάσεις εγγύησης. Η προβλεπόμενη εναρμόνιση στην περίπτωση αυτών των συμβάσεων θα αφορά κυρίως την ενημέρωση που πρέπει να παρέχεται στους καταναλωτές που συνάπτουν παρόμοιες συμβάσεις, έστω κι αν είναι εγγυητές μιας πίστωσης που χορηγείται για επαγγελματικούς σκοπούς.

Άρθρο 2 (ορισμοί)

Το άρθρο αυτό περιλαμβάνει τους ορισμούς μιας σειράς όρων που χρησιμοποιούνται στην οδηγία. Επιλέχθηκε κατ' αρχήν η χρήση της ίδιας ορολογίας με αυτή της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ. Εισηγήθηκαν ορισμένες αλλαγές προκειμένου να καλυφθεί η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής ή για την αποσαφήνιση ορισμένων εννοιών. Εισηγήθηκαν κάποιοι νέοι ορισμοί για την κάλυψη των νέων εννοιών που περιέχει το κείμενο.

Οι ορισμοί του «πιστωτικού φορέα», του «καταναλωτή» και της «σύμβασης πίστωσης» παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητοι σε σχέση με το κείμενο της αρχικής οδηγίας, εξαιρουμένης της καλύτερης ενσωμάτωσης της έννοιας «υπόσχεση πίστωσης». Καλύπτονται όλες οι δικαιοπραξίες που συνδέονται με την πίστωση, συμπεριλαμβανομένων των υποσχέσεων για σύναψη σύμβασης.

Καλύπτονται επίσης οι συμβάσεις πίστωσης για παροχή υπηρεσιών.

Η δεύτερη φράση του ορισμού δεν αποβλέπει στην εισαγωγή εξαίρεσης. Διευκρινίζει τις περιπτώσεις, όπως η παροχή αερίου, η υδροδότηση και η ηλεκτροδότηση, όπου η — συνεχής — παροχή υπηρεσιών συνοδεύεται από την καταβολή του σχετικού τιμήματος δίχως χορήγηση «πίστωσης».

Ο «μεσίτης πιστώσεων» αποτελεί μία γενική έννοια που μπορεί να καλύπτει πολλών ειδών δραστηριότητες και διάφορες κατηγορίες παρεμβαίνόντων:

- έναν εντεταλμένο μεσάζοντα εξουσιοδοτημένο να υπογράψει — κατ' αποκλειστικότητα — εξ ονόματος και για λογαριασμό του πιστωτικού φορέα·
- έναν πράκτορα πιστώσεων, δηλ. ένα ανεξάρτητο πρόσωπο (που ασκεί δραστηριότητα υπό τη δική του επωνυμία), το οποίο μπορεί να υποβάλει αιτήσεις για χορήγηση πίστωσης σε πολλούς πιστωτικούς φορείς·
- έναν «προμηθευτή αγαθών ή υπηρεσιών», άρα ένα πρόσωπο (όπως ένας πωλητής) που μπορεί να είναι είτε ένας εντεταλμένος μεσάζονας είτε ένας πράκτορας πιστώσεων ή και ένας πιστωτικός φορέας ο οποίος εκχωρεί άμεσα τα δικαιώματά του σε έναν τρίτο πιστωτικό φορέα/κύριο χρηματοδότη που θα λάβει τη (συν)απόφαση σχετικά με τη χορήγηση της πίστωσης, του οποίου η μεσολαβητική δραστηριότητα δεν αποτελεί παρά ένα μέσο στήριξης της κύριας δραστηριότητάς του, δηλαδή της πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών.

Ο προτεινόμενος ορισμός επιτρέπει να συμπεριληφθούν όλα τα πρόσωπα που συνδράμουν στη σύναψη μιας σύμβασης πίστωσης, δηλαδή όχι μόνον οι πράκτορες πιστώσεων αλλά και οι εντεταλμένοι μεσάζοντες ή οι τραπεζοϋπάλληλοι, όπως και οι προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών και οι απασχολούμενοι κυρίως ή επικουρικός σε εμπορικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων όσων παραπέμπουν πελάτες σε πιστωτικούς φορείς ή μεσίτες πιστώσεων.

Πρόκειται επομένως για κάθε πρόσωπο που παρέχει σε έναν πιστωτικό φορέα στοιχεία για την εξακρίβωση της ταυτότητας του καταναλωτή και παραπέμπει τον καταναλωτή επί αμοιβή σε έναν πιστωτικό φορέα για τη σύναψη πιστωτικής σύμβασης. Η αμοιβή αυτή μπορεί να είναι σε χρήμα ή σε κάθε άλλη μορφή οικονομικού πλεονεκτημάτος που συμφωνήθηκε: υποστήριξη πληροφορικής, πρόσβαση στο εμπορικό δίκτυο του πιστωτικού φορέα, διευκολύνσεις πίστωσης, κ.λπ. Οι ανεξάρτητοι δικηγόροι και συμβολαιογράφοι δεν καλύπτονται κατ' αρχήν από τον ορισμό, ακόμη κι αν ο καταναλωτής ζητά από αυτούς συμβουλές σχετικά με τις συνέπειες μιας σύμβασης πίστωσης ή αν συνδράμουν στη διατύπωση ή την επικύρωση της σύμβασης, εφόσον ο ρόλος τους περιορίζεται στην παροχή νομικών συμβουλών και δεν κατευθύνουν τους πελάτες τους σε συγκεκριμένους πιστωτικούς φορείς.

Η «σύμβαση εγγύησης» καλύπτει το σύνολο των εγγυήσεων, τόσο τις προσωπικές όσο και τις εμπράγματες: τριτεγγυήσεις, αλληλεγγύη, υποθήκες, ενέχυρα, κ.λπ. Η συγκεκριμένη σύμβαση πρέπει να συνάπτεται από έναν καταναλωτή που αποκαλείται «εγγυητής» προκειμένου να γίνεται διάκριση ανάμεσα σε αυτόν και τον καταναλωτή που υπογράφει τη σύμβαση πίστωσης. Η σύμβαση εγγύησης μπορεί να αφορά όλες τις δικαιοπραξίες που συνδέονται με την πίστωση και να συνάπτεται για ιδιωτικούς ή επαγγελματικούς σκοπούς, υπό την προϋπόθεση ότι ο εγγυητής ενεργεί με σκοπούς μη επαγγελματικούς.

Το «συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή» πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία κόστους, συμπεριλαμβανομένων των χρεωστικών τόκων και άλλων αποζημιώσεων, προμηθειών, φόρων και εξόδων πάσης φύσεως, που καλείται να καταβάλει ο καταναλωτής για τη χορηγούμενη πίστωση, ανεξάρτητα εάν είναι καταβλητέα στον πιστωτικό φορέα ή στο μεσίτη πιστώσεων ή στην αρμόδια αρχή που επιβάλλει φόρους σε ιδιαίτερες μορφές πιστώσεων ή ακόμη σε κάθε τρίτο πρόσωπο που δικαιούται να αξιώνει αμοιβή μετά από τη διαμεσολάβηση ή τη σύναψη μιας σύμβασης πίστωσης ή εγγύησης. Αν και η ερμηνεία αυτή περιλαμβάνεται ήδη στην οδηγία 87/102/ΕΟΚ, ο ορισμός τροποποιήθηκε ελαφρώς προκειμένου να διευκρινιστεί η ενσωμάτωση ορισμένων στοιχείων κόστους, χωρίς εντούτοις αυτό να σημαίνει ότι καταλήγουμε σε ένα θετικό και εξαντλητικό κατάλογο όλων των στοιχείων κόστους.

Οι έννοιες «ποσά που εισπράττονται από τον πιστωτικό φορέα» και «συνολικό χρεωστικό επιτόκιο» είναι νέες σε σχέση με την οδηγία 87/102/ΕΟΚ και πρέπει να καταστήσουν δυνατή την εξακρίβωση των εξόδων που προκύπτουν από την υπηρεσία χορήγησης πιστώσεων που προσφέρει ο πιστωτικός φορέας καθώς και των εξόδων που διεκδικεί ο πιστωτικός φορέας, εξαιρουμένων όλων των συναφών εξόδων που διεκδικούνται από τρίτους: έξοδα συμβολαιογράφου, έξοδα εγγύησης, προμήθειες που πληρώνονται σε μεσίτες πιστώσεων, έξοδα προαιρετικών ασφαλίσεων, κ.λπ.

Το χρεωστικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο που εφαρμόζεται για τον υπολογισμό του ποσού μιας περιοδικής καταβολής σε συνάρτηση με το ποσό της αναληφθείσας πίστωσης και τη διάρκεια της συγκεκριμένης ανάληψης, αποκλειόμενου κάθε άλλου κόστους. Η αναφορά αυτού του επιτοκίου θα προσφέρει στον καταναλωτή τη δυνατότητα επαλήθευσης των χρεωστικών τόκων που καλείται να καταβάλει για δεδομένη χρονική περίοδο. Στο άρθρο 6 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ η έννοια του «ετήσιου επιτοκίου» χρησιμοποιείται χωρίς άλλη διευκρίνιση. Ορισμένα κράτη μέλη επέλεξαν, ιδίως για πιστώσεις μακράς διάρκειας που ενδεχομένως καλύπτονται από υποθήκη, την εφαρμογή ενός πραγματικού επιτοκίου και τη μέθοδο της ισοδύναμης μετατροπής, αποφεύγοντας την προσφυγή σε άπειρες μεθόδους υπολογισμού του περιοδικού τόκου με την εφαρμογή διαφόρων κανόνων *pro rata temporis* που ελάχιστη σχέση έχουν με το γραμμικό χαρακτήρα του χρόνου. Κάποια άλλα κράτη μέλη αποδέχονται ένα περιοδικό ονομαστικό επιτόκιο το οποίο υπολογίζεται με μια μέθοδο αναλογικής μετατροπής. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να αποδεσμεύσει μια ενδεχόμενη μεταγενέστερη ρύθμιση του ύψους των χρεωστικών επιτοκίων από τη διαδικασία καθορισμού των ποσοστών επιβάρυνσης και να περιοριστεί στην αναφορά του επιτοκίου που εφαρμόζεται. Παρά ταύτα, χρησιμοποιείται η έννοια του «χρεωστικού επιτοκίου» προκειμένου να γίνει διάκριση από το πιστωτικό επιτόκιο ή το επιτόκιο αποταμίευσης.

Επομένως, το χρεωστικό επιτόκιο είναι ένα επιτόκιο το οποίο προσφέρει στον πιστωτικό φορέα τη δυνατότητα να υπολογίζει περιοδικά και με συγκεκριμένη μέθοδο τους οφειλόμενους τόκους επί του αναληφθέντος κεφαλαίου. Το επιτόκιο αυτό είναι διαφορετικό από το λεγόμενο «επιτόκιο επιβάρυνσης», που εφαρμόζεται ενίοτε σε ορισμένα κράτη μέλη και υπολογίζεται με βάση την προς χρηματοδότηση καθαρή τιμή ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας αλλά που δεν επιφέρει προστιθέμενη αξία για τον καταναλωτή. Χάρη στο συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο θα αναδεικνύεται η αληθινή «βαρύτητα» της μεθόδου που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του χρεωστικού αυτού επιτοκίου.

Η έκφραση «υπολειμματική αξία» χρησιμοποιείται συχνά στους τομείς της χρηματοδοτικής μίσθωσης (ή λήζινγκ). Η καταβολή αυτής της αξίας κατά την άρση του δικαιώματος προαίρεσης αγοράς ή κατά τη λήξη της σύμβασης πίστωσης θα επιτρέπει στον καταναλωτή να αποκτήσει την κυριότητα του χρηματοδοτούμενου αγαθού.

Η έκφραση «ανάληψη πίστωσης» προσδιορίζει το ποσό που ένας καταναλωτής έχει αποσύρει ή μπορεί να αποσύρει εφάπαξ σε μία δεδομένη στιγμή. Το ανώτατο όριο, ήτοι το «συνολικό ποσό της πίστωσης», προκύπτει κατ' αρχήν από το άθροισμα των εγκεκριμένων αναλήψεων πίστωσης.

Ο ορισμός του «μόνιμου υποθέματος» είναι ο ίδιος με αυτόν που υπάρχει στην οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της [...] σχετικά με την εξ' αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ.

Με την έκφραση «ανασύσταση κεφαλαίου από τρίτους» διευκρινίζεται ένα άτομο, διαφορετικό από τον πιστωτικό φορέα και τον καταναλωτή, που αναλαμβάνει την υποχρέωση απέναντι στον καταναλωτή και ενδεχομένως και απέναντι στον πιστωτικό φορέα για ανασύσταση του κεφαλαίου που οφείλεται δυνάμει πιστωτικής σύμβασης έτσι ώστε ο καταναλωτής να μπορέσει να εξοφλήσει τον πιστωτικό φορέα σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στην πιστωτική σύμβαση. Αυτό το πρόσωπο είναι κατά γενικό κανόνα ένας ασφαλιστής ή ένα ταμείο επενδύσεων.

Άρθρο 3 (πεδίο εφαρμογής)

Το παρόν άρθρο προσδιορίζει τα είδη των συμβάσεων τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Η οδηγία 87/102/ΕΟΚ εφαρμόζεται αποκλειστικά στις συμβάσεις πίστωσης⁽¹⁾ και άρα στις συμβάσεις δυνάμει των οποίων ένας πιστωτικός φορέας χορηγεί ή υπόσχεται να χορηγήσει σε καταναλωτή μία πίστωση με τη μορφή προθεσμίας πληρωμής, δανείου ή οποιασδήποτε άλλης παρόμοιας χρηματοδοτικής διευκόλυνσης. Η παρούσα πρόταση οδηγίας αποσκοπεί στη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής ώστε να περιλαμβάνει όλες τις εγγυήσεις, δηλαδή κάθε εγγυητή και επομένως κάθε καταναλωτή που υπογράφει μια εγγύηση, είτε προσωπική είτε εμπράγματη, η οποία καλύπτει μια πίστωση που χορηγείται σε καταναλωτή ή έμπορο. Δεν μπορούμε να στερήσουμε από τους ανθρώπους αυτούς ένα ελάχιστο επίπεδο ενημέρωσης και προστασίας ανάλογο αυτού που απολαμβάνει ο καταναλωτής/δανειολήπτης⁽²⁾.

Πρέπει να καταργηθούν οι εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 2 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, οι οποίες αφορούν τα κατώτατα και ανώτατα όρια, τις άτοκες ή με χαμηλό επιτόκιο πιστώσεις, τις συμβάσεις μίσθωσης αγαθών ή υπηρεσιών με δικαίωμα αγοράς, τις συμβάσεις πίστωσης που έχουν τη μορφή δημοσίου εγγράφου, τις προκαταβολές σε τρεχούμενο λογαριασμό, τις εγκεκριμένες, μη εγκεκριμένες ή σιωπηρές υπεραναλήψεις, καθώς και όλες τις μορφές πιστώσεων βραχείας διάρκειας που επιβαρύνουν τον καταναλωτή με έξοδα ή τόκους⁽³⁾.

Ωστόσο οι πιστωτικές συμβάσεις που αφορούν τη χορήγηση πίστωσης για την απόκτηση ή τη μετατροπή ενός ακινήτου και οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο μίας σύστασης της Επιτροπής δεν καλύπτονται από την οδηγία. Αντίθετα, η οδηγία θα εφαρμόζεται σε αυτές τις πιστωτικές συμβάσεις εφόσον παρέχουν τη δυνατότητα χρηματοδότησης, ενδεχομένως με μια νέα ανάληψη πίστωσης, ενεργειών διαφορετικών από την απόκτηση ή μετατροπή ακινήτου.

Χρειάζεται επίσης να εξαιρεθούν οι συμβάσεις οι οποίες προβλέπουν προθεσμίες ή χρηματοδοτικές διευκολύνσεις, ενδεχομένως με τη χρήση καρτών πληρωμής ή χρεωστικών καρτών, που καλύπτουν άτοκες συναλλαγές και των οποίων η προθεσμία δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

(1) Βλέπε απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 23ης Μαρτίου 2000, υπόθεση C-208/98, Berliner Kindl Brauerei AG.

(2) Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: F, UK, L, B, IRL, S.

(3) Τα ΚΜ υπερέβησαν από κάθε άποψη το περιορισμένο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ. Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος — κατά εξαίρεση: Άρθρο 2, παρ. 1, α): IRL, F (εν μέρει), NL, A. (επιπλέον, πολλά ΚΜ, εκ των οποίων το Β, διαθέτουν διαφορετική προστατευτική νομοθεσία). Άρθρο 2, παρ. 1, β): IRL, F, L, UK, B, NL. Άρθρο 2, παρ. 1, γ): DK, NL, F, IRL, B. Άρθρο 2, παρ. 1, δ): DK, NL, F, IRL, B. Άρθρο 2, παρ. 1, ε): D, F, P, B, DK, A, UK. Άρθρο 2, παρ. 1, στ): D, A, DK, IRL: κανένα ανώτατο όριο· Β και S: πολύ μερικό ανώτατο όριο· F και NL: μερικό ανώτατο όριο· L και UK: υψηλότερο ανώτατο όριο· IRL, F, NL: κανένα κατώτατο όριο· S και Β: μερικό κατώτατο όριο· L: χαμηλότερο κατώτατο όριο. Άρθρο 2, παρ. 1, ζ): B, F, IRL, L, NL. Άρθρο 2, παρ. 2: εξαίρεση ζήτησαν μόνον IRL, UK (πιστωτικές ενώσεις), NL, B (δάνεια κοινωνικού χαρακτήρα), και D (πιστώσεις από εργοδότες). Το νέο κείμενο καλύπτει NL, B και D. Άρθρο 2, παρ. 3: A, IRL, εν μέρει NL και L. Άρθρο 2, παρ. 4: εξαίρεση συνδεόμενη και συγκρίσιμη με του άρθρου 2, παρ. 1, α).

Η παρούσα οδηγία δεν αποσκοπεί να καλύψει μια κατάσταση κατά την οποία ένας εργοδότης χορηγεί μια περιστασιακή πίστωση και συνεπώς εκτός της κύριας εμπορικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας ή κάποια προκαταβολή επί του μισθού στο προσωπικό του. Από την άλλη πλευρά, δεν συντρέχει λόγος να δίδεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να εξαιρούν από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας ορισμένες μορφές πίστωσης που διατίθενται σε ιδιαίτερες κατηγορίες του κοινού ή που χορηγούνται υπό ειδικές προϋποθέσεις και με μειωμένο επιτόκιο, εφόσον οι πιστώσεις αυτές χορηγούνται συστηματικά στο πλαίσιο εμπορικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων είτε στα μέλη ενός συνεταιρισμού που δημιουργείται επί τούτου, είτε σε περιπτώσεις όπου κάποιος εργοδότης οργανώνει μία υπηρεσία «χορήγησης πιστώσεων» εντός της επιχείρησής του. Στις περιπτώσεις αυτές η χορήγηση της πίστωσης πρέπει να πραγματοποιείται με την ίδια σύνεση που προβλέπεται στην παρούσα οδηγία και να συνοδεύεται από τις ίδιες πληροφορίες, συμβουλές και μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία του καταναλωτή.

Τέλος, πρέπει να εξαιρούνται οι πιστωτικές συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ των επιχειρήσεων επενδύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2 της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ και έναν επενδυτή⁽¹⁾. Ουσιαστικά πρόκειται για εντελώς ιδιόμορφες πιστωτικές συμβάσεις για τις οποίες ισχύουν παρόμοιες διατάξεις, κυρίως στον τομέα της ενημέρωσης και της παροχής συμβουλών.

Άρθρο 4 (διαφήμιση)

Το άρθρο 3 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ ορίζει ότι «κάθε διαφήμιση ή προσφορά που εκτίθεται σε εμπορικά καταστήματα, μέσω της οποίας ο διαφημιζόμενος δηλώνει ότι προσφέρεται να χορηγήσει πίστωση ή να μεσολαβήσει για τη σύναψη συμβάσεων πίστωσης και η οποία αναφέρει το επιτόκιο ή άλλα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με το κόστος της πίστωσης, πρέπει επίσης να αναφέρει το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο με ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα, εάν δεν υπάρχει άλλος τρόπος». Σκοπός ήταν η αποφυγή της αθέμιτης ή παραπλανητικής διαφήμισης που έπεται της ανακοίνωσης ενός επιτοκίου ή κόστους χωρίς να ενημερώνεται ο καταναλωτής για το πραγματικό κόστος ή επιτόκιο της σύμβασης πίστωσης.

Η διατύπωση του άρθρου 1α, παράγραφος 3, και του άρθρου 3 δείχνει ότι υπήρχαν αρχικά αβεβαιότητες μεταξύ των κρατών μελών αναφορικά με τις δυνατότητες και τις μεθόδους υπολογισμού του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου (ΣΕΠΕ). Ως εκ τούτου, έγιναν αποδεκτές ορισμένες παρεκκλίσεις, οι οποίες παρείχαν τη δυνατότητα αντικατάστασης της αναφοράς στο ΣΕΠΕ με μία κατά προσέγγιση μέθοδο υπολογισμού με την παράθεση ενός αντιπροσωπευτικού παραδείγματος σε περιπτώσεις όπου η απλή μνεία του ΣΕΠΕ ήταν ανέφικτη, χωρίς ωστόσο να διευκρινίζονται ούτε οι συγκεκριμένες περιστάσεις στις οποίες θα χρησιμοποιείτο το αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ούτε η σύνθεση αυτού του παραδείγματος. Στην πραγματικότητα, ο υπολογισμός ενός ΣΕΠΕ είναι πάντα δυνατός, αλλά με χρήση των υποθέσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 1α, παράγραφος 7, της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 12 της παρούσας πρότασης οδηγίας.

Το πλεονέκτημα της μνείας του ΣΕΠΕ σε σχέση με τη χωριστή αναφορά των διαφορετικών στοιχείων κόστους — ετήσιων ή περιοδικών — οφείλεται στο γεγονός ότι στο ΣΕΠΕ συνυπολογίζονται οι «περίοδοι» κατά τις οποίες ο πιστωτικός φορέας αξιώνει την πληρωμή των οφειλών. Το ΣΕΠΕ αποτελεί συνεπώς τον πρώτο κατεξοχήν δείκτη βαρύτητας των στοιχείων του κόστους που επιβαρύνουν τον καταναλωτή σε δεδομένη χρονική περίοδο στο πλαίσιο της εξόφλησης οιασδήποτε σύμβασης πίστωσης. Εντούτοις, όταν γίνεται διαφήμιση δεν είναι πάντοτε γνωστοί εκ των προτέρων οι ρυθμοί των αναλήψεων ή/και των αποπληρωμών, γεγονός που εξηγεί την ανάγκη προσφυγής σε υποθέσεις. Ενδέχεται όμως σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στις προκαταβολές σε τρεχούμενο λογαριασμό, να εφαρμόζονται συγχρόνως τρεις ή τέσσερις υποθέσεις: άμεση ανάληψη, εξόφληση μετά από ένα χρόνο, σταθερό επιτόκιο για τη δεδομένη περίοδο. Η υποχρεωτική αναφορά παρόμοιων πληροφοριών στο πλαίσιο ενός αντιπροσωπευτικού παραδείγματος μέσω οπτικοακουστικής διαφήμισης μπορεί μεν να φαίνεται υπερβολική, αλλά η απαγόρευση οποιασδήποτε αναφοράς του κόστους ή των επιβαρύνσεων στις περιπτώσεις του άρθρου 3 θα ήταν επίσης αδιανόητη.

Η πιο ευέλικτη λύση που προτείνεται στο άρθρο 4 της παρούσας πρότασης οδηγίας συνίσταται στην παραπομπή στις διατάξεις της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Σεπτεμβρίου 1984 σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση και τη συγκριτική διαφήμιση. Η εκτίμηση του παραπλανητικού χαρακτήρα θα εξαρτάται επί του προκειμένου από το είδος της σύμβασης πίστωσης και τα πραγματικά στοιχεία που προβάλλονται στη διαφήμιση.

(1) ΕΕ L 141 της 11.6.1993, σ. 27.

Άρθρο 5 (απαγόρευση της διαπραγμάτευσης συμβάσεων πίστωσης και εγγύησης εκτός των εμπορικών καταστημάτων)

Πολλά κράτη μέλη ⁽¹⁾ έκριναν ότι η ενεργός προσέγγιση πελατών κατ' οίκον για τη σύναψη συμβάσεων πίστωσης είναι αδιανόητη στο πλαίσιο μιας ομαλής εμπορικής σχέσης ανάμεσα σε έναν πιστωτικό φορέα ή ένα μεσίτη πιστώσεων και έναν καταναλωτή, ιδίως εάν ληφθεί υπόψη ο αντίκτυπος των κατ' οίκον πωλήσεων στις δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι καταναλωτές. Η ενεργός προσέγγιση πελατών κατ' οίκον για τη σύναψη συμβάσεων πίστωσης μπορεί να έχει ιδιαίτερα σοβαρές συνέπειες για έναν καταναλωτή ο οποίος, στις περιστάσεις που προβλέπονται από την οδηγία 87/577/ΕΟΚ ⁽²⁾ και παρ' όλη την προστασία που παρέχει η οδηγία αυτή, δεν θα μπορεί πάντα να εκτιμήσει τον πραγματικό οικονομικό αντίκτυπο μιας συναφθείσας σύμβασης. Ουσιαστικά, ο αντίκτυπος αυτός θα γίνει αισθητός μόνον εφόσον πραγματοποιηθεί η πρώτη πληρωμή για την επιστροφή της πίστωσης. Λόγω της ιδιαιτερότητας της πίστωσης και των ενδεχομένων οικονομικών συνεπειών της, κρίνεται αναγκαίο να υιοθετηθεί μια πιο αυστηρή προσέγγιση από αυτή που θεσπίστηκε από την οδηγία 87/577/ΕΟΚ, απαγορεύοντας κάθε ενεργό προσέγγιση πελατών κατ' οίκον για τη σύναψη συμβάσεων πίστωσης που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία. Προτείνεται συνεπώς μια απαγόρευση που αφορά τις συμβάσεις πίστωσης και εγγύησης που συνάπτονται υπό συνθήκες ανάλογες με εκείνες των συμβάσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 της οδηγίας 87/577/ΕΟΚ, με την παραδοχή ότι η έννοια του «εμπόρου» καλύπτει τόσο έναν πιστωτικό φορέα όσο και ένα μεσίτη πιστώσεων.

Άρθρο 6 (αμοιβαία και εκ των προτέρων ενημέρωση και υποχρέωση παροχής συμβουλών)

Το παρόν άρθρο ρυθμίζει την εκ των προτέρων ενημέρωση του καταναλωτή καθώς και την υποχρέωση παροχής συμβουλών από τον πιστωτικό φορέα και το μεσίτη πιστώσεων ⁽³⁾.

Ο πιστωτικός φορέας και, ενδεχομένως, ο μεσίτης πιστώσεων δεν μπορεί να ζητήσει από τον καταναλωτή ή τον εγγυητή να παράσχει πληροφορίες, οι οποίες, σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας 95/46/ΕΟΚ πρέπει να είναι κατάλληλες, συναφείς προς το θέμα και όχι υπερβολικές σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέγονται και υφίστανται επεξεργασία. Ο καταναλωτής και ο εγγυητής είναι υποχρεωμένοι να απαντήσουν ειλικρινά στις συγκεκριμένες ερωτήσεις που θέτει ο πιστωτικός φορέας και, ενδεχομένως, ο μεσίτης πιστώσεων.

Πριν από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης πρέπει να παρέχεται στον καταναλωτή επαρκής ενημέρωση σχετικά με τους όρους και το κόστος της πίστωσης, καθώς και τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει. Οι προτεινόμενοι κανόνες επαναλαμβάνουν σε σημαντικό βαθμό όσα προβλέπονται ήδη για την εκ των προτέρων παροχή πληροφοριών στο πλαίσιο της σύστασης της Επιτροπής της 1ης Μαρτίου 2001 σχετικά με τις προσυμβατικές πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στους καταναλωτές από πιστωτές που χορηγούν στεγαστικά δάνεια ⁽⁴⁾. Η ενημέρωση πρέπει επομένως να αφορά όλα τα χαρακτηριστικά της σύμβασης πίστωσης (αν πρόκειται για μια σύμβαση πίστωσης με σταθερό ή μεταβλητό επιτόκιο, ποιοι είναι οι όροι που διέπουν τη μεταβολή του επιτοκίου, τις αναλήψεις, τις αποπληρωμές κ.λπ.) και ορισμένα στοιχεία της θα πρέπει να αναφέρονται υποχρεωτικά στη σύμβαση πίστωσης. Για την σύμβαση πίστωσης εξ' αποστάσεως οι εκ των προτέρων πληροφορίες πρέπει εξάλλου να παρέχονται σύμφωνα με τους όρους που αναφέρονται στο άρθρο 5 της οδηγίας ... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εξ' αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ.

Η εξατομικευμένη ενημέρωση πρέπει επίσης να περιλαμβάνει μια αναφορά σχετικά με το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο. Το ΣΕΠΕ που περιλαμβάνεται στην εν λόγω ενημέρωση δεν μπορεί να διαφέρει από το τελικό ΣΕΠΕ που αναγράφεται στη σύμβαση πίστωσης παρά μόνο στο βαθμό που υπολογίζεται με βάση κάποια συμβατικά στοιχεία τα οποία δεν μπορούν να είναι ακόμη γνωστά τη στιγμή της παροχής των πληροφοριών. Θα πρέπει μάλιστα ο καταναλωτής να είναι ενήμερος τουλάχιστον για το γεγονός ότι χρησιμοποιήθηκαν υποθέσεις και ποιες είναι αυτές οι υποθέσεις, ούτως ώστε να έχει προειδοποιηθεί και να είναι έτοιμος να εξακριβώσει τα στοιχεία που συνδέουν το ΣΕΠΕ, άρα και την προτεινόμενη πίστωση: τα προς ανάληψη ποσά, τα προς επιστροφή ποσά και την περιοδικότητα των πληρωμών. Η ίδια λογική επιβάλλεται και για το συνολικό χρεωστικό επιτόκιο. Η αναφορά οποιουδήποτε ποσοστού επιβάρυνσης ή κόστους που δεν εντάσσεται σε μια τέτοια υπόθεση θεωρείται παραπλανητική ενέργεια. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο είναι σημαντικό, για τις συμβάσεις πιστώσεων εξ' αποστάσεως σε περίπτωση κοινοποίησης των εκ των προτέρων πληροφοριών μέσω τηλεφώνου όπως προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας ..., να περιλαμβάνεται στις πληροφορίες αυτές τόσο το ΣΕΠΕ όσο και το συνολικό χρεωστικό επιτόκιο, καθώς και τα συστατικά τους στοιχεία.

⁽¹⁾ Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: UK, Β και L: τμηματικές νομοθεσίες που ρυθμίζουν ορισμένες περιπτώσεις ή καταστάσεις πωλήσεων κατ' οίκον: IRL και NL.

⁽²⁾ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2001, υπόθεση C-481/99.

⁽³⁾ Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: παρ. 1 και 2: μεγάλο μέρος των ΚΜ, όπως π.χ. F και Β: προκαταρκτική προσφορά: NL: ενημερωτικά φυλλάδια: IRL και L: παροχή πληροφοριών σχετικά με τη διαφήμιση και τη δραστηριότητα που ασκεί ο πιστωτικός φορέας: UK: υποχρέωση παροχής πληροφοριών και εξειδίκευση αυτών των πληροφοριών για κάθε σύμβαση πίστωσης, κ.λπ. Παρ. 3: Β.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 69 της 10.3.2001, σ. 25.

Η χρήση υποθέσεων είναι περιορισμένη. Στο άρθρο 1α, παράγραφος 7 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ ήδη επιβάλλονται αυστηροί όροι, οι οποίοι υιοθετούνται και στην παρούσα πρόταση οδηγίας. Για παράδειγμα, η αντικατάσταση του πίνακα προθεσμιών εξόφλησης με την υπόθεση της ολικής εξόφλησης μετά από ένα έτος δεν επιτρέπεται παρά μόνον σε περίπτωση που η ύπαρξη του πίνακα προθεσμιών εξόφλησης δεν προκύπτει από τις ρήτρες της σύμβασης και από το μέσο πληρωμής της χορηγηθείσας πίστωσης.

Πρέπει επίσης να προβλεφθεί η γενική υποχρέωση των πιστωτικών φορέων, και ενδεχομένως των μεσιτών πιστώσεων, να παρέχουν συμβουλές στους καταναλωτές ούτως ώστε οι τελευταίοι να είναι σε θέση να προβαίνουν στην καλύτερη επιλογή μεταξύ των μορφών πίστωσης που συνήθως τους διαθέτουν οι πρώτοι. Οι συγκεκριμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες πρέπει ιδίως να λαμβάνουν υπόψη την ικανότητα αποπληρωμής εκ μέρους του καταναλωτή, τον ενεχόμενο κίνδυνο, την ύπαρξη σταθερού ή μη πίνακα προθεσμιών εξόφλησης, τις δυνατότητες αναλήψεων χρηματικών ποσών και το σκοπό της αιτούμενης πίστωσης.

Το άρθρο 28 της παρούσας οδηγίας καθορίζει το μέλλον για τους μεσίτες πιστώσεων οι οποίοι, ελλείψει καταχώρησης σε σχετικό μητρώο, εργάζονται υπό την ευθύνη του πιστωτικού φορέα ή ενός μεσίτη πιστώσεων που έχει λάβει άδεια. Στην προκειμένη περίπτωση, ο μεσίτης πιστώσεων υποχρεούται μεν να παράσχει πληροφορίες και συμβουλές, αλλά το πράττει υπό την ευθύνη του πιστωτικού φορέα ή του μεσίτη πιστώσεων. Το άρθρο 6, παράγραφος 4 ρυθμίζει τις περιπτώσεις όπου ο μεσίτης πιστώσεων είναι προμηθευτής αγαθών ή υπηρεσιών και του οποίου ο ρόλος είναι απλώς επικουρικός κατά τη διαδικασία της προσφοράς και της σύναψης της σύμβασης πίστωσης. Εν προκειμένω, την ευθύνη της ενημέρωσης και της παροχής συμβουλών επωμίζεται εξ ολοκλήρου ο πιστωτικός φορέας ή ο μεσίτης πιστώσεων για λογαριασμό του οποίου παρεμβαίνει στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης πίστωσης ο προμηθευτής, ενδεχομένως παραπέμποντας πελάτες.

Άρθρο 7 (συγκέντρωση και επεξεργασία δεδομένων)

Συχνά οι πληροφορίες πολύ προσωπικού χαρακτήρα που παρέχει ο καταναλωτής ή ο εγγυητής στο πλαίσιο της σύναψης, της διαχείρισης και της εκτέλεσης της σύμβασης πίστωσης ή εγγύησης συγκεντρώνονται προκειμένου να αξιοποιηθούν για σκοπούς διαφορετικούς από την εκτίμηση των κινδύνων: διαφήμιση, μάρκετινγκ, προσφορές συμβάσεων ασφάλειας, εμπορία και πώληση των συγκεκριμένων δεδομένων σε τρίτους κ.λπ. Η συμφωνία του καταναλωτή επιτυγχάνεται συχνά με μία έντυπη αίτηση χορήγησης πίστωσης ή μία ρήτρα η οποία περιλαμβάνεται στη σύμβαση πίστωσης ή εγγύησης και υπό συνθήκες τέτοιες που ο καταναλωτής δεν είναι ουσιαστικά σε θέση να αρνηθεί, δεδομένου του κινδύνου να απορριφθεί το αίτημά του για χορήγηση πίστωσης ή για χρηματοδοτική διευκόλυνση. Τις περισσότερες φορές ο καταναλωτής δεν συνειδητοποιεί καν το γεγονός ότι προσυπογράφει παρόμοια ρήτρα.

Βάσει του παρόντος άρθρου η συγκέντρωση και, κατά μείζονα λόγο, η επεξεργασία αυτών των δεδομένων από τα πρόσωπα που εμπλέκονται στις προβλεπόμενες από την παρούσα οδηγία δικαιопραξίες δεν επιτρέπεται παρά μόνον για την εκτίμηση της οικονομικής κατάστασης του καταναλωτή ή οποιονδήποτε εγγυητή και των δυνατοτήτων τους επιστροφής. Πρόκειται επομένως για μια ρητή υποχρέωση που αποκλείει κάθε σκοπό μάρκετινγκ, εμπορίας ή πώλησης προσωπικών δεδομένων που συγκεντρώνονται στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας. Αναμένεται κυρίως ότι θα προσφέρει τη δυνατότητα διασφάλισης και κατοχύρωσης της υποχρέωσης που αναφέρεται στο άρθρο 6 σχετικά με την κοινοποίηση, με την επιφύλαξη της εφαρμογής της οδηγίας 95/46/ΕΚ, στον πιστωτικό φορέα και στο μεσίτη πιστώσεων, δεδομένων ενίοτε πολύ προσωπικού και ευαίσθητου χαρακτήρα. Αλλά ο καθορισμένος στόχος αφορά επίσης τη συγκέντρωση των πληροφοριών κατά τη διαχείριση των συμβάσεων πίστωσης ή εγγύησης, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας μη εκτέλεσης. Συνεπώς, μεταξύ των προσώπων που καλύπτονται από το άρθρο αυτό περιλαμβάνονται, εκτός από τους πιστωτικούς φορείς και τους μεσίτες πιστώσεων, τα γραφεία πληροφοριών, καθώς και οι ασφαλιστές πιστώσεων στους οποίους ενδέχεται να απευθυνθεί ο καταναλωτής κατά την αναζήτηση πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 9. Ο κατάλογος μπορεί να συμπληρωθεί με τα γραφεία είσπραξης και, γενικότερα, με οποιοδήποτε πρόσωπο αναλαμβάνει την κάλυψη των απαιτήσεων του πιστωτικού φορέα.

Άρθρο 8 (κεντρική βάση δεδομένων)

Είναι προς το συμφέρον όλων η αποφυγή υψηλής υπερχρέωσης τόσο του καταναλωτή όσο και του εγγυητή. Με τη δημιουργία κεντρικής βάσης δεδομένων μπορεί εν μέρει να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα αυτό και ο πιστωτικός φορέας θα μπορούσε ταυτόχρονα να αναλάβει τις ευθύνες του με τη βοήθεια κυρώσεων αστικού ή εμπορικού χαρακτήρα σε περίπτωση που βάσει των πληροφοριών που έλαβε θα έπρεπε λογικά να αρνηθεί να χορηγήσει νέα πίστωση. Σε πρώτη φάση πρέπει τα κράτη μέλη⁽¹⁾ να καταστήσουν υποχρεωτική τουλάχιστον την ύπαρξη ουδέτερων και αξιόπιστων κεντρικών βάσεων δεδομένων αρνητικού χαρακτήρα, που θα περιλαμβάνουν στοιχεία για τις καθυστερήσεις πληρωμών και θα επιτρέπουν την αναγνώριση της ταυτότητας των καταναλωτών και των εγγυητών, θα καλύπτουν τουλάχιστον την επικράτεια του κράτους μέλους και θα εξασφαλίζουν την πρόσβαση σε όλους τους πιστωτικούς φορείς.

(1) Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: η κατάσταση διαφέρει σημαντικά από το ένα ΚΜ στο άλλο: NL και B: νομοθεσίες σχεδόν παρεμφερείς αλλά που συμπεριλαμβάνουν και τα θετικά αρχεία· D, A και I: θετικά αρχεία τα οποία υπερβαίνουν τη θετική καταχώριση των δεδομένων που αφορούν τις συμβάσεις πίστωσης και εγγύησης χωρίς υποχρέωση αναζήτησης στοιχείων· F και DK: περιορίζονται στα αρνητικά αρχεία χωρίς υποχρέωση αναζήτησης στοιχείων. Αντίθετα, στο UK: κανένα κεντρικό αρχείο, σχεδόν απόλυτη ελευθερία σύστασης ιδιωτικών και διάσπαρτων αρχείων χωρίς κοινά κριτήρια και χωρίς υποχρέωση αναζήτησης στοιχείων.

Το άρθρο 8 καθιστά υποχρεωτική την ύπαρξη αυτών των κεντρικών βάσεων δεδομένων και θεσπίζει ένα κοινό υπόβαθρο για την πρόσβαση, την επεξεργασία και την αναζήτηση των δεδομένων.

Η τελευταία παράγραφος του άρθρου 8 ορίζει ότι τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να προχωρήσουν ακόμη περισσότερο προβαίνοντας στη σύσταση κεντρικών βάσεων θετικών δεδομένων, στις οποίες θα καταχωρούνται όλες οι δεσμεύσεις των καταναλωτών στον τομέα των πιστώσεων. Με τον τρόπο αυτό ο πιστωτικός φορέας θα έχει στη διάθεσή του ένα εργαλείο ακόμη πιο αξιόπιστο από το αρχείο αρνητικών δεδομένων, που θα του επιτρέπει να ελέγχει αν κάποιος καταναλωτής ή, κατά περίπτωση, εγγυητής έχει συνάψει άλλες συμβάσεις πίστωσης ή εγγύησης οι οποίες δεν αποτελούν μεν αντικείμενο οποιασδήποτε ένδικης διαφοράς αλλά συνεπάγονται συνολική επιβάρυνση που δεν του επιτρέπει να λάβει επιπλέον πίστωση.

Η έννοια του «υπεύθυνου δανεισμού», όπως αυτή περιγράφεται στο άρθρο 9, συνεπάγεται την υποχρέωση του πιστωτικού φορέα να συμβουλευεται την κεντρική βάση δεδομένων πριν από τη σύναψη μιας σύμβασης από τον καταναλωτή ή την ανάληψη μιας δέσμευσης από τον εγγυητή, προκειμένου να διασφαλίσει την εξόφληση της συγκεκριμένης πίστωσης. Είναι προφανές ότι η αναζήτηση στοιχείων σε αυτή την κεντρική βάση δεδομένων δεν προσφέρει στον πιστωτικό φορέα παρά μια πρώτη χρήσιμη ένδειξη, η οποία πρέπει να συμπληρώνεται με άλλα μέτρα, που αναφέρονται στο άρθρο 9. Εντούτοις, για λόγους διαφάνειας κρίνεται σκόπιμο ο πιστωτικός φορέας να κοινοποιεί στον καταναλωτή, εάν αυτός το ζητήσει, το αποτέλεσμα αυτής της αναζήτησης στοιχείων στην κεντρική βάση δεδομένων. Αυτή η κοινοποίηση πρέπει να επιτρέπει στον καταναλωτή ή στον εγγυητή να αξιώνει από τον υπεύθυνο του αρχείου να προβαίνει ενδεχομένως στις επιβαλλόμενες διορθώσεις.

Η αναζήτηση στοιχείων δεν επιτρέπεται παρά σε μια εξατομικευμένη βάση. Η επεξεργασία των δεδομένων που διαβιβάζονται από το κεντρικό αυτό αρχείο μπορεί να γίνεται μόνον για την εκτίμηση του κινδύνου μη εκτέλεσης της σύμβασης πίστωσης ή εγγύησης, αποκλειόμενης κάθε χρήσης τους για μάρκετινγκ, πώληση κ.λπ. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να διατηρούνται μόνον για όσο διάστημα χρειάζεται για την εκτίμηση του κινδύνου και πρέπει να καταστρέφονται αμέσως μετά τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης ή εγγύησης ή την απόρριψη της αίτησης για χορήγηση πίστωσης. Ο υπεύθυνος του αρχείου της κεντρικής τράπεζας δεδομένων μπορεί ωστόσο να κρατά απόδειξη της αναζήτησης στοιχείων και να τη διαβιβάζει εν ανάγκη στον ενδιαφερόμενο ή στο δικαστήριο σε περιπτώσεις π.χ. όπου η ευθύνη του πιστωτικού φορέα επικυρώνεται ή αμφισβητείται δυνάμει των διατάξεων περί «υπεύθυνου δανεισμού».

Άρθρο 9 (υπεύθυνος δανεισμός)

Σε ορισμένα κράτη μέλη⁽¹⁾ ισχύουν στον τομέα της καταναλωτικής πίστης κανόνες που επιβάλλουν στους πιστωτικούς φορείς να ενεργούν με σύνεση ή στο πλαίσιο κανόνων «καλής διαχείρισης». Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι η καθιέρωση μιας παρόμοιας αρχής σε ευρωπαϊκή κλίμακα, προς όφελος αφενός των καταναλωτών και των εγγυητών αλλά και των ιδίων των πιστωτικών φορέων. Πράγματι, οι τελευταίοι αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο μείωσης της φερεγγυότητας των πελατών τους ως αποτέλεσμα συμβάσεων πίστωσης που χορηγούνται μεταγενέστερα από τους ανταγωνιστές τους, σε περίπτωση που οι εν λόγω συμβάσεις συνάπτονται υπό συνθήκες που υπονομεύουν σοβαρά την ικανότητα του καταναλωτή ή του εγγυητή για αποπληρωμή.

Η αρχή του «υπεύθυνου δανεισμού» συνιστά μια υποχρέωση ως προς τα μέσα, η οποία εκφράζεται συγκεκριμένα με την προσφυγή σε κεντρικές βάσεις δεδομένων για την αναζήτηση στοιχείων και την εξέταση των απαντήσεων που δίνει ο καταναλωτής ή ο εγγυητής, με το αίτημα για σύσταση εγγυήσεων, με την επαλήθευση των δεδομένων που διαβιβάζουν οι μεσίτες πιστώσεων και με το είδος της χορηγούμενης πίστωσης. Δεν πρόκειται για μια υποχρέωση ως προς το αποτέλεσμα, όπως είναι η ύπαρξη — ή η απουσία — μίας αθέτησης υποχρέωσης εκ μέρους του καταναλωτή. Στο πλαίσιο παρόμοιων κανόνων σύνεσης απαιτείται εξάλλου αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών, η οποία πρέπει να γίνεται κατά περίπτωση, κατά προτίμηση από τις δικαστικές αρχές. Η εξέταση από τον πιστωτικό φορέα των ικανοτήτων του καταναλωτή για την επιστροφή της πίστωσης, δεν είναι ωστόσο αμερόληπτη: ο καταναλωτής έχει αναλάβει συμβατική ευθύνη και είναι σημαντικό να διευκρινίζεται στο πλαίσιο αυτό η διασύνδεση μεταξύ της σύναψης πιστωτικής σύμβασης και της προκαταρκτικής αυτής εξέτασης.

Αυτή η διάταξη δεν απαλλάσσει τον καταναλωτή από την υποχρέωση να είναι προσεκτικός όταν αναζητεί μια πίστωση και να τηρεί τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

Άρθρο 10 (πληροφορίες που πρέπει να αναφέρονται στις συμβάσεις πίστωσης ή εγγύησης)

Επειδή πρόκειται για στοιχεία που πρέπει να αναφέρονται στη σύμβαση πίστωσης, στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ περιλαμβάνονται ελάχιστα μόνο στοιχεία. Η παράγραφος 3 του άρθρου αυτού παραπέμπει στο παράρτημα Ι της οδηγίας που περιέχει κατάλογο των «ουσιωδών» στοιχείων, για τα οποία τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτήσουν να αναφέρονται στη σύμβαση πίστωσης. Το αποτέλεσμα είναι ότι όλα σχεδόν τα κράτη μέλη θέσπισαν ρυθμίσεις με διαφορετικό τρόπο σχετικά με τη μορφή και το περιεχόμενο των συμβάσεων πίστωσης εν γένει, καθώς και ορισμένων ειδικών συμβάσεων πίστωσης.

(1) Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: NL, Β και, όσον αφορά τους εγγυητές, F και SV.

Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 10 περιέχει μια κοινή παράγραφο για τις συμβάσεις πίστωσης και εγγύησης. Είναι σημαντικό να λαμβάνουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ένα αντίτυπο της σύμβασης πίστωσης, συμπεριλαμβανομένου και του μεσίτη πίστωσης που δεν είναι «μέρος» με την αυστηρή έννοια του όρου αλλά που έχει άμεσο ενδιαφέρον να είναι ενήμερος, κυρίως όσον αφορά την πληρωμή της αμοιβής του. Τόσο η σύμβαση πίστωσης όσο και η σύμβαση εγγύησης πρέπει να περιέχουν ρήτρα που να αναφέρει τις πιθανές εξωδικαστικές διαδικασίες.

Το άρθρο 10 της παρούσας οδηγίας προτείνει έναν πλήρη και δεσμευτικό κατάλογο αναφερόμενων στοιχείων, όπου επαναλαμβάνονται ως επί το πλείστον οι πληροφορίες που ήδη περιλαμβάνονται στο άρθρο 6. Είναι βεβαίως αναγκαίο να περιλαμβάνεται ένας ελάχιστος αριθμός πληροφοριών στη σύμβαση πίστωσης, όμως θα πρέπει επιπλέον οι εν λόγω πληροφορίες να είναι συναφείς, κατανοητές και ορθές καθώς και να συμβαδίζουν με όσα είχαν ανακοινωθεί εκ των προτέρων, πριν από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης. Οι γενικοί όροι, ιδίως όσοι έχουν σχέση με τη λειτουργία ενός λογαριασμού ή ρυθμίζουν τη μεταβλητότητα ενός επιτοκίου, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της σύμβασης πίστωσης.

Το συνολικό ποσό της πίστωσης πρέπει πάντα να αναφέρεται — εφόσον κανένας πιστωτικός φορέας δεν χορηγεί απεριόριστη πίστωση — και το ποσό αυτό δεν μπορεί να αλλάζεται χωρίς νέα σύμβαση (ανανέωσης οφειλής). Επομένως, οι λέξεις «τυχόν», που αναγράφονται στο παράρτημα του άρθρου 4 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, διαγράφονται. Ορισμένοι πιστωτικοί φορείς καθορίζουν ενδιάμεσα ανώτατα όρια και αυξάνουν (ή μειώνουν) μονομερώς αυτά τα ανώτατα όρια (ή πλαίσια) ανάλογα εάν ο καταναλωτής προβαίνει ή όχι σε τακτική εξόφληση της οφειλής του, εάν χρησιμοποιεί ή όχι το πιστωτικό του όριο, εάν η πίστωση είναι ή όχι κερδοφόρα, εάν μεταβάλλονται τα εθνικά ανώτατα επιτόκια κ.λπ.

Εάν ένα από τα μέρη επιθυμεί να αυξήσει το συνολικό ποσό της πίστωσης, δηλαδή το ανώτατο όριο, θα πρέπει να ζητήσει τη σύναψη μιας νέας σύμβασης, και ο πιστωτικός φορέας υποχρεούται να διενεργήσει εκ νέου έλεγχο φερεγγυότητας (γεγονός που συνεπάγεται ότι τα «ενδιάμεσα ανώτατα όρια» δεν ισχύουν/παύουν να ισχύουν).

Η αναφορά του «αναληφθέντος ποσού» στη σύμβαση πίστωσης δεν έχει νόημα, οπότε δεν διατηρείται. Αντίθετα, επιβάλλεται να περιληφθούν κάποιες συμπληρωματικές πληροφορίες σε σχέση με το άρθρο 6 της παρούσας πρότασης οδηγίας, και συγκεκριμένα ο πίνακας χρεολυσίων, η αναφορά του χρηματοδοτούμενου αντικειμένου εάν πρόκειται για «πίστωση με συγκεκριμένο στόχο», το ύψος της ενδεχόμενης προκαταβολής που πρέπει να καταβάλλεται τοις μετρητοίς σε περιπτώσεις πωλήσεων με δόσεις, τα επιτόκια και οι επιβαρύνσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση μη εκτέλεσης της σύμβασης πίστωσης κ.λπ.

Οι συμβάσεις εγγύησης πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν έναν ελάχιστο αριθμό στοιχείων, και συγκεκριμένα την αναφορά του «εγγυημένου ποσού» και τις επιβαρύνσεις που συνεπάγεται η μη εκτέλεση της σύμβασης εγγύησης, οι οποίες είναι τελείως διαφορετικές από τις αντίστοιχες επιβαρύνσεις που προβλέπονται στη σύμβαση πίστωσης. Τα έξοδα για τη σύναψη της σύμβασης εγγύησης ζητούνται ουσιαστικά από τον καταναλωτή, άρα θα πρέπει να ενσωματώνονται στο συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο. Έστω κι αν τα συγκεκριμένα έξοδα απαιτούνταν απευθείας από τον εγγυητή, ο τελευταίος θα μπορούσε να ασκήσει προσφυγή κατά του καταναλωτή δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας όλων των κρατών μελών, οπότε η εξόφληση παρόμοιων απαιτήσεων συνιστά επιβάρυνση που πρέπει επίσης να ενσωματώνεται στο συνολικό κόστος της πίστωσης.

Άρθρο 11 (δικαίωμα υπαναχώρησης)

Η προθεσμία και το δικαίωμα υπαναχώρησης αποτελούν κλασικές διαδικασίες⁽¹⁾ που παρέχουν στον καταναλωτή τη δυνατότητα να απαλλάσσεται από απερίσκεπτες δεσμεύσεις και να υπαναχωρεί από μια απόφαση την οποία είχε λάβει υπό συνθήκες όπου οι πιέσεις του πωλητή υπερισχύουν της ελεύθερης και συνειδητής συγκατάθεσης του καταναλωτή. Το παρόν άρθρο προτείνει την καθιέρωση του δικαιώματος υπαναχώρησης υπό όρους ανάλογους με εκείνους που προβλέπονται στην οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της [. . .] σχετικά με την εξ' αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ. Η Επιτροπή επέλεξε την προσέγγιση αυτή προκειμένου να επιτύχει σύγκλιση των λεπτομερών διατάξεων όσον αφορά την άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης σε παρεμφερείς τομείς. Η Επιτροπή έχει επίγνωση των αποκλίσεων που υφίστανται σε άλλες οδηγίες με αντικείμενο το δικαίο σε θέματα καταναλωτών. Όπως επισημαίνει στο έγγραφό της με τίτλο «Στρατηγική για τους καταναλωτές 2002-2006», εξετάζει το ενδεχόμενο μίας αναθεώρησης σε συνέχεια της ανακοίνωσής της για το δικαίο των ευρωπαϊκών συμβάσεων.

(1) Σε όλα σχεδόν τα ΚΜ προβλέπεται ανάλογο σύστημα. Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: Β: δικαίωμα «παραίτησης» εντός επτά εργάσιμων ημερών· F: δικαίωμα «υπαναχώρησης» εντός επτά ημερών· IRL: δικαίωμα «υπαναχώρησης» εντός 10 ημερολογιακών ημερών· UK: «cooling-off period», με διάφορους τρόπους εφαρμογής· D και A: «Widerrufsrecht».

Το άρθρο δεν αποκλείει την άμεση ανάληψη πίστωσης. Στην προκειμένη περίπτωση, ο πιστωτικός φορέας μπορεί να ζητήσει από τον καταναλωτή που ασκεί το δικαίωμα υπαναχώρησης να του καταβάλει τη μέγιστη δυνατή αποζημίωση, η οποία αντιστοιχεί στο ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου επί του ποσού της αναληφθείσας πίστωσης, υπολογιζόμενο από την ημερομηνία της ανάληψης μέχρι τη στιγμή της λήξης της απαίτησης με την εξόφληση του ποσού ή την παράδοση των αγαθών. Το ύψος της εν λόγω αποζημίωσης θα είναι εντελώς αμελητέο για τα μικρά δάνεια, όμως η καθιέρωσή της θα επιτρέπει τουλάχιστον την περιστολή των καταχρήσεων και της κερδοσκοπίας σε περίπτωση μεγαλύτερων ποσών. Επιπλέον, ο καταναλωτής θα είναι υποχρεωμένος να επιστρέφει στον πιστωτικό φορέα τα αγαθά που παρέλαβε δυνάμει της σύμβασης πίστωσης, στο βαθμό που η διάθεση των συγκεκριμένων αγαθών ρυθμίζεται βάσει των όρων της σύμβασης πίστωσης. Εάν υπάρχει νομική διαφοροποίηση ανάμεσα στη σύμβαση πίστωσης και τη σύμβαση αγοράς, ο καταναλωτής θα υποχρεούται να συμμορφώνεται προς τους όρους της σύμβασης αγοράς, εκτός αν η σύναψη της τελευταίας διενεργήθηκε με την ενσωμάτωση μιας διαλυτικής αίρεσης που συνδέεται με την πραγματική σύναψη της σύμβασης πίστωσης.

Άρθρο 12 (συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο)

Το άρθρο 12 εισάγει τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου. Αντικαθιστά και συμπληρώνει το άρθρο 1α της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, όπως προστέθηκε από την οδηγία 90/88/ΕΟΚ.

Διατηρείται η εξίσωση για τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου που αναφέρεται στο Παράρτημα I, εκτός από τα σημεία που αφορούν τη χρησιμοποιούμενη ορολογία, συνεπεία των νέων ορισμών που καθιερώνονται με την παρούσα πρόταση οδηγίας. Προτείνεται η πλήρης τυποποίηση σε ό,τι αφορά τις στρογγυλοποιήσεις και την έννοια του έτους, με διατήρηση αποκλειστικά της μεθόδου καθορισμού των κλασμάτων του έτους. Στο Παράρτημα II παρατίθενται διάφορα παραδείγματα υπολογισμού, που παρέχουν τη δυνατότητα κάλυψης όλων των ειδών συμβάσεων πίστωσης.

Το συνολικό κόστος της πίστωσης πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία κόστους, συμπεριλαμβανομένων των χρεωστικών τόκων και των άλλων αποζημιώσεων, προμηθειών, φόρων και εξόδων πάσης φύσεως, που καλείται να καταβάλει ο καταναλωτής για τη χορηγούμενη πίστωση, ανεξάρτητα εάν είναι καταβλητέα στον πιστωτικό φορέα, στο μεσίτη πιστώσεων, στην αρμόδια αρχή που επιβάλλει φόρους ή ακόμη σε κάθε τρίτο πρόσωπο που θα δικαιούται να αξιώνει αμοιβή για υπηρεσίες διαμεσολάβησης ή για τη σύναψη μιας σύμβασης πίστωσης ή εγγύησης.

Στην παράγραφο 2 διατηρούνται δύο εξαιρέσεις, οι οποίες έχουν ήδη θεσπιστεί με την οδηγία 90/88/ΕΟΚ: τα έξοδα σε περιπτώσεις μη εκτέλεσης και τα έξοδα που είναι καταβλητέα είτε τοις μετρητοίς είτε επί πιστώσει. Υπάρχει μια διευκρίνιση όσον αφορά συγκεκριμένα «μέσα» της σύμβασης πίστωσης: τις κάρτες και τους λογαριασμούς. Οι επιβαρύνσεις που συνδέονται με τα παραπάνω «μέσα» πρέπει να περιλαμβάνονται στο συνολικό κόστος της πίστωσης, άρα και στο ΣΕΠΕ, εκτός εάν ο πιστωτικός φορέας έχει προσδιορίσει σαφώς, σε σχέση με αυτά τα «μέσα», ποια είναι τα στοιχεία κόστους που αφορούν τις πράξεις που συνδέονται με την πίστωση και αυτά που αφορούν άλλες πράξεις πληρωμών.

Είναι προφανές ότι μια ασφάλεια η οποία εγγυάται την εξόφληση της πίστωσης μειώνει το βαθμό του κινδύνου που αναλαμβάνει ο πιστωτικός φορέας και ότι τα ασφαλιστικά, στην προκειμένη περίπτωση, πρέπει να θεωρούνται στοιχείο κόστους της πίστωσης. Η παραπάνω αρχή ελήφθη υπόψη στην περίπτωση ορισμένων ειδών ασφαλειών στο πλαίσιο της εξαίρεσης ν) του άρθρου 1α της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ. Ορισμένα κράτη μέλη⁽¹⁾ διεύρυναν την έννοια της «ελευθερίας επιλογής» ώστε να καλύπτει και άλλων ειδών ασφαλείες ή επέκτειναν την έννοια του «συνολικού κόστους της πίστωσης» σε οποιαδήποτε υποχρεωτική ασφάλεια της οποίας το ύψος των ασφαλιστρών πρέπει κατ' ανάγκη να λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ. Οι χώρες αυτές διαπίστωσαν ότι στην πράξη ο καταναλωτής δεν είχε καμία ελευθερία επιλογής και ότι ο πιστωτικός φορέας, για λόγους σύνεσης ή εμπορικού κέρδους, προτιμούσε να διαπραγματευθεί απευθείας μία ασφάλεια, ακόμη κι αν ο καταναλωτής δεν είχε ζητήσει από την αρχή τέτοιου είδους ασφάλεια. Αντιμετώπισαν όμως και δυσκολίες για να αποδείξουν τον «υποχρεωτικό» χαρακτήρα των ασφαλειών και εγγυηθέντων που καλύπτουν την εξόφληση της πίστωσης, δεδομένου ότι αυτός ακριβώς ο υποχρεωτικός χαρακτήρας συνιστά το κριτήριο για να συμπεριληφθεί το κόστος τους στη βάση υπολογισμού. Πρόθεση της παρούσας πρότασης οδηγίας είναι να θέσει τέρμα σε αυτή τη συζήτηση, προτείνοντας την αυτόματη ενσωμάτωση όλων των ασφαλιστρών στο συνολικό κόστος της πίστωσης, εφόσον η σύναψη της αντίστοιχης ασφάλειας γίνεται κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης πίστωσης.

(1) Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: ΚΜ τα οποία υπερβαίνουν γενικώς την οδηγία και θεσπίζουν μία πιο ολοκληρωμένη βάση υπολογισμού: Β, ΕΣ, F, ΝL, Α, SV· ΚΜ που επέλεξαν μία ιδιότυπη λύση ή συμπεριέλαβαν τα έξοδα ασφάλειας: Β, DK, ΕΣ, F, ΝL, Α, SV, UK.

Αντιθέτως, τα χρηματικά οφέλη που απορρέουν από μία ασφάλεια η οποία καλύπτει το θάνατο, την αναπηρία, την ασθένεια και την ανεργία, όπως και τα ποσά που αναλογούν στην πρόωγη εξόφληση του κεφαλαίου και στην αποζημίωση επαναχρησιμοποίησης, καθώς και οι προμήθειες για τη δέσμευση κεφαλαίου, δεν πρέπει να ενσωματώνονται στο ΣΕΠΕ. Πράγματι, η καταβολή των παραπάνω ποσών δεν συμφωνείται σε συγκεκριμένη ημερομηνία η οποία αναφέρεται στη σύμβαση πίστωσης, και ο καταναλωτής δεν σκοπεύει κατ' αρχήν να πραγματοποιήσει *a priori* τις προαναφερόμενες πράξεις.

Εντούτοις, τα χρηματικά οφέλη από μία ασφάλεια ζωής, η οποία εξασφαλίζει την ανασύσταση του κεφαλαίου κατά τη λήξη ισχύος της σύμβασης πίστωσης, ανταποκρίνονται σε μια υποχρέωση με συμφωνηθείσα χρονική διάρκεια και ημερομηνία, έστω κι αν οι σχετικοί όροι παρατίθενται σε συμπληρωματική σύμβαση.

Εφόσον παραστεί ανάγκη, πρέπει να λαμβάνονται ως βάση ορισμένες υποθέσεις, οι οποίες αναφέρονται στις παραγράφους 3, 4 και 5 για τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου. Οι υποθέσεις αυτές πρέπει να ανακοινώνονται στον καταναλωτή κάθε φορά που χρησιμοποιούνται για έναν υπολογισμό. Η χρησιμοποίησή τους δεν επιτρέπεται παρά μόνον εάν τα αντίστοιχα στοιχεία υπολογισμού δεν είναι ακόμη γνωστά τη στιγμή της διαφήμισης ή της παροχής των πληροφοριών ή όταν αυτά δεν προκύπτουν από τις ρήτρες της σύμβασης και από το μέσο πληρωμής της χορηγηθείσας πίστωσης.

Η υπόθεση του μη καθορισμού ανώτατου ορίου πίστωσης, που αναφέρεται στο άρθρο 1α, παράγραφος 7, πρώτη παύλα, της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, παύει να ισχύει. Πράγματι, η παρούσα πρόταση οδηγίας ορίζει ότι σε κάθε περίπτωση πρέπει να καθορίζεται και να αναφέρεται ένα συνολικό ποσό της πίστωσης. Αντίθετα, διατυπώθηκε μία υπόθεση που αφορά τις αναλήψεις πιστώσεων. Από τη στιγμή που ο καταναλωτής μπορεί ανά πάσα στιγμή να προβαίνει σε αναλήψεις οποιοδήποτε ποσού πίστωσης — πάντα όμως εντός των ορίων που καθορίζει η σύμβαση πίστωσης — ο πιστωτικός φορέας δεν μπορεί, κατά τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ, να ενσωματώσει προκαταβολικά τα στοιχεία αυτά. Θα πρέπει λοιπόν να θεωρηθεί ως δεδομένη μια άμεση και ολοκληρωτική ανάληψη του συνολικού ποσού της πίστωσης, οπότε αυτή η μορφή σύμβασης πίστωσης μοιάζει τελικά περισσότερο με τον κλασικό δανεισμό.

Η παράγραφος 6 ρυθμίζει την ιδιαίτερη περίπτωση της χρηματοδοτικής μίσθωσης. Η συγκεκριμένη σύμβαση πίστωσης περιλαμβάνει συνήθως μια σειρά παραμέτρων που επιτρέπουν τον καθορισμό της υπολειμματικής αξίας του χρηματοδοτούμενου αγαθού, η οποία πρέπει να εξοφλείται τη στιγμή που ο καταναλωτής αίρει το δικαίωμα προαίρεσης αγοράς. Δύο πράγματα μπορεί να συμβαίνουν: είτε η σύμβαση πίστωσης περιλαμβάνει διατάξεις οι οποίες επιτρέπουν να υπολογισθεί εκ των προτέρων αυτό το ποσό με ακρίβεια λεπτού του ευρώ, οπότε χρησιμοποιούμε αυτά τα στοιχεία για τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου, είτε οι παράμετροι που χρησιμοποιούνται στη σύμβαση δεν επιτρέπουν έναν εκ των υστέρων υπολογισμό και, στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζεται η υπόθεση της γραμμικής απόσβεσης της αξίας του αγαθού.

Τέλος, το Παράρτημα III παραθέτει ένα μαθηματικό τύπο και παραδείγματα που επιτρέπουν τον υπολογισμό του αντίκτυπου της υποχρέωσης σχηματισμού κατάθεσης ταμειυτηρίου πριν από τον καθορισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου.

Άρθρο 13 (συνολικό χρεωστικό επιτόκιο)

Το συνολικό χρεωστικό επιτόκιο είναι ένα επιτόκιο το οποίο αντιστοιχεί στις αξιώσεις του πιστωτικού φορέα για την παροχή της «υπηρεσίας πίστωσης», χωρίς τα έξοδα που αξιώνουν τρίτοι. Υπολογίζεται με την ίδια μέθοδο όπως και το ΣΕΒΕ, εφόσον η βάση υπολογισμού του περιορίζεται μόνον στα έξοδα του πιστωτικού φορέα. Συνεπώς στα έξοδα αυτά περιλαμβάνονται κυρίως τα ζητούμενα επιτόκια, τα διοικητικά έξοδα και τα έξοδα διαχείρισης, τα ασφαλιστρα της πίστωσης και γενικά τα ασφαλιστρα που απαιτούνται από τον καταναλωτή κατά τη σύμβαση πίστωσης, εφόσον ο πιστωτικός φορέας απαιτεί την ασφάλεια και επιλέγει την ασφαλιστική εταιρεία. Με άλλα λόγια τα ασφαλιστρα εξαιρούνται της βάσης υπολογισμού εάν η ασφάλεια -όπως και όλες οι άλλες παρεμφερείς υπηρεσίες- είναι προαιρετική. Επίσης εξαιρούνται τα έξοδα που προκύπτουν από τις εγγυήσεις, τα έξοδα συμβολαιογράφου, οι φόροι, τα έξοδα εγγραφής κ.λπ.

Άρθρο 14 (χρεωστικό επιτόκιο)

Στο άρθρο 2, στοιχείο ια) ορίζεται η έννοια του χρεωστικού επιτοκίου ως το καθαρό επιτόκιο χωρίς όλα τα άλλα έξοδα. Η παρούσα πρόταση οδηγίας εισάγει κυρίως κάποιους κανόνες που αφορούν τη μεταβλητότητα αυτού του χρεωστικού επιτοκίου. Οι περίοδοι κατά τις οποίες το χρεωστικό αυτό επιτόκιο μπορεί να μεταβληθεί πρέπει να αναφέρονται στη σύμβαση της πίστωσης. Η επιλογή των τιμών και επιτοκίων αναφοράς είναι ελεύθερη, υπό την προϋπόθεση ότι η χρήση τους υπόκειται σε αντικειμενικούς, σαφείς και ανεξάρτητους από τη θέληση των μερών κανόνες.

Αποκλειστικά και μόνον αυτό το επιτόκιο μπορεί να μεταβάλλεται, πέρα από οποιαδήποτε άλλη επιβάρυνση, εφόσον η μεταβλητότητα των «στοιχείων κόστους» είναι αδιανόητη: δύσκολα θα μπορούσαμε να αποδεχθούμε το γεγονός ότι το κόστος της σύναψης ή της διαχείρισης μίας σύμβασης πίστωσης (προμήθειες, τέλη χαρτοσήμου, ταχυδρομικά έξοδα, κ.λπ.) ενδέχεται να μεταβληθεί ή και να μειωθεί· το αντίθετο μάλιστα. Στην πραγματικότητα, το μοναδικό που μπορεί να μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου είναι το κόστος του χρήματος. Αυτός είναι ο λόγος που δεν μπορούμε να αποδεχθούμε τη διακύμανση ενός επιτοκίου επιβάρυνσης: η τιμή ενός αγαθού ή μίας υπηρεσίας καθορίζεται εκ των προτέρων και καταβάλλεται τμηματικά σε τακτά χρονικά διαστήματα. Το ενδεχόμενο κόστος αναχρηματοδότησης αυτής της εργασίας, που βαρύνει τον πιστωτικό φορέα, είναι ήδη ενσωματωμένο σε αυτό το επιτόκιο επιβάρυνσης, και συνεπώς, από την ίδια του τη φύση, δεν υπόκειται πλέον σε καμία διακύμανση.

Ο καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται για κάθε μεταβολή αυτού του επιτοκίου, π.χ. μέσω ενός αντιγράφου κίνησης λογαριασμού. Η αναφορά του νέου συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου θα παρέχει στον καταναλωτή τη δυνατότητα να γνωρίζει κατά πόσον το κόστος της πίστωσης που του χορηγήθηκε αυξήθηκε υπερβολικά, μετά την εφαρμογή των κανόνων της μεταβλητότητας, σε σχέση με το επιτόκιο της αγοράς.

Άρθρο 15 (καταχρηστικές ρήτρες)

Η απαρίθμηση σε αυτό το άρθρο πρέπει να εκληφθεί ως «μαύρη λίστα» συγκεκριμένων ρητρών οι οποίες δεν θα πρέπει να εισάγονται στις συμβάσεις πίστωσης ή εγγύησης. Δεν πρέπει να ερμηνευτεί ως ειδικός κατάλογος που εφαρμόζεται αντί της (γκρίζας) λίστας ή της γενικής ρήτρας της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες. Για το λόγο αυτό αναφέρεται ότι το άρθρο εφαρμόζεται «με την επιφύλαξη της εφαρμογής της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ στο σύνολο της σύμβασης».

Η απαγόρευση που αναφέρεται στο στοιχείο α) αφορά τις πρακτικές στο πλαίσιο των οποίων ζητείται ή κρατείται ένα μέρος των δανειζόμενων κεφαλαίων ως ενέχυρο, κατάθεση προκαταβολής ή εγγύηση ή για την αγορά μετοχών μιας ασφαλιστικής εταιρείας που εκδίδει εγγυήσεις, μιας χρηματοδοτικής εταιρείας κ.λπ., πρακτικές που καταλήγουν σε διπλό κέρδος του πιστωτικού φορέα ή, ενδεχομένως, του μεσίτη πιστώσεων.

Η διάταξη του στοιχείου β) αποσκοπεί στη ρύθμιση της από κοινού προσφοράς μιας σύμβασης πίστωσης και μιας άλλης σύμβασης που αφορά τις περισσότερες φορές την παροχή μιας συμπληρωματικής υπηρεσίας — ασφάλεια, συντήρηση, τήρηση λογαριασμού όψεως κ.λπ. — χωρίς ο καταναλωτής να έχει το δικαίωμα να αρνηθεί τη συγκεκριμένη υπηρεσία ή να επιλέξει άλλο φορέα παροχής υπηρεσιών. Ελλείψει της ελευθερίας επιλογής, οι συνεπαγόμενες επιβαρύνσεις πρέπει να ενσωματώνονται στο συνολικό κόστος της πίστωσης.

Η διάταξη του στοιχείου γ) συνεπάγεται ότι οι τροποποιήσεις του ΣΕΠΕ δεν μπορούν να αφορούν παρά τη μεταβολή του χρεωστικού επιτοκίου, αποκλειόμενης κάθε άλλης επιβάρυνσης. Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ότι τα τέλη χαρτοσήμου ή τα έξοδα κατάρτισης φακέλου, σύνταξης αντιγράφων λογαριασμού, διαχείρισης, κ.λπ., υπόκεινται σε κανόνες μεταβλητότητας. Για τη μονομερή αύξηση των στοιχείων κόστους είναι αναγκαία η σύναψη νέας σύμβασης πίστωσης.

Η διάταξη που εισάγεται στο στοιχείο δ) αφορά την απαγόρευση κάθε όρου μεταβλητότητας που θα επιβάρυνε υπερβολικά τον καταναλωτή, με τη χρησιμοποίηση π.χ. διαφορετικών μεθόδων υπολογισμού ανάλογα εάν το επιτόκιο αυξάνεται ή μειώνεται, με τη χρήση ποσοστών ή δεικτών μεταβλητότητας που δεν είναι εντελώς αντικειμενικοί ή και να εξαρτώνται ακόμη από τη μονομερή βούληση του πιστωτικού φορέα κ.λπ.

Η απαγόρευση στο στοιχείο ε) αφορά μια πρακτική η οποία συνίσταται στην εφαρμογή, σε πρώτη φάση, ενός ελκυστικού επιτοκίου ή μίας έκπτωσης επιτοκίου και εν συνεχεία ενός υψηλότερου βασικού επιτοκίου επί του οποίου εφαρμόζονται οι κανόνες μεταβλητότητας. Το αναγραφόμενο επιτόκιο πρέπει να είναι το βασικό επιτόκιο και η έκπτωση πρέπει να αναφέρεται χωριστά.

Η διάταξη στο στοιχείο στ) αφορά τις λεγόμενες «συμβάσεις εξόφλησης υπολοίπου» («balloon»). Διαπιστώνεται ότι η συγκεκριμένη μορφή «χρονολογίου χρεολυσίων», του οποίου η τελευταία καταβολή — αυτή που αντιστοιχεί στην υπολειμματική αξία — είναι αρκετά υψηλή, διατίθεται κυρίως από «εξαρτώμενες» εταιρείες με εμπορικό στόχο να παρακινήσουν τον καταναλωτή να προτιμήσει τη δική τους μάρκα αυτοκινήτου κατά κύριο λόγο. Οι συμβάσεις αυτές έχουν συχνά ως αποτέλεσμα μία αναχρηματοδότηση ή παράδοση του χρηματοδοτούμενου αντικειμένου ως προκαταβολή για δεύτερη αγορά αυτοκινήτου καθώς και σύναψη νέας σύμβασης πίστωσης. Παρόμοια συμπεριφορά είναι ύποπτη, από τη στιγμή που κινδυνεύει να εμποδίσει τον καταναλωτή να αλλάξει μάρκα αυτοκινήτου αναλογιζόμενος την τελική οικονομική επιβάρυνση.

Άρθρο 16 (πρόωρη εξόφληση)

Το άρθρο 8 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ αναγνωρίζει στον καταναλωτή το δικαίωμα «να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του από τη σύμβαση πίστωσης πριν να καταστούν ληξιπρόθεσμες». Το δικαίωμα αυτό αναβαθμίστηκε, εφόσον το άρθρο προβλέπει ότι «σύμφωνα με τις διατάξεις που θεσπίζουν τα κράτη μέλη, ο καταναλωτής δικαιούται εύλογη μείωση του συνολικού κόστους της πίστωσης», οπότε ο πιστωτικός φορέας δικαιούται να αξιώσει μία — επίσης εύλογη — αποζημίωση επαναχρησιμοποίησης με σκοπό την αντιστάθμιση των εξόδων του και της απώλειας της επένδυσής του.

Πολλά κράτη μέλη καθόρισαν το ύψος ή ακόμη απαγόρευσαν την καταβολή αυτής της αποζημίωσης⁽¹⁾. Πράγματι, είναι δύσκολο να αιτιολογηθεί σήμερα μία αποζημίωση ή οικονομική αντιστάθμιση, δεδομένων των δυνατοτήτων επανεπένδυσης του κεφαλαίου στη διεθνή κεφαλαιαγορά. Προτείνεται επομένως πρώτα απ' όλα η επιβεβαίωση του δικαιώματος μερικής ή ολικής πρόωρης εξόφλησης.

Αναζητώντας την ισορροπία μεταξύ των πλεονεκτημάτων για τον καταναλωτή και των μειονεκτημάτων για τον πιστωτικό φορέα — ταυτόχρονα διαχείριση της πρόωρης εξόφλησης και επανεπένδυση των ληφθέντων κεφαλαίων — προβλέπεται να μην καθοριστεί αποζημίωση επαναχρησιμοποίησης για τον πιστωτικό φορέα παρά μόνον αν αυτή είναι αντικειμενική, δίκαιη και υπολογισμένη σύμφωνα με μαθηματικές αρχές. Με άλλα λόγια η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται πρέπει να είναι αντικειμενική και να επιτρέπει την αυτόματη εξακρίβωση των περιπτώσεων στις οποίες δεν επιβάλλεται αποζημίωση, κυρίως σε περίπτωση αύξησης των επιτοκίων στην αγορά και στις οποίες αυτή η αποζημίωση πρέπει να είναι αρνητική και να είναι στην πραγματικότητα προς όφελος του καταναλωτή. Αυτή η ρύθμιση βασίζεται πλήρως στην αρχή της «μαθηματικής ισοτιμίας» που καθιστά δυνατό να λαμβάνονται καλύτερα υπόψη οι απόψεις των δύο μερών.

Προτείνεται ωστόσο η απαλλαγή του καταναλωτή από την υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης σε όλες τις συμβάσεις πιστώσεων των οποίων οι όροι δεν δικαιολογούν μια αποζημίωση:

- Το στοιχείο α) αποσκοπεί στην εξαίρεση των πιστώσεων με μεταβλητό χρεωστικό επιτόκιο, για τις οποίες το κόστος της πρόωρης εξόφλησης καλύπτεται σε μεγάλο μέρος από το ίδιο το επιτόκιο. Ωστόσο, η μεταβλητότητα του επιτοκίου πρέπει να εφαρμόζεται για περιόδους μικρότερες του ενός έτους.
- Το στοιχείο β) αποκλείει τις πιστώσεις που καλύπτονται από μια ασφάλεια. Κανένα από τα ενδιαφερόμενα μέλη δεν ενδιαφέρεται να διατηρήσει την πίστωση, αντίθετα τα ποσά που καταβάλλονται για τη σύμβαση ασφαλείας πρέπει να συμβάλουν στη λήξη της συμβατικής σχέσης.
- Το στοιχείο γ) αναφέρεται στις πιστώσεις χωρίς αποπληρωμή κεφαλαίου, όπως είναι οι προκαταβολές σε τρεχούμενο λογαριασμό και, γενικότερα, όλες τις μορφές πιστώσεων όπου οι τόκοι υπολογίζονται εκ των υστέρων με βάση τις χρονικές περιόδους των αναλήψεων που πραγματοποιήθηκαν. Η μη υποχρέωση εξόφλησης «με δόσεις» ή σε περιοδικά χρονικά διαστήματα συνεπάγεται άλλωστε ότι δεν υπάρχει «πρόωρη» εξόφληση. Οι συμβάσεις πίστωσης που αποβλέπουν στην ανασύσταση κεφαλαίου και προβλέπονται στο άρθρο 20 αποκλείονται από το στοιχείο γ) επειδή περιέχουν ειδικές τεχνικές για την εξόφληση με τη λήξη της περιόδου και ειδικούς όρους για τον ξεχωριστό υπολογισμό των τόκων.

Άρθρο 17 (εσχώρηση δικαιωμάτων)

Το παρόν άρθρο αντιστοιχεί στο άρθρο 9 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ. Η τροποποίηση του κειμένου έγινε αποκλειστικά με στόχο την ενσωμάτωση των νέων ορισμών και την αύξηση προστασίας του εγγυητή. Ως νέος δικαιούχος νοείται οποιοδήποτε πρόσωπο στο οποίο διαβιβάζονται τα δικαιώματα του πιστωτικού φορέα, άρα κυρίως ένας ασφαλιστής πιστώσεων, μια εταιρεία είσπραξης οφειλών, μια εταιρεία αναπροεξόφλησης ή χρεογραφοποίησης κ.λπ., και ανεξάρτητα από το νομικό μέσο που χρησιμοποιείται: εκχώρηση απαιτήσεων, υποκατάσταση, εξουσιοδότηση κ.λπ.

Άρθρο 18 (απαγόρευση της χρήσης συναλλαγματικών και άλλων τίτλων)

Το παρόν άρθρο αντικαθιστά το άρθρο 10 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, καταργώντας ολοκληρωτικά τη χρήση συναλλαγματικών, γραμματίων και επιταγών ως μέσων πληρωμής ή/και ως χρεογράφων προσωπικής εγγύησης.

⁽¹⁾ Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: (1) με εισαγωγή περιορισμών όσον αφορά τη μέθοδο υπολογισμού ή/και το ύψος της αποζημίωσης: IRL, NL, B, L, UK· (2) με επιβολή απαγόρευσης: F.

Άρθρο 19 (αλληλέγγυα ευθύνη)

Το παρόν άρθρο αντικαθιστά το άρθρο 11 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ. Το άρθρο 11 βασιζόταν σε μία έννοια του εθμικού δικαίου, η οποία αποδίδεται με την έκφραση «joint and several liability» (αλληλέγγυα ευθύνη): είναι η ευθύνη που αναλαμβάνουν δυνάμει του δικαίου πολλά πρόσωπα, από κοινού και προσωπικά, να εκπληρώσουν μία υποχρέωση. Η διατύπωση που υιοθετήθηκε τελικά στην οδηγία 87/102/ΕΟΚ, η λεγόμενη «επικουρική ευθύνη», είναι το αποτέλεσμα ενός συμβιβασμού και προβλέπει ότι σε ορισμένες περιπτώσεις ο «καταναλωτής» μπορεί να ζητήσει από τον πιστωτικό φορέα μια πληρωμή, εάν η απαίτησή του κατά του πωλητή είναι βάσιμη και εάν ο τελευταίος δεν καταβάλει την πληρωμή. Η αμιγής μεταφορά του άρθρου 11 από ορισμένα κράτη μέλη οδήγησε σε μια σειρά αναποτελεσματικών νομοθεσιών. Κάποια άλλα κράτη μέλη προχώρησαν πέραν της διάταξης, καταργώντας συγκεκριμένα την έννοια της αποκλειστικότητας στις σχέσεις πιστωτικού φορέα και προμηθευτή αγαθών ή υπηρεσιών⁽¹⁾.

Θα ήταν επιθυμητό να δοθεί στον καταναλωτή το δικαίωμα να στρέφεται άμεσα κατά του πιστωτικού φορέα όταν ο τελευταίος επωφελείται από εμπορικά πλεονεκτήματα χάρη στη συνεργασία του με συγκεκριμένους προμηθευτές και ταυτόχρονα διαθέτει εμπορικά μέσα προσφυγής εναντίον τους. Από τη στιγμή που ο πιστωτικός φορέας συνδέεται με στενή εμπορική σχέση με τον προμηθευτή του αγαθού ή της υπηρεσίας, τη ζημία, στην περίπτωση που ο καταναλωτής παραλάβει μόνον ελαττωματικά αγαθά ή υπηρεσίες ή ένα μέρος των αγαθών ή των υπηρεσιών που έχει παραγγείλει, ή ακόμη εάν δεν παραλάβει τίποτε απολύτως, δεν πρέπει να την υφίσταται ο ίδιος αλλά ο πιστωτικός φορέας και ο προμηθευτής. Ο καταναλωτής πρέπει να έχει τη δυνατότητα άσκησης δικαστικής προσφυγής εναντίον του ενός ή του άλλου, ή και των δύο, προκειμένου να λάβει το ποσό της ζημίας που υπέστη.

Προτείνεται λοιπόν να προκριθεί εξ ολοκλήρου η λύση της αλληλέγγυας ευθύνης, στο βαθμό που τόσο ο πιστωτικός φορέας όσο και ο προμηθευτής αγαθών ή υπηρεσιών δραστηριοποιούνται από κοινού στην αγορά. Συνεπώς καλύπτεται η περίπτωση όπου ο προμηθευτής λειτουργεί, ακόμη και ως δευτερεύουσα απασχόληση, ως μεσίτης πιστώσεων. Στην προκειμένη περίπτωση, η προϋπάρχουσα συμφωνία και ο ουσιαστικός έλεγχος από πλευράς του πιστωτικού φορέα μπορούν να θεωρηθούν δεδομένα κατά τεκμήριο και ο καταναλωτής δεν θα χρειάζεται πλέον να τα αποδείξει. Η υπόθεση αυτή καλύπτει όχι μόνον την «πίστωση με συγκεκριμένο στόχο» με την αυστηρή έννοια αλλά και κάθε μορφή χορήγησης πίστωσης ή ανοίγματος χρεωστικού λογαριασμού που προτείνονται στον καταναλωτή από τον προμηθευτή κατά το χρόνο μιας πρώτης αγοράς. Υπενθυμίζουμε σχετικά ότι η παρούσα πρόταση οδηγίας περιλαμβάνει μία διάταξη που ορίζει ότι τα στοιχεία ταυτότητας του μεσίτη πρέπει να αναγράφονται στη σύμβαση πίστωσης.

Άρθρο 20 (σύμβαση πίστωσης που προβλέπει την ανασύσταση του κεφαλαίου)

Εδώ και μερικά χρόνια οι χορηγούμενες πιστώσεις εμπλουτίστηκαν με νέες μορφές οι οποίες καλύπτονται από υποθήκη και είτε χορηγούνται σε συνδυασμό με ασφάλειες ζωής είτε συνδέονται με επενδυτικά κεφάλαια, τα οποία είναι γνωστά στο Ηνωμένο Βασίλειο με τη γενική ονομασία «endowment mortgages». Μέχρι προσφάτως οι κλασικές ασφάλειες ζωής ήταν οι μόνες που χρησιμοποιούνταν για την ανασύσταση πιστώσεων. Η νέα τεχνική, η οποία χρησιμοποιεί ένα κεφάλαιο, ενέχει ωστόσο κινδύνους για τον καταναλωτή. Πράγματι, όπως συμβαίνει με τις εταιρείες επενδύσεων μεταβλητού κεφαλαίου ή με τις τοποθετήσεις σε μετοχές, το ύψος του συσταθέντος κεφαλαίου εξαρτάται από τη συμπεριφορά των χρηματοπιστωτικών αγορών. Ενδέχεται λοιπόν κατά τη λήξη της κύριας πιστωτικής σύμβασης το συσταθέν κεφάλαιο να μην είναι αρκετό για την εξόφληση της πίστωσης, κάτι που είναι απαράδεκτο όταν γίνεται λόγος για ένα προϊόν το οποίο προσφέρεται γενικώς στο ευρύ κοινό. Ανάλογη κατάσταση δημιουργήθηκε άλλωστε στη βρετανική αγορά, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίσουν οι καταναλωτές δυσκολίες αποπληρωμής. Συνιστάται επομένως να αναλαμβάνει ο πιστωτικός φορέας, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, την ευθύνη της εξόφλησης του κεφαλαίου εάν η ανασύσταση του κεφαλαίου είναι ανέφικτη, ενδεχομένως μέσω της σύναψης μιας πρόσθετης ασφάλειας. Οι παράγραφοι 1 και 2 αποσκοπούν στη ρύθμιση αυτής της κατάστασης.

Η παράγραφος 3 θεσπίζει ειδικούς κανόνες για τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ, και του συνολικού χρεωστικού επιτοκίου συμπεριλαμβάνοντας το σύνολο των πληρωμών που καλείται να πραγματοποιήσει ο καταναλωτής στο πλαίσιο τόσο της κύριας πιστωτικής σύμβασης όσο και της συμπληρωματικής που αφορά την ανασύσταση του κεφαλαίου.

⁽¹⁾ Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: στο UK ισχύει ένα «αμιγές» σύστημα αλληλέγγυας και από κοινού ευθύνης, χωρίς αποκλειστική σχέση, αλλά με διατήρηση ενός κατώτατου και ενός ανώτατου ορίου. Άλλα κράτη μέλη, όπως η F και η D, ανέπτυξαν «αυτόνομα» συστήματα. Το B, η IRL, η F και το L δεν καθόρισαν κατώτατο όριο. Οι NL καθόρισαν χαμηλότερο κατώτατο όριο.

Άρθρο 21 (σύμβαση πίστωσης υπό μορφή προκαταβολής σε τρεχούμενο λογαριασμό ή υπό μορφή χρεωστικού λογαριασμού)

Το παρόν άρθρο προτείνει μία τυποποιημένη μέθοδο κοινοποίησης πληροφοριών κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της σύμβασης πίστωσης, η οποία θα παρέχει στον καταναλωτή τη δυνατότητα να επαληθεύει την ακρίβεια των αναλήψεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της πίστωσης, το εφαρμοζόμενο χρεωστικό επιτόκιο, τις απαιτούμενες επιβαρύνσεις κ.λπ., κυρίως μάλιστα σε περιπτώσεις πιστωτικών συμβάσεων που συνδέονται με τη διαχείριση ενός λογαριασμού του οποίου οι χρεωστικοί τόκοι υπολογίζονται εκ των υστέρων.

Άρθρο 22 (σύμβαση πίστωσης αόριστης διάρκειας)

Το άρθρο αυτό προτείνει να παρέχεται στον καταναλωτή — και στον πιστωτικό φορέα — το δικαίωμα να λύσει μία σύμβαση πίστωσης αόριστης διάρκειας, με τρίμηνη προθεσμία προειδοποίησης. Θεωρείται ότι η τρίμηνη προθεσμία συνιστά ένα ελάχιστο χρονικό διάστημα για τον καταναλωτή, ο οποίος θα πρέπει να είναι σε θέση να εξοφλήσει το συνολικό ποσό της αναληφθείσας πίστωσης. Ο καταναλωτής διατηρεί το δικαίωμα να αξιώνει την καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση που υφίσταται ζημία από την ακύρωση της σύμβασης εκ μέρους του πιστωτικού φορέα.

Άρθρο 23 (εκτέλεση της σύμβασης εγγύησης)

Η πρώτη παράγραφος αποσκοπεί στην απαγόρευση των συμβάσεων εγγύησης οι οποίες καλύπτουν συμβάσεις πίστωσης αόριστης διάρκειας. Συχνά ένας εγγυητής δεν έχει παρά μία στιγμιαία εικόνα της φερεγγυότητας του καταναλωτή. Η απαίτηση από αυτόν να παρέχει μία εγγύηση «διά βίου» πρέπει να θεωρηθεί υπερβολική σε σχέση με τα συμφέροντά του και κινδυνεύει να τον οδηγήσει σε χρέωση.

Η δεύτερη και η τρίτη παράγραφος περιορίζουν τη δυνατότητα προσφυγής κατά του εγγυητή. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δίνουν έμφαση πρώτα απ' όλα στην εκτίμηση του κινδύνου όσον αφορά τον καταναλωτή, θέτοντας σε δεύτερη μοίρα τη φερεγγυότητα και την εκτίμηση του κινδύνου όσον αφορά τον εγγυητή.

Προτείνεται επομένως να μην έχει τη δυνατότητα ο πιστωτικός φορέας να απευθύνεται στον εγγυητή παρά μόνον μετά την πάροδο μιας περιόδου «αναμονής». Ο πιστωτικός φορέας θα πρέπει να προειδοποιεί — εγκαίρως — τον εγγυητή σε περίπτωση που ο καταναλωτής βρεθεί σε κατάσταση αδέτησης πληρωμής, ούτως ώστε ο εγγυητής να είναι σε θέση να λάβει, εν ανάγκη, μέτρα ώστε να μην επιδεινωθεί περαιτέρω η χρεωστική θέση του καταναλωτή.

Τέλος, προτείνεται το εγγυημένο από την ασφάλεια ποσό να συνδέεται αποκλειστικά με το τμήμα του συνολικού ποσού της πίστωσης που οφείλει ακόμη ο καταναλωτής, καθώς και με τις ενδεχόμενες καθυστερήσεις καταβολής οφειλόμενων τόκων και εξόδων, αποκλειόμενης κάθε άλλης μορφής ποινής ή επιβαρύνσεων για μη εκτέλεση που επιβάλλονται στον καταναλωτή. Οι συγκεκριμένες επιβαρύνσεις, οφειλόμενες κατά κύριο λόγο από τον καταναλωτή, μπορούν να περιορίζονται σε αυτό το ποσό εφόσον ο εγγυητής ανταποκριθεί αμέσως στις υποχρεώσεις του. Πράγματι, θα ήταν παράλογο να πληρώνει ο εγγυητής τις επιπρόσθετες χρηματικές ποινές που συνεπάγεται η αδέτηση εκ μέρους του καταναλωτή των υποχρεώσεών του. Αντίθετα, εάν ο εγγυητής καθυστερεί να εκπληρώσει τις δικές του υποχρεώσεις, ο πιστωτικός φορέας θα μπορεί να του ζητήσει τόκους υπερημερίας και την καταβολή επιπρόσθετων χρηματικών ποινών υπολογιζόμενων με βάση το εγγυημένο και ανεξόφλητο ποσό.

Άρθρο 24 (όχληση και απαίτηση οφειλών)

Η παράγραφος 1, στοιχείο α) του παρόντος άρθρου πρέπει να θεωρείται το νήμα που συνδέει όλα τα άρθρα του κεφαλαίου με αντικείμενο τη μη εκτέλεση των συμβάσεων πίστωσης. Εισάγει μία γενική αρχή αναλογικότητας όσον αφορά την είσπραξη οφειλών οι οποίες δημιουργούνται με μία σύμβαση πίστωσης ή εγγύησης.

Το στοιχείο β) της παραγράφου 1 αποσκοπεί στην αποφυγή μιας κατάστασης όπου ο καταναλωτής ή ο εγγυητής θα πρέπει να αντεπεξέλθουν στην άμεση εξόφληση του συνολικού ποσού της πίστωσης χωρίς προηγουμένως να έχουν κληθεί να καλύψουν μία ενδεχόμενη καθυστέρηση ή να απευθύνουν μία πρόταση φιλικού διακανονισμού προκειμένου να συμφωνηθεί μία αναδιάρθρωση της οφειλής. Είναι απαραίτητο τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τα εμπλεκόμενα μέρη να αναζητούν εξώδικες συμφωνίες ή διακανονισμούς.

Στην παράγραφο 2 προβλέπονται δύο εξαιρέσεις στην παραπάνω αρχή: η προφανής απάτη και η ιδιαίτερη περίπτωση της εκποίησης του χρηματοδοτούμενου αγαθού, που ισοδυναμεί με απάτη εάν και εφόσον ο καταναλωτής ενημερώνεται εκ των προτέρων και δεόντως για τα δικαιώματα κυριότητας και τα προνόμια που απολαμβάνει ο πιστωτικός φορέας. Το γεγονός ότι ο καταναλωτής μετακομίζει χωρίς να αφήσει διεύθυνση ή ακόμη ότι φεύγει στο εξωτερικό δεν επαρκεί από μόνο του για την παράλειψη αυτής της όχλησης: αναφερόμαστε ιδίως στις περιπτώσεις νοσοκομειακής περίθαλψης ή μακρόχρονου εγκλεισμού, στα διοικητικά σφάλματα των δημοτικών αρχών, στα προβλήματα που αντιμετωπίζονται με τις ταχυδρομικές υπηρεσίες κ.λπ.

Το στοιχείο γ) της παραγράφου 1 περιλαμβάνει τα μέτρα αναστολής που αποφασίζει ο πιστωτικός φορέας σε σχέση με τις μελλοντικές αναλήψεις πιστώσεων. Η λήψη παρόμοιων μέτρων εκ μέρους του πιστωτικού φορέα ενδέχεται να είναι απαραίτητη, ιδίως για την πρόληψη της απάτης ή ακόμη λόγω της προφανούς υπερχρέωσης του καταναλωτή που έχει αποκρύψει άλλες πιστώσεις ή εναντίον του οποίου έχει κινηθεί πτωχευτική διαδικασία. Εντούτοις, ο πιστωτικός φορέας υποχρεούται να ειδοποιήσει τον καταναλωτή για την απόφασή του, αναφέροντας τους λόγους που τον οδήγησαν στη λήψη των μέτρων, προκειμένου ο καταναλωτής να έχει τη δυνατότητα, εάν χρειαστεί, να προσφύγει εναντίον της συγκεκριμένης απόφασης ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων.

Το στοιχείο δ) της παραγράφου 1 ρυθμίζει την κοινοποίηση των αποδείξεων για τις κινήσεις των λογαριασμών.

Άρθρο 25 (υπέρβαση του συνολικού ποσού της πίστωσης και σιωπηρές υπεραναλήψεις)

Η υπέρβαση που προβλέπεται από την παρούσα οδηγία εννοείται ότι προϋποθέτει την ύπαρξη μίας σύμβασης πίστωσης. Οποιαδήποτε υπέρβαση ή υπερανάλυση πραγματοποιείται χωρίς την ύπαρξη αρχικής σύμβασης αντικείται στις γενικές αρχές της σύνεσης και της ενημέρωσης που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία. Σε αντίθεση με τις διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, οι ισχύουσες επιβαρύνσεις και τα εφαρμοζόμενα επιτόκια πρέπει να αναφέρονται στη σύμβαση πίστωσης.

Η παράγραφος 1 εξετάζει την περίπτωση των εγκεκριμένων υπερβάσεων, με τις οποίες εξομοιώνονται οι σιωπηρές υπερβάσεις. Οι όροι δεν διαφέρουν σε τίποτα από τους αντίστοιχους όρους που ισχύουν για τις συμβάσεις πίστωσης, ιδίως σε σχέση με το χρεωστικό επιτόκιο και τις επιβαλλόμενες επιβαρύνσεις, εκτός από την περίπτωση της προσωρινής υπέρβασης του συνολικού ποσού της πίστωσης.

Η παράγραφος 2 εξετάζει την περίπτωση των μη εγκεκριμένων υπερβάσεων. Δυνάμει του άρθρου 10, οι επιπρόσθετες επιβαρύνσεις πρέπει να περιλαμβάνονται στη σύμβαση υπό μορφή μίας κατάστασης των στοιχείων κόστους που δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου αλλά, σε ορισμένες περιπτώσεις, βαρύνουν τον καταναλωτή.

Και στις δύο προαναφερόμενες περιπτώσεις ο καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται σχετικά με το ύψος της υπέρβασης, καθώς και τους ισχύοντες όρους. Η διευθέτηση της κατάστασης πρέπει να επιτυγχάνεται εντός τριμήνου, ή με την έκδοση νέας πιστωτικής σύμβασης με υψηλότερο συνολικό ποσό πίστωσης ή με την επιστροφή στη «κανονική» κατάσταση ή με κάποια άλλη διαδικασία ακύρωσης της σύμβασης ή προσωρινής αναστολής των αναλήψεων.

Άρθρο 26 (ανάκτηση των αγαθών)

Το άρθρο 7 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ παρέχει τη δυνατότητα δικαστικού ελέγχου της ανάκτησης των αγαθών, χωρίς ωστόσο να την επιβάλλει. Ο δικαστικός έλεγχος για τη σκοπιμότητα ανάκτησης χρηματοδοτούμενων αγαθών καθίσταται αναγκαίος όταν ο καταναλωτής αποδεικνύει τη διάθεσή του να εξοφλήσει την οφειλή. Η διενέργεια παρόμοιου ελέγχου προτείνεται στην έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ⁽¹⁾. Παρά το γεγονός ότι η κατάσταση μπορεί να διαφέρει ανάλογα με το νομικό μέσο που χρησιμοποιείται (πωλήσεις με δόσεις, δάνειο με υποκατάσταση των δικαιωμάτων του πωλητή που διατυπώνει επιφύλαξη κυριότητας, χρηματοδοτική μίσθωση κ.λπ.) και με τις απορρέουσες δικονομικές και δικαστικές διαδικασίες, προτείνεται ωστόσο να συμπληρωθεί το άρθρο 7 με την εισαγωγή διατάξεων με τις οποίες εξασφαλίζεται η παρέμβαση ενός τρίτου προσώπου⁽²⁾ στο πλαίσιο όλων των συμβάσεων πίστωσης όταν η βαρύτητα της εμπορικής αξίας του αγαθού και του οικονομικού συμφέροντος του πιστωτικού φορέα είναι σαφώς μειωμένη σε σχέση με τα συμφέροντα του καταναλωτή και όταν ο τελευταίος δεν συγκατατίθεται στην ανάκτηση του χρηματοδοτούμενου αγαθού του.

Άρθρο 27 (είσπραξη οφειλών)

Το άρθρο αναφέρεται σε κάθε πρόσωπο το οποίο επιφορτίζεται με την εκτέλεση μίας σύμβασης πίστωσης, άρα τόσο στους πιστωτικούς φορείς και τους ασφαλιστές πιστώσεων όσο και στους πράκτορες είσπραξης οφειλών κ.ά., με εξαίρεση ωστόσο τα άτομα που αναλαμβάνουν την πραγματοποίηση εισπράξεων στο πλαίσιο μιας δικαστικής διαδικασίας ή καλούνται να κινήσουν διαδικασίες κατάσχεσης, ιδίως οι δικαστικοί επιμελητές. Στόχος δεν είναι η ρύθμιση του επαγγέλματος των «γραφείων είσπραξης» ή των «μεσολαβητών οφειλών», αλλά η απαγόρευση ορισμένων πρακτικών σε περίπτωση μη εκτέλεσης της σύμβασης πίστωσης.

⁽¹⁾ Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη — COM(95) 117 τελικό της 11ης Μαΐου 1995, παρ. 184 έως 188. Συνοπτική έκθεση αντιδράσεων και σχολίων. COM(97) 465 τελικό της 24ης Σεπτεμβρίου 1997, αριθ. II.5.

⁽²⁾ Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: Β, ΙΡΛ, ΝΛ, Λ, ΥΚ.

Η πρώτη παράγραφος επιβεβαιώνει μία αρχή που ήδη υιοθετείται στο άρθρο 10: οι επιβαρύνσεις μη εκτέλεσης πρέπει να καθορίζονται στις συμβάσεις πίστωσης ή εγγύησης και τα πρόσωπα που επιφορτίζονται με τις εισπράξεις δεν έχουν δικαίωμα να ζητήσουν περισσότερα από όσα καθορίζονται ως άνω.

Στο άρθρο 2 απαριθμούνται κάποιες αθέμιτες πρακτικές:

- η χρήση φακέλων με αναγραφή λέξεων ή συμβόλων που δίνουν την εντύπωση ότι πρόκειται για επιστολή προερχόμενη από επίσημο φορέα, δηλαδή μια δικαστική αρχή ή μια υπηρεσία διαμεσολάβησης για την εισπραξη οφειλών·
- επιστολές με τις οποίες ο καταναλωτής ή ο εγγυητής απειλούνται με κατάσχεση ή ποινική δίωξη, ενώ παρόμοιες ενέργειες δεν είναι εφικτές·
- πράξεις εισπραξης οφειλών οι οποίες δεν είναι σύμφωνες προς τις διαδικασίες ανάκτησης των αγαθών όπως περιγράφονται στο άρθρο 26 ή που συνεπάγονται πρόσθετο κόστος που δεν προβλέπεται στη σύμβαση πίστωσης·
- ενέργειες οι οποίες μπορούν να εξομοιωθούν με παραβίαση της ιδιωτικής ζωής των καταναλωτών ή των εγγυητών και συγκεκριμένα οι παρενοχλήσεις σε περιπτώσεις όπου η οφειλή αμφισβητείται ή δεν υφίσταται πλέον καθώς και οι έμμεσες παρενοχλήσεις που μεθοδεύονται μέσω επαφών με πρόσωπα του στενού περιβάλλοντος του καταναλωτή ή του εγγυητή: γείτονες, μέλη της οικογένειας, εργοδότης κ.λπ.. Αυτό το είδος «πρακτικής» που προβλέπεται στο ψηφίο στ) υφίσταται όταν τίθενται ερωτήματα σχετικά με τα προσωπικά στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 7 της παρούσας οδηγίας, κυρίως σχετικά με τη «φερεγγυότητα» του καταναλωτή. Πληροφορίες προσιτές στο κοινό, π.χ. σχετικά με την αλλαγή διεύθυνσης κατοικίας, δεν προβλέπονται καταρχήν.

Άρθρο 28 (Καταχώρηση των πιστωτικών φορέων και των μεσιτών πιστώσεων)

Το παρόν άρθρο αντικαθιστά και συμπληρώνει το άρθρο 12 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ. Για το σκοπό αυτό προτείνεται η συγχώνευση και υποχρεωτική εφαρμογή των τριών επιλογών που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 12 (1). Ένας αυστηρότερος έλεγχος των πιστωτικών φορέων και των μεσιτών πιστώσεων προϋποθέτει καταρχάς την καταχώρηση αυτών των προσώπων σε μητρώα, τη διεξαγωγή ελέγχων, τη δυνατότητα αναστολής ή διαγραφής της καταχώρησης τους και, αν παραστεί ανάγκη, την παρακολούθηση των ενδεχόμενων καταγγελιών. Οι πιστωτικοί φορείς και οι μεσίτες πιστώσεων πρέπει συνεπώς δυνάμει του παρόντος άρθρου να καταχωρούνται στα μητρώα ενός επίσημου φορέα ή οργανισμού, ο οποίος αναλαμβάνει να διοργανώνει τον έλεγχό τους και να εξασφαλίζει κυρίως την επίβλεψη της τήρησης των διατάξεων της παρούσας οδηγίας που τους αφορούν.

Προκύπτει ένα μείζον πρόβλημα όσον αφορά τις πληροφορίες που οι «πωλητές» οφείλουν να παρέχουν στους καταναλωτές. Είναι γεγονός ότι τα πρόσωπα αυτά δεν διαθέτουν συχνά τις απαιτούμενες βασικές γνώσεις για την πώληση των χρηματοπιστωτικών προϊόντων που διαθέτουν, ενώ ταυτόχρονα οι έλεγχοι και οι απαιτήσεις των κρατών μελών αναφορικά με την ποιότητα της ενημέρωσης που παρέχουν τα συγκεκριμένα άτομα και την ικανότητά τους για τη διάθεση πιστώσεων είναι συνήθως πλημμελείς. Η προτεινόμενη λύση είναι να θεωρούνται τα συγκεκριμένα πρόσωπα μεσίτες πιστώσεων και συγχρόνως να αποδίδονται ευθύνες στους πιστωτικούς φορείς που χρησιμοποιούν τους πωλητές ως διαύλους διάθεσης των πιστωτικών συμβάσεων που προσφέρουν, ιδίως όσον αφορά την υποχρέωση εκ των προτέρων ενημέρωσης και παροχής συμβουλών που επωμίζονται οι μεσίτες πιστώσεων δυνάμει του άρθρου 6 της παρούσας οδηγίας. Το ίδιο καθεστώς προβλέπεται για τους ανεξάρτητους «εντεταλμένους μεσάζοντες». Ένας πωλητής θα μπορεί επίσης να εργάζεται χωρίς άμεσο έλεγχο από πιστωτικό φορέα, αλλά στην προκειμένη περίπτωση είναι αναγκαία η λήψη άδειας.

Προβλέπονται ορισμένες εξαιρέσεις — όπως και στην οδηγία 87/102/ΕΟΚ — στις περιπτώσεις πιστωτικών φορέων και μεσιτών πιστώσεων οι οποίοι θεωρούνται πιστωτικά ιδρύματα υπό την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1), της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαρτίου 2000, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων.

Άρθρο 29 (υποχρεώσεις των μεσιτών πιστώσεων)

Στο παρόν άρθρο προβλέπονται ειδικά μέτρα για όλους τους μεσίτες πιστώσεων.

Η διάταξη του στοιχείου α) αποβλέπει στον ορισμό της ταυτότητας του μεσίτη πιστώσεων. Πρέπει να διασφαλίζεται η σωστή ενημέρωση του καταναλωτή αναφορικά με την ποιότητα και το εύρος των αρμοδιοτήτων του μεσίτη πιστώσεων, καθώς και με την ενδεχόμενη αποκλειστική συνεργασία του με τον πιστωτικό φορέα, κατά τρόπο ώστε ο καταναλωτής να μη συγχέει το μεσίτη με ένα πιστωτικό φορέα.

(1) Νομοθεσίες παρεμφερείς ή συγκρίσιμες στα ΚΜ — μη εξαντλητικός κατάλογος: η IRL, το UK και το Β έχουν συγχωνεύσει τις τρεις επιλογές. Στις NL προβλέπεται ένα σύστημα χορήγησης αδειών και ελέγχου αναφορικά με τους πιστωτικούς φορείς που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την παρουσίαση των διαύλων διάθεσης των προσφορών τους, και υφίσταται ένας χωριστός νόμος σχετικά με τους μεσίτες χρηματοπιστωτικών προϊόντων.

Η διάταξη του στοιχείου β) αποσκοπεί στην αποφυγή της παρότρυνσης του καταναλωτή από το μεσίτη να αναλάβει δεσμεύσεις των οποίων η αποπληρωμή υπερβαίνει τις δυνατότητές του, καθώς και η ζημιογόνος για τον καταναλωτή συσσώρευση οφειλών, κυρίως με την υποβολή δύο ή τριών ταυτόχρονα αιτήσεων πίστωσης για τη χορήγηση ενός συνολικού ποσού πίστωσης σε διάφορους πιστωτικούς φορείς. Κάθε μία από αυτές τις αιτήσεις αφορά ένα μικρό ποσό, το οποίο θα μπορούσε να γίνει αποδεκτό από κάθε πιστωτικό φορέα. Πάντως κανένας πιστωτικός φορέας δεν θα δέχονταν να χρηματοδοτήσει το συνολικό ποσό των πιστώσεων που ζητούνται. Συνεπώς πρέπει να είναι ενήμερος. Έτσι στο ψηφίο β) προτείνεται να αναληφθεί από το μεσίτη η υποχρέωση να ενημερώνει όλους τους πιστωτικούς φορείς με τους οποίους ήλθε προηγουμένως σε επαφή για μια προσφορά ή μια σύμβαση πίστωσης, αναφέροντας το συνολικό ποσό της αιτούμενης πίστωσης.

Οι διατάξεις του στοιχείου γ) αποβλέπουν στη ρύθμιση της αμοιβής του μεσίτη πιστώσεων. Υπενθυμίζουμε ότι οι προμήθειες του μεσίτη πιστώσεων πρέπει να περιλαμβάνονται στο ΣΕΠΕ. Ένας μεσίτης πιστώσεων δεν πρέπει να έχει το δικαίωμα να ζητά απευθείας από τον καταναλωτή οποιαδήποτε αμοιβή κατά την υποβολή μιας αίτησης για χορήγηση πίστωσης ή όταν του ζητούνται πληροφορίες, εάν δεν πληρούνται τουλάχιστον τρεις όροι συνολικά:

- ο πιστωτικός φορέας πρέπει να ενημερώνεται σχετικά με το ποσό αμοιβής στη σύμβαση πίστωσης·
- ο μεσίτης πιστώσεων δεν μπορεί να λαμβάνει προμήθειες από τον καταναλωτή, εάν αμείβεται από τον πιστωτικό φορέα·
- η σύμβαση πίστωσης πρέπει να συναφθεί.

Άρθρο 30 (μεγαλύτερη δυνατή εναρμόνιση και δεσμευτικός χαρακτήρας της οδηγίας)

Στην παράγραφο 1 επιβεβαιώνεται η αρχή της πλήρους εναρμόνισης. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εκδώσουν άλλες διατάξεις για τα θέματα που ρυθμίζονται από την παρούσα οδηγία παρά μόνον κατ' εξαίρεση. Παρόμοια εξαίρεση προβλέπεται στο άρθρο 33 σχετικά με το βάρος της απόδειξης και στο άρθρο 8, παράγραφος 4 σχετικά με τη δημιουργία μιας κεντρικής βάσης θετικών δεδομένων. Οι εθνικές διατάξεις σχετικά με το ανώτατο ή υπερβολικό πραγματικό ετήσιο συνολικό επιτόκιο ή κάθε άλλο είδος καθορισμού ή αξιολόγησης του ανώτατου ή υπερβολικού επιτοκίου μπορούν να εξακολουθούν να ισχύουν: η παρούσα οδηγία δεν ρυθμίζει το θέμα αυτό

Η παράγραφος 2 αντικαθιστά την παράγραφο 1 του άρθρου 14 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, με την προσθήκη της έννοιας του «εγγυητή».

Στην παράγραφο 3 διατηρείται η παράγραφος 2 του άρθρου 14 με την παράθεση όμως άλλου παραδείγματος. Πράγματι, το αρχικό παράδειγμα αναφερόταν στην κατάτμηση του συνολικού ποσού της πίστωσης σε περισσότερες συμβάσεις των οποίων το κατώτατο όριο θα παρείχε τη δυνατότητα εξαίρεσης, ενώ στο κείμενο της παρούσας πρότασης οδηγίας δεν αναφέρονται κατώτερα όρια όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής. Αντιθέτως, είναι σημαντικό να αποτραπεί το ενδεχόμενο οι εξαίρεσεις που προβλέπονται στο άρθρο 3, και κυρίως όσες αφορούν τη στεγαστική πίστη και τις συμβάσεις μίσθωσης, να παρερμηνεύονται κατά τρόπο ώστε να ενσωματώνονται στις εν λόγω συμβάσεις οι πράξεις που καλύπτει η παρούσα οδηγία. Με άλλα λόγια, σε περίπτωση που ένας καταναλωτής ζητά μια ανάληψη πίστωσης στο πλαίσιο της χορηγηθείσας στεγαστικής πίστης ή μια σύμβαση μίσθωσης που έχει συνάψει του παρέχει σιωπηρό δικαίωμα αγοράς και αν η συγκεκριμένη ανάληψη του δίνει τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσει την αγορά ενός αυτοκινήτου, τότε η οδηγία εφαρμόζεται, και τα κράτη μέλη καλούνται να αποφύγουν παρόμοιες στρεβλώσεις.

Οι παράγραφοι 4 και 5 διευκρινίζουν το δεσμευτικό χαρακτήρα των διατάξεων της οδηγίας. Η παράγραφος 4 διευκρινίζει ότι τα δικαιώματα που παραχωρούνται στον καταναλωτή και προβλέπονται στην παρούσα οδηγία δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να ανακληθούν από τον ίδιο.

Η παράγραφος 5 έχει ως αντικείμενο την παροχή εγγύησης στον καταναλωτή σχετικά με το ότι τα δικαιώματα που του χορηγούνται από την παρούσα οδηγία δεν μπορούν να του αφαιρεθούν επειδή ο νόμος που εφαρμόζεται στη σύμβαση πίστωσης ή εγγύησης θα είναι νόμος ενός τρίτου κράτους. Ωστόσο είναι σημαντικό η σύμβαση να παρουσιάζει στενό δεσμό με το έδαφος ενός ή πολλών κρατών μελών για να έχει αντίκτυπο η διάταξη αυτή. Παρόμοιες διατάξεις με όμοιους όρους προβλέπονται από τις οδηγίες 93/13/ΕΚ σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες, 97/7/ΕΚ σχετικά με τις συμβάσεις εξ' αποστάσεως καθώς και η οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της [...] σχετικά με την εξ' αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ.

Άρθρο 31 (κυρώσεις)

Το νέο άρθρο 31 της παρούσας πρότασης οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν ενδεδειγμένες κυρώσεις όταν οι εμπλεκόμενοι επαγγελματίες παραβιάζουν τις διατάξεις εθνικής νομοθεσίας που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας. Πρόκειται κυρίως για την απώλεια των τόκων ή/και την επιβολή ποινών, καθώς και για την αφαίρεση της άδειας.

Άρθρο 32 (εξωδικαστικές προσφυγές)

Το άρθρο 32 έχει ως στόχο να διευκολύνει την εξωδικαστική ρύθμιση των διασυνοριακών διαφορών και καλεί τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τα όργανα εξωδικαστικής ρύθμισης των διαφορών να συνεργαστούν μεταξύ τους. Ένα μέτρο συνεργασίας που θα μπορούσε έτσι να οριστεί είναι η δυνατότητα για τον καταναλωτή να αναθέσει την υπόθεση στο όργανο εξωδικαστικής ρύθμισης των διαφορών στο κράτος του κατοικίας, το οποίο έρχεται σε επαφή με το ομόλογο του όργανο στο κράτος του προμηθευτή, αποφεύγοντας έτσι να αναγκαστεί ο καταναλωτής να λύσει τη διαφορά του σε ένα άλλο κράτος μέλος. Το άρθρο 32 διατυπώνεται με τους ίδιους όρους που προβλέπονται στις άλλες οδηγίες όπως π.χ. το άρθρο 14 της οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της [...] σχετικά με την εξ' αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ και το οποίο ενθαρρύνει την αρχή της εξωδικαστικής προσφυγής προς όφελος όλων των ενδιαφερομένων μερών.

Άρθρο 33 (βάρος της απόδειξης)

Το νέο άρθρο 33 διατυπώνεται με παρόμοιους όρους όπως αυτούς που προβλέπονται στην οδηγία 97/7/ΕΚ και στο άρθρο 15 της οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της [...] σχετικά με την εξ' αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ. Οι διευκρινίσεις που περιέχει είναι αναγκαίες για τη διασάφηση μεταξύ άλλων της έννοιας «μεσίτης πιστώσεων». Ο αμειβόμενος χαρακτήρας της δραστηριότητάς του είναι αυτονόητος και τα κράτη μέλη μπορούν να ορίσουν ότι ο καταναλωτής δεν χρειάζεται να φέρει αποδείξεις.

Άρθρο 34 (τρέχουσες συμβάσεις)

Το παρόν άρθρο καθιερώνει ένα μεταβατικό καθεστώς προκειμένου να αποφευχθεί η ένταξη των τρεχουσών συμβάσεων στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, και ιδιαίτερα των πιστωτικών συμβάσεων μακράς ή αόριστης διάρκειας. Αν και αληθεύει ότι δεν μπορεί να επιβληθεί εκ των υστέρων η αναγραφή υποχρεωτικών ενδείξεων στις συμβάσεις πίστωσης ή η τήρηση κανόνων ανάληψης ευθύνης ή ενημέρωσης πριν από τη σύναψη της σύμβασης, δεν παύει ωστόσο να είναι γεγονός ότι πολλά από τα μέτρα μπορούν και πρέπει να εφαρμόζονται στις τρέχουσες συμβάσεις πίστωσης, ιδίως όσα αφορούν την ενημέρωση που πρέπει να παρέχεται στον καταναλωτή και στον εγγυητή κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης ή σε περίπτωση μη εκτέλεσης της σύμβασης πίστωσης ή εγγύησης.

Άρθρο 36 (κατάργηση)

Το άρθρο 36 περιέχει ρητές διατάξεις για την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από τις οδηγίες 90/88/ΕΟΚ και 98/7/ΕΚ, δεδομένου ότι η παρούσα οδηγία την αντικαθιστά.

Άρθρα 35, 37 και 38 (μεταφορά — έναρξη ισχύος — αποδέκτες)

Τα επόμενα άρθρα αφορούν τυποποιημένες διατάξεις και διατυπώσεις και δεν χρήζουν ιδιαίτερου σχολιασμού.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως
το άρθρο 95,

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής,

ενεργώντας σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο
251 της συνθήκης,

Εκτιμώντας τα εξής:

(1) Η Επιτροπή παρουσίασε το 1995 ⁽¹⁾ έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη ⁽²⁾, και στη συνέχεια προέβη σε εκτεταμένες διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Το 1997 παρουσίασε συνοπτική έκθεση σχετικά με τις αντιδράσεις στην έκθεση αυτή ⁽³⁾. Μια δεύτερη έκθεση εκπονήθηκε το 1996 ⁽⁴⁾ σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 90/88/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Φεβρουαρίου 1990 για την τροποποίηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη ⁽⁵⁾.

(2) Από τις παραπάνω εκθέσεις και διαβουλεύσεις προκύπτει ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις νομοθεσίες των διαφόρων κρατών μελών στον τομέα των πιστώσεων προς φυσικά πρόσωπα γενικότερα και της καταναλωτικής πίστης ειδικότερα. Πράγματι από την ανάλυση των εθνικών κειμένων για τη μεταφορά της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ φαίνεται ότι τα κράτη μέλη θεωρούν ανεπαρκές το επίπεδο προστασίας που προσφέρει η οδηγία. Έχουν λάβει υπόψη στα κείμενά τους μεταφορές και άλλα είδη πίστωσης ή νέες συμβάσεις πίστωσης που δεν καλύπτονται από την οδηγία. Συνεπώς είναι σκόπιμο να προλάβουμε τις μεταρρυθμίσεις των εθνικών νομοθεσιών που προβλέπουν πολλά κράτη μέλη και να προβλέψουμε ένα εναρμονισμένο κοινοτικό πλαίσιο.

(3) Η πραγματική και νομική κατάσταση που προκύπτει από αυτές τις εθνικές ανισότητες, αφενός, συνεπάγεται διαστρεβλώσεις ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών φορέων στην Κοινότητα και, αφετέρου, περιορίζει τις δυνατότητες των

καταναλωτών για την χορήγηση πίστωσης σε άλλα κράτη μέλη. Αυτές οι διαστρεβλώσεις και οι περιορισμοί επηρεάζουν με τη σειρά τους το μέγεθος και το χαρακτήρα της ζήτησης διασυνοριακών πιστώσεων, πράγμα που μπορεί να έχει επίδραση στη ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών. Οι ανισότητες μεταξύ των νομοθεσιών και των πρακτικών έχουν επίσης ως συνέπεια να μην έχει ο καταναλωτής την ίδια προστασία σε όλα τα κράτη μέλη.

(4) Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι μορφές πιστώσεων που προσφέρονται στους καταναλωτές και χρησιμοποιούνται από αυτούς έχουν εξελιχθεί σε μεγάλο βαθμό. Νέα μέσα για τη χορήγηση πίστωσης εμφανίζονται και η χρήση τους εξακολουθεί να αναπτύσσονται. Επομένως, οι υφιστάμενες διατάξεις θα πρέπει να προσαρμοστούν, να τροποποιηθούν και να συμπληρωθούν και το πεδίο τους εφαρμογής πρέπει να επεκταθεί.

(5) Πρέπει να ευνοηθεί η δημιουργία μιας εσωτερικής αγοράς με μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα. Είναι σημαντικό η αγορά αυτή να προσφέρει ένα βαθμό προστασίας στους καταναλωτές ώστε η ελεύθερη κυκλοφορία των προσφορών πίστης να μπορεί να πραγματοποιείται με τις καλύτερες δυνατές συνθήκες τόσο γι' αυτούς που προσφέρουν όσο και γι' αυτούς που ζητούν. Ο στόχος αυτός προϋποθέτει έναν προσανατολισμό προς τη μέγιστη δυνατή εναρμόνιση, η οποία θα διασφαλίζει υψηλό βαθμό προστασίας των συμφερόντων όλων των καταναλωτών της Κοινότητας και τον ίδιο βαθμό πληροφόρησης.

(6) Λόγω της αυξανόμενης διαφοροποίησης των ειδών προσφοράς και των φορέων που προσφέρουν πιστώσεις, πρέπει να θεωρηθεί ως μεσίτης πιστώσεων κάθε πρόσωπο που παρέχει σε έναν πιστωτικό φορέα στοιχεία για την εξακρίβωση της ταυτότητας του καταναλωτή και βοηθά στη σύναψη σύμβασης πίστωσης, με αμοιβή, ανεξάρτητα από τη μορφή της αμοιβής αυτής. Ωστόσο οι δικηγόροι και οι συμβολαιογράφοι δεν πρέπει καταρχήν να θεωρούνται ως μεσίτες πιστώσεων ακόμα κι αν ο καταναλωτής ζητήσει από αυτούς συμβουλές σχετικά με τις συνέπειες μιας σύμβασης πίστωσης ή αν προσφέρουν βοήθεια για τη διατύπωση ή την επικύρωση της σύμβασης, υπό τον όρο ότι θα περιορίζονται στο ρόλο του νομικού ή του οικονομικού συμβούλου και δεν θα παραπέμπουν τους πελάτες τους σε συγκεκριμένους πιστωτικούς φορείς.

(7) Είναι σκόπιμο να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας οι πιστωτικές συμβάσεις που αφορούν τη χορήγηση πίστωσης για την απόκτηση ή τη μετατροπή ενός ακινήτου. Αυτό το είδος πίστωσης έχει ιδιάζοντα χαρακτήρα και αποτελεί αντικείμενο μιας σύστασης της Επιτροπής, της 1ης Μαρτίου 2001 σχετικά με τις προσυμβατικές πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στους καταναλωτές από πιστωτές που χορηγούν στεγαστικά δάνεια ⁽⁶⁾.

(8) Λόγω των κινδύνων που συνεπάγεται για τα οικονομικά τους συμφέροντα η κατάσταση των φυσικών προσώπων που εμφανίζονται ως εγγυητές απαιτείται η θέσπιση ειδικών διατάξεων που να εξασφαλίζουν ένα επίπεδο πληροφόρησης και προστασίας αντίστοιχο με αυτό που προβλέπεται για τον καταναλωτή

(1) COM(95) 117 τελικό.

(2) ΕΕ L 42 της 12.2.1987, σ. 48. Η οδηγία τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 98/7/ΕΚ (ΕΕ L 101 της 1.4.1998, σ. 17).

(3) COM(97) 465 τελικό.

(4) COM(96) 79 τελικό.

(5) ΕΕ L 61 της 10.3.1990, σ. 14.

(6) ΕΕ L 69 της 10.3.2001, σ. 25.

- (9) Η οδηγία 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Σεπτεμβρίου 1984 σχετικά με την παραπλανητική και τη συγκριτική διαφήμιση ⁽¹⁾ πρέπει να εξασφαλίζει κάποια προστασία όταν αναφέρεται αριθμός, κόστος ή επιτόκιο σε διαφήμιση ή σε διαφημιστική προσφορά σχετική με σύμβαση πίστωσης. Πρέπει πράγματι ο εν λόγω αριθμός, το κόστος ή το επιτόκιο να συνοδεύονται από στοιχεία υπολογισμού που να επιτρέπουν την εκτίμηση αυτής της πληροφορίας με αριθμούς στο πλαίσιο του συνόλου των υποχρεώσεων του καταναλωτή που απορρέουν από μια σύμβαση πίστωσης.
- (10) Για την εξασφάλιση πραγματικής προστασίας του καταναλωτή χρειάζεται να προβλεφθεί μια πιο αυστηρή προσέγγιση όσον αφορά τις πρακτικές της ενεργού προσέγγισης πελατών κατ'οίκον για τη σύναψη συμβάσεων πίστωσης από αυτές που προβλέπονται στην οδηγία 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 1985 για την προστασία των καταναλωτών κατά τη σύναψη συμβάσεων εκτός εμπορικού καταστήματος ⁽²⁾.
- (11) Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας πρέπει να εφαρμόζονται με την επιφύλαξη της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών ⁽³⁾. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις πρέπει να υπάρχει ένα κατάλληλο πλαίσιο για τη συλλογή και την επεξεργασία των αναγκαίων προσωπικών δεδομένων για την αξιολόγηση του κινδύνου της πίστωσης.
- (12) Για να επιτευχθεί η μείωση του κινδύνου της πίστωσης τόσο για τον πιστωτικό φορέα όσο και για τον καταναλωτή, η πείρα και η πρακτική δείχνουν ότι είναι ενδιαφέρον να υπάρχουν σωστές και αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά με πιθανές αθετήσεις υποχρεώσεων πληρωμών. Τα κράτη μέλη πρέπει συνεπώς να εξασφαλίσουν τη χρήση στην επικράτεια τους μιας κεντρικής βάσης δεδομένων, δημόσιας ή ιδιωτικής, ενδεχομένως με τη μορφή ενός δικτύου βάσεων δεδομένων. Σ' αυτή τη βάση ή σ' αυτό το δίκτυο πρέπει να καταχωρούνται οι καταναλωτές και οι εγγυητές του κράτους μέλους που δεν είναι συνεπείς στις πληρωμές τους. Με στόχο την αποτελεσματικότητα, οι πιστωτικοί φορείς πρέπει να είναι υποχρεωμένοι να συμβουλευονται αυτή την κεντρική βάση δεδομένων πριν από την αποδοχή ανάληψης οποιασδήποτε δέσμευσης εκ μέρους του καταναλωτή ή του εγγυητή. Για να μη δημιουργηθούν διαστρεβλώσεις ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών φορέων, η πρόσβαση προσώπων ή επιχειρήσεων στην κεντρική βάση δεδομένων σε ένα άλλο κράτος μέλος πρέπει να είναι δυνατή υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τα πρόσωπα ή τις επιχειρήσεις αυτού του κράτους μέλους, είτε απευθείας είτε μέσω της κεντρικής βάσης δεδομένων του κράτους μέλους προέλευσης.
- (13) Για την εξασφάλιση του απόρρητου των πληροφοριών και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, είναι σημαντικό τα λαμβανόμενα δεδομένα να μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνον για την εκτίμηση του κινδύνου μη εκτέλεσης μιας σύμβασης από τον καταναλωτή ή από τον εγγυητή. Επίσης, οποιαδήποτε περαιτέρω επεξεργασία ή χρήση των προσωπικών δεδομένων που λαμβάνονται από αυτή την κεντρική βάση δεδομένων πρέπει να απαγορεύεται. Τέλος, για την αποφυγή κάθε κινδύνου, τα δεδομένα πρέπει να διαγράφονται αμέσως μετά τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης ή την απόρριψη της αίτησης για χορήγηση πίστωσης.
- (14) Για να εξασφαλιστεί ότι ο καταναλωτής θα μπορεί να λαμβάνει την απόφασή του έχοντας πλήρως συνείδηση των πραγμάτων, είναι αναγκαίο να παρέχεται στον καταναλωτή επαρκής ενημέρωση σχετικά με τους όρους και το κόστος της πίστωσης, καθώς επίσης σχετικά με τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει πριν από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης, για λόγους τέλειας διαφάνειας και για να μπορεί να συγκρίνει τις προσφορές. Η πληροφόρηση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει ειδικότερα το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο για τη χορήγηση της πίστωσης συνοδευόμενο από ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα καθώς και το συνολικό χρεωστικό επιτόκιο.
- (15) Λόγω της πολυπλοκότητας, τόσο τεχνικής όσο και νομικής, των μέσων πίστωσης πρέπει να προβλεφθεί μια γενική υποχρέωση παροχής συμβουλών εκ μέρους του μεσίτη πιστώσεων ή του πιστωτικού φορέα, έτσι ώστε ο καταναλωτής να μπορεί, πλήρως ενημερωμένος, να κάνει την καλύτερη επιλογή μεταξύ των μορφών πίστωσης που του προσφέρονται. Επίσης, σύμφωνα με την αρχή του «υπεύθυνου δανεισμού», εναπόκειται στον πιστωτικό φορέα να εξακριβώσει εάν ένας καταναλωτής, και ενδεχομένως ένας εγγυητής, είναι σε θέση να τηρήσει νέες υποχρεώσεις.
- (16) Οι όροι που προβλέπονται σε σύμβαση πίστωσης ενδέχεται να είναι δυσμενείς σε ορισμένες περιπτώσεις για τον καταναλωτή. Με τη θέσπιση ορισμένων προϋποθέσεων που θα ισχύουν σε όλες τις μορφές πιστώσεων πρέπει να επιτευχθεί η βελτίωση του βαθμού προστασίας των καταναλωτών. Η σύμβαση πίστωσης θα πρέπει να επιβεβαιώνει και να συμπληρώνει τις πληροφορίες που έχουν δοθεί πριν από τη σύναψή της, ενδεχομένως με τη βοήθεια ενός πίνακα χρεολυσίων και με την αναφορά των εξόδων σε περίπτωση μη εκτέλεσης της σύμβασης.
- (17) Λόγω της ιδιαιτερότητας των ρητρών που χρησιμοποιούνται στις συμβάσεις πίστωσης και εγγύησης, πρέπει να διευκρινίζονται αυτές που θεωρούνται ως καταχρηστικές, με την επιφύλαξη της εφαρμογής στο σύνολο της σύμβασης της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 1993 σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές ⁽⁴⁾.
- (18) Για την προσέγγιση των διατυπώσεων άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης σε ορισμένους τομείς είναι αναγκαίο να προβλεφθεί το δικαίωμα υπαναχώρησης άνευ ποινής και χωρίς υποχρέωση αιτιολόγησης, υπό συνθήκες παρεμφερείς με εκείνες που προβλέπονται από την οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της [...] σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ.

⁽¹⁾ ΕΕ L 250 της 19.9.1984, σ. 17. Οδηγία που τροποποιήθηκε από την οδηγία 97/55/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 290 της 23.10.1997, σ. 18).

⁽²⁾ ΕΕ L 372 της 31.12.1985, σ. 31.

⁽³⁾ ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 95 της 21.4.1993, σ. 29.

- (19) Προκειμένου να προωθηθεί η εδραίωση και η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να διασφαλιστεί υψηλός βαθμός προστασίας των καταναλωτών στο σύνολο της Κοινότητας, θα πρέπει να βελτιωθεί η μέθοδος υπολογισμού του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου και να καθοριστούν οι συντελεστές του συνολικού κόστους της πίστωσης που πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά τον υπολογισμό. Πράγματι, το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο αποτελεί ένα μέσο σύγκρισης που δίνει στον καταναλωτή τη δυνατότητα να υπολογίζει στο χρόνο και στο χώρο, τις συνέπειες των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τη σύναψη μιας σύμβασης πιστώσεως για τον προϋπολογισμό του. Το συνολικό κόστος της πίστωσης θα πρέπει επομένως να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία κόστους τα οποία καλείται να πληρώσει ο καταναλωτής για την πίστωση που του χορηγείται, είτε είναι καταβλητέα στον πιστωτικό φορέα, είτε στο μεσίτη πιστώσεως, είτε σε οποιοδήποτε τρίτο πρόσωπο. Από την άποψη αυτή, ακόμη και αν μια ασφάλεια συνάπτεται οικειοθελώς από τον καταναλωτή κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης πιστώσεως, το κόστος που συνδέεται με την ασφάλεια αυτή θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό κόστος της πίστωσης.
- (20) Επίσης ο καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται, μέσω του συνολικού χρεωστικού επιτοκίου, σχετικά με τα συνολικά ποσά που αξιώνει ο πιστωτικός φορέας, με εξαίρεση των πληρωτέων σε τρίτους ποσών. Πρόκειται για ένα επιτόκιο βάσει του οποίου ο καταναλωτής μπορεί να συγκρίνει τις αξιώσεις κόστους του ίδιου του πιστωτικού φορέα για τα διάφορα προϊόντα που προσφέρονται από αυτόν καθώς και για τα διάφορα προϊόντα που προσφέρονται στην αγορά.
- (21) Ο καταναλωτής θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του πριν καταστούν ληξιπρόθεσμες. Σε περίπτωση μερικής πρόωρης εξόφλησης είτε σε περίπτωση ολικής εξόφλησης ο πιστωτικός φορέας μπορεί να αξιώσει μια εύλογη και αντικειμενική αποζημίωση, εφόσον θεωρείται ότι η εξόφληση αυτή συνεπάγεται οικονομική ζημία για τον πιστωτικό φορέα.
- (22) Εάν ο προμηθευτής αγαθών ή υπηρεσιών που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο μιας συμφωνίας πίστωσης, μπορεί να θεωρηθεί ως μεσίτης πίστωσης, ο καταναλωτής πρέπει να μπορεί να έχει δικαιώματα έναντι του πιστωτικού φορέα πέραν των κανονικών συμβατικών του δικαιωμάτων έναντι του προμηθευτή αγαθών ή υπηρεσιών.
- (23) Η εκχώρηση των δικαιωμάτων του πιστωτικού φορέα που απορρέουν από μία σύμβαση πίστωσης δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την επιδείνωση της θέσης του καταναλωτή ή του εγγυητή. Για τους ίδιους λόγους ο πιστωτικός φορέας που προσφέρει μια σύμβαση πίστωσης με ανασύσταση κεφαλαίου οφείλει να αναλάβει το σχετικό κίνδυνο εάν το τρίτο μέρος που προβαίνει στην ανασύσταση αθετήσει τις υποχρεώσεις του.
- (24) Πρέπει να δημιουργηθούν κοινοί κανόνες όσον αφορά τα μέτρα που λαμβάνονται για τη μη εκτέλεση συμβάσεων πίστωσης. Ιδιαίτερα, ορισμένες ενέργειες είσπραξης εμφανώς δυσανάλογες, θα πρέπει να θεωρούνται παράνομες.
- (25) Τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν κατάλληλα μέτρα για τη χορήγηση αδειών σε πρόσωπα που προτείνουν πιστώσεις ή ενεργούν ως μεσίτες πιστώσεων για τη σύναψη πιστωτικών συμβάσεων, για τον έλεγχο ή την εποπτεία των προαναφερόμενων πιστωτικών φορέων και μεσιτών, καθώς επίσης για να παράσχουν τη δυνατότητα στους καταναλωτές να υποβάλουν καταγγελίες σχετικά με πιστωτικές συμβάσεις ή πιστωτικούς όρους.
- (26) Οι συμβάσεις πίστωσης ή εγγύησης δεν πρέπει να παρεκκλίνουν, εις βάρος του καταναλωτή ή του εγγυητή, από τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που θέτουν σε εφαρμογή την παρούσα οδηγία ή αντιστοιχούν σε αυτή.
- (27) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα καθώς και τις αρχές που αναγνωρίζονται κυρίως από τον χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, η παρούσα οδηγία έχει ως στόχο να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση των κανόνων για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, για το δικαίωμα ιδιοκτησίας, την απαγόρευση των διακρίσεων, την προστασία της οικογενειακής ζωής και την προστασία των καταναλωτών κατ' εφαρμογή των άρθρων 8, 17, 21, 33 και 38 του χάρτη.
- (28) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, δηλαδή η θέσπιση κανόνων για την εναρμόνιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών για τις πιστώσεις που χορηγούνται στους καταναλωτές, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορεί επομένως να επιτευχθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που αναφέρεται στο άρθρο 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο εν λόγω άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- (29) Τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίσουν το καθεστώς κυρώσεων που θα εφαρμόζονται στις παραβιάσεις των διατάξεων της παρούσας οδηγίας και να εξασφαλίσουν της εφαρμογή της. Αυτές οι κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.
- (30) Συνεπώς πρέπει να διαγραφεί και να αντικατασταθεί η οδηγία 87/102/ΕΟΚ,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΣΚΟΠΟΣ, ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Σκοπός

Η παρούσα οδηγία έχει ως σκοπό την εναρμόνιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν τις συμβάσεις πιστώσεων που χορηγούνται σε καταναλωτές καθώς και τις συμβάσεις εγγύησης που συνάπτονται από καταναλωτές.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας:

- α) «καταναλωτής»: είναι κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, με τις δικαιπραξίες που καλύπτει η παρούσα οδηγία, επιδιώκει σκοπούς που μπορούν να θεωρηθούν, συνολικά ή εν μέρει, άσχετοι με την εμπορική ή επαγγελματική δραστηριότητά του·
- β) «πιστωτικός φορέας»: είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χορηγεί ή δεσμεύεται να χορηγήσει πίστωση στο πλαίσιο της εμπορικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας·
- γ) «σύμβαση πίστωσης»: είναι η σύμβαση δυνάμει της οποίας πιστωτικός φορέας χορηγεί ή υπόσχεται να χορηγήσει σε καταναλωτή πίστωση με τη μορφή προθεσμίας πληρωμής, δανείου ή οποιασδήποτε άλλης παρόμοιας χρηματοδοτικής διευκόλυνσης. Οι συμβάσεις που συνάπτονται για τη συνεχή παροχή υπηρεσιών (ιδιωτικών ή δημόσιων), σύμφωνα με τις οποίες ο καταναλωτής έχει το δικαίωμα να καταβάλλει με δόσεις το σχετικό τίμημα κατά τη διάρκεια της παροχής τους, δεν θεωρούνται ως συμβάσεις πίστωσης κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας·
- δ) «μεσίτης πιστώσεων»: είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, έναντι αμοιβής, ασκεί κανονικά μια δραστηριότητα διαμεσολάβησης στο πλαίσιο της οποίας προβάλλει ή προτείνει συμβάσεις πίστωσης, εκτελεί τις άλλες προπαρασκευαστικές εργασίες για τη σύναψή τους ή τις συνάπτει· η αμοιβή μπορεί να είναι χρηματική, ή να έχει οποιαδήποτε άλλη μορφή συμφωνηθέντος οικονομικού πλεονεκτήματος·
- ε) «σύμβαση εγγύησης»: είναι μια επικουρική σύμβαση, η οποία συνάπτεται από έναν εγγυητή και εγγυάται ή υπόσχεται εγγύηση της εκτέλεσης κάθε μορφής πίστωσης που χορηγείται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα·
- στ) «εγγυητής»: είναι ο καταναλωτής που συνάπτει μια σύμβαση εγγύησης·
- ζ) «συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή»: είναι το σύνολο των επιβαρύνσεων, συμπεριλαμβανομένων των χρεωστικών τόκων και άλλων αποζημιώσεων, προμηθειών, φόρων και εξόδων πάσης φύσεως, τις οποίες καλείται να πληρώσει ο καταναλωτής για την πίστωση που του δίνεται·
- η) «συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο»: είναι το συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή, εκφραζόμενο ως ετήσιο ποσοστό του συνολικού ποσού της παρεχόμενης πίστωσης·
- θ) «ποσά που εισπράττονται από τον πιστωτικό φορέα»: το σύνολο των υποχρεωτικών εξόδων που συνδέονται με τη σύμβαση πίστωσης και πληρώνονται από τον καταναλωτή στον πιστωτικό φορέα·
- ι) «συνολικό χρεωστικό επιτόκιο»: τα ποσά που εισπράττονται από τον πιστωτικό φορέα που εκφράζονται σε ετήσιο ποσοστό του συνολικού ποσού της πίστωσης·
- ια) «χρεωστικό επιτόκιο» είναι το επιτόκιο, εκφραζόμενο ως περιοδικό ποσοστό, το οποίο εφαρμόζεται για μία δεδομένη περίοδο στο ποσό της αναληφθείσας πίστωσης·
- ιβ) «υπολειμματική αξία» είναι η τιμή αγοράς του χρηματοδοτούμενου αγαθού κατά το χρόνο άρσης του δικαιώματος προαίρεσης αγοράς ή μεταβίβασης της κυριότητας·
- ιγ) «ανάληψη πίστωσης» είναι ένα ποσό πίστωσης που τίθεται στη διάθεση του καταναλωτή υπό τη μορφή προθεσμίας πληρωμής, δανείου ή οποιασδήποτε άλλης παρόμοιας χρηματοδοτικής διευκόλυνσης·
- ιδ) «συνολικό ποσό της πίστωσης» είναι το ανώτατο όριο ή το συνολικό ποσό όλων των αναληψεων πίστωσης που είναι δυνατό να χορηγηθούν·
- ιε) «σταθερό μέσο» είναι κάθε μέσο που επιτρέπει στον καταναλωτή να αποθηκεύει πληροφορίες απευθυνόμενες προσωπικά σε αυτόν, κατά τρόπο προσπελάσιμο για μελλοντική αναφορά επί χρονικό διάστημα επαρκές για τους σκοπούς που εξυπηρετούν οι πληροφορίες και το οποίο επιτρέπει την ακριβή αναπαραγωγή των αποθηκευμένων πληροφοριών·
- ιστ) «ανασύσταση κεφαλαίου από τρίτους»: είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, διαφορετικό από τον πιστωτικό φορέα ή τον καταναλωτή που αναλαμβάνει την υποχρέωση απέναντι στον καταναλωτή και, ενδεχομένως, στον πιστωτικό φορέα, με σύμβαση συνημμένη στη σύμβαση πίστωσης, για την ανασύσταση του κεφαλαίου που πρέπει να εξοφληθεί δυνάμει της εν λόγω σύμβασης πίστωσης·

Άρθρο 3

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις συμβάσεις πίστωσης καθώς και στις συμβάσεις εγγύησης.

2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες συμβάσεις πίστωσης και, ενδεχομένως, σε οποιαδήποτε σύμβαση εγγύησης που αντιστοιχεί σε:

- α) συμβάσεις πίστωσης που έχουν ως αντικείμενο τη χορήγηση πίστωσης για την απόκτηση ή μετατροπή ενός ακινήτου του οποίου ο καταναλωτής έχει ή επιθυμεί να αποκτήσει την κυριότητα, και οι οποίες κατοχυρώνονται είτε με υποθήκη επί ακινήτου είτε με εγγύηση που χρησιμοποιείται γενικά για το σκοπό αυτό σε ένα κράτος μέλος.
- β) συμβάσεις μίσθωσης με εξαίρεση τη μεταβίβαση κυριότητας στο μισθωτή και στους δικαιοδόχους του·
- γ) συμβάσεις πίστωσης δυνάμει των οποίων ο καταναλωτής είναι υποχρεωμένος να εξοφλήσει την πίστωση εφάπαξ εντός διαστήματος που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες χωρίς να καταβάλει τόκους ή άλλες επιβαρύνσεις·
- δ) συμβάσεις πίστωσης που πληρούν τους ακόλουθους όρους:

- ι) χορηγούνται στο πλαίσιο δευτερεύουσας δραστηριότητας, δηλαδή δεν ανήκουν στην κύρια εμπορική ή επαγγελματική δραστηριότητα του πιστωτικού φορέα,

- ii) χορηγούνται με συνολικά ετήσια ποσοστά επιβάρυνσης χαμηλότερα από εκείνα που επικρατούν στην αγορά,
- iii) δεν προσφέρονται γενικά στο κοινό.
- ε) συμβάσεις πίστωσης που συνάπτονται με μια επιχείρηση επενδύσεων με την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2 της οδηγίας 93/22/ΕΕΚ του Συμβουλίου ⁽¹⁾ που έχει ως στόχο να επιτρέψει στον επενδυτή να πραγματοποιήσει μια δικαιοπραξία σε ένα ή περισσότερα επενδυτικά εργαλεία που απαριθμούνται στο τμήμα Β του παραρτήματος της εν λόγω οδηγίας, όταν η επιχείρηση που χορηγεί την πίστωση συμμετέχει στη δικαιοπραξία αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΝΤΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ*Άρθρο 4***Διαφήμιση**

Με την επιφύλαξη της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ, κάθε διαφήμιση ή προσφορά που διατίθεται σε εμπορικά καταστήματα και η οποία περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με συμβάσεις πίστωσης, ιδίως όσον αφορά το χρεωστικό επιτόκιο, το συνολικό χρεωστικό επιτόκιο και το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο, θα πρέπει να διατυπώνεται κατά τρόπο σαφή και κατανοητό, τηρουμένων ιδίως των αρχών της καλής πίστης που πρέπει να διέπει τις εμπορικές συναλλαγές. Ο εμπορικός σκοπός των πληροφοριών αυτών θα πρέπει να διαφαίνεται με σαφήνεια.

*Άρθρο 5***Απαγόρευση της σύναψης συμβάσεων πίστωσης και εγγύησης εκτός των εμπορικών καταστημάτων.**

Κάθε διαδικασία σύναψης συμβάσεως πίστωσης ή εγγύησης εκτός εμπορικών καταστημάτων απαγορεύεται στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 1 της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ.

*Άρθρο 6***Αμοιβαία και εκ των προτέρων ενημέρωση και υποχρέωση παροχής συμβουλών**

1. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής της οδηγίας 95/46/ΕΚ και κυρίως του άρθρου της 6, ο πιστωτικός φορέας και, ενδεχομένως, ο μεσίτης πιστώσεων δικαιούνται να ζητήσουν από τον καταναλωτή που επιθυμεί να συνάψει σύμβαση πίστωσης, καθώς και από οποιοδήποτε εγγυητή ακριβείς, σχετικές και στοιχειώδεις πληροφορίες για την εκτίμηση της οικονομικής κατάστασής τους καθώς και της ικανότητάς τους προς εξόφληση της πίστωσης.

Ο καταναλωτής και ο εγγυητής είναι υποχρεωμένοι να δώσουν ακριβείς και πλήρεις απαντήσεις στις ερωτήσεις αυτές.

2. Ο πιστωτικός φορέας και, ενδεχομένως, ο μεσίτης πιστώσεων παρέχουν στον καταναλωτή, κατά τρόπο ακριβή και πλήρη, κάθε

απαραίτητη πληροφορία σχετικά με την εν λόγω σύμβαση πίστωσης. Ο καταναλωτής έχει δικαίωμα να λάβει τις πληροφορίες αυτές σε χαρτί ή άλλο σταθερό μέσο πριν από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης.

Με την επιφύλαξη του άρθρου 5 της οδηγίας . . . [σχετικά με την εξ' αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ] στις πληροφορίες πρέπει να περιλαμβάνεται μια συνοπτική αλλά σαφής περιγραφή του προϊόντος, των πλεονεκτημάτων του και, ενδεχομένως, των μειονεκτημάτων του. Οι πληροφορίες που παρέχονται πρέπει να αφορούν ιδίως:

- α) τις ζητούμενες εγγυήσεις και ασφάλειες,
- β) τη διάρκεια της σύμβασης πιστώσεως,
- γ) το ποσό, τον αριθμό και την περιοδικότητα των πληρωμών που πρέπει να πραγματοποιηθούν,
- δ) τις περιοδικές και μη περιοδικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων των μη περιοδικών συμπληρωματικών δαπανών τις οποίες ο καταναλωτής οφείλει να εξοφλήσει όταν συνάπτει μία σύμβαση πίστωσης, ειδικότερα τους φόρους, τα διοικητικά έξοδα, τις δικαστικές αμοιβές και τα έξοδα πραγματογνωμοσύνης για τις ζητούμενες εγγυήσεις,
- ε) το συνολικό ποσό της πίστωσης και τους όρους ανάληψης πίστωσης,
- στ) ενδεχομένως, την τιμή τοις μετρητοίς του χρηματοδοτούμενου αγαθού ή υπηρεσίας, την προκαταβολή που θα πρέπει να καταβληθεί και την υπολειμματική αξία,
- ζ) ενδεχομένως, το χρεωστικό επιτόκιο, τους όρους που ισχύουν για το επιτόκιο αυτό, καθώς και — ενδεχομένως — κάθε δείκτη ή επιτόκιο αναφοράς που αναφέρεται στο αρχικό χρεωστικό επιτόκιο, καθώς και τις περιόδους, τους όρους και τις ρυθμίσεις διακύμανσης,
- η) το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο και το συνολικό χρεωστικό επιτόκιο με ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα που θα πρέπει να αναφέρει όλα τα χρηματοπιστωτικά δεδομένα και τις υποθέσεις που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό αυτών των ποσοστών,
- θ) την προθεσμία για την άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης.

Στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 3, παράγραφος 3 της οδηγίας . . . [σχετικά με την εξ' αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ], στις πληροφορίες αυτές πρέπει να περιλαμβάνονται οι πληροφορίες που αναφέρονται στα στοιχεία γ), ε) και η) της παρούσας παραγράφου.

3. Ο πιστωτικός φορέας και, ενδεχομένως, ο μεσίτης πιστώσεων αναζητούν, μεταξύ των συμβάσεων πίστωσης που προσφέρουν ή για τις οποίες συνήθως διαμεσολαβούν, το είδος και το συνολικό ποσό της πίστωσης που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες του καταναλωτή, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική κατάσταση του καταναλωτή, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που συνδέονται με το προτεινόμενο προϊόν και το σκοπό της πίστωσης.

(¹) ΕΕ L 141 της 11.6.1993, σ. 27.

4. Οι παράγραφοι 1,2,και 3 δεν εφαρμόζονται για τους προμηθευτές αγαθών ή υπηρεσιών που διαμεσολαβούν στο πλαίσιο δευτερεύουσας δραστηριότητας ως μεσίτες πιστώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Άρθρο 7

Συγκέντρωση και επεξεργασία δεδομένων

Τα προσωπικά δεδομένα που συγκεντρώνονται για τους καταναλωτές και τους εγγυητές ή για κάθε άλλο πρόσωπο στο πλαίσιο της σύναψης ή της διαχείρισης των συμβάσεων που προβλέπονται από την παρούσα οδηγία και, ιδίως, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, δεν μπορούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία για άλλο σκοπό εκτός της εκτίμησης του κινδύνου μη εκτέλεσης της σύμβασης από αυτούς και της ικανότητάς τους προς εξόφληση της πίστωσης.

Άρθρο 8

Κεντρική βάση δεδομένων

1. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής της οδηγίας 95/46/EK, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν στο έδαφός τους την εκμετάλλευση μιας κεντρικής βάσης δεδομένων με στόχο την καταχώρηση των καταναλωτών και των εγγυητών του κράτους μέλους που έχουν αδεύσει υποχρεώσεις καταβολής πληρωμής. Αυτή η βάση δεδομένων μπορεί να λάβει τη μορφή ενός δικτύου βάσεων δεδομένων.

Οι πιστωτικοί φορείς πρέπει να συμβουλευονται την κεντρική βάση δεδομένων πριν από οποιαδήποτε δέσμευση του καταναλωτή ή του εγγυητή, εντός των ορίων που προβλέπονται στο άρθρο 9.

Ο καταναλωτής και, ενδεχομένως ο εγγυητής πρέπει να ενημερώνονται, εφόσον το ζητήσουν, χωρίς καθυστέρηση και δωρεάν, σχετικά με το αποτέλεσμα οποιασδήποτε αναζήτησης στοιχείων.

2. Η πρόσβαση στην κεντρική βάση δεδομένων ενός άλλου κράτους μέλους θα πρέπει να διασφαλίζεται υπό τους ίδιους όρους με αυτούς που προβλέπονται για τις επιχειρήσεις και τα πρόσωπα του εν λόγω κράτους μέλους, είτε απευθείας είτε μέσω της κεντρικής βάσης δεδομένων του κράτους μέλους προέλευσης.

3. Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που λαμβάνονται σύμφωνα με την παράγραφο 1 επιτρέπεται μόνον με στόχο την εκτίμηση της οικονομικής κατάστασης του καταναλωτή ή του εγγυητή και της ικανότητάς τους εξόφλησης της πίστωσης. Τα εν λόγω δεδομένα πρέπει να διαγράφονται αμέσως μετά τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης ή εγγύησης ή την απόρριψη από τον πιστωτικό φορέα της αίτησης πίστωσης ή της προτεινόμενης εγγύησης.

4. Η κεντρική βάση δεδομένων που αναφέρεται στην παράγραφο 1 μπορεί να περιλαμβάνει την καταχώρηση των συμβάσεων πίστωσης και εγγύησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΓΥΗΣΗΣ

Άρθρο 9

Υπεύθυνος δανεισμός

Όταν ο πιστωτικός φορέας συνάψει σύμβαση πίστωσης ή εγγύησης ή αύξησει το συνολικό ποσό της πίστωσης ή το εγγυημένο ποσό, προϋποτίθεται ότι έχει εκτιμήσει εκ των προτέρων, με κάθε μέσο που έχει στη διάθεσή του, ότι ο καταναλωτής και, ενδεχομένως, ο εγγυητής θα τηρήσουν λογικά τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τη σύμβαση.

Άρθρο 10

Πληροφορίες που πρέπει να αναφέρονται στη σύμβαση πίστωσης ή εγγύησης

1. Οι συμβάσεις πίστωσης καθώς και οι συμβάσεις εγγύησης καταρτίζονται σε χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο.

Όλα τα συμβαλλόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένου του εγγυητή και του μεσίτη πιστώσεων, λαμβάνουν ένα αντίτυπο της σύμβασης πίστωσης. Ο εγγυητής λαμβάνει ένα αντίτυπο της σύμβασης εγγύησης.

Στις συμβάσεις αναφέρεται εάν υπάρχουν ή δεν υπάρχουν εξώδικες διαδικασίες καταγγελίας και προσφυγής προσιτές στον καταναλωτή που αποτελούν τμήμα της σύμβασης και, εάν αυτές οι διαδικασίες υπάρχουν, οι διατυπώσεις πρόσβασης στις διαδικασίες αυτές.

2. Η σύμβαση πίστωσης αναφέρει:

- α) τα στοιχεία ταυτότητας και τη διεύθυνση των συμβαλλομένων μερών καθώς και τα στοιχεία και τη διεύθυνση του διαμεσολαβούντος μεσίτη πιστώσεων.
- β) τα στοιχεία που απαριθμούνται στο άρθρο 6, παράγραφος 2, το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο και το χρεωστικό επιτόκιο που υπολογίζεται κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης πίστωσης και με βάση όλα τα χρηματοπιστωτικά δεδομένα και τις υποθέσεις που ισχύουν για τη σύμβαση.
- γ) σε περίπτωση αποπληρωμής κεφαλαίου, μια κατάσταση, με τη μορφή ενός πίνακα χρεολυσίων, των απαιτούμενων πληρωμών καθώς και των περιόδων και των όρων βάσει των οποίων πρέπει να καταβληθούν τα ποσά αυτά.
- δ) εάν υπάρχει πληρωμή εξόδων και τόκων χωρίς αποπληρωμή κεφαλαίου, μία κατάσταση των περιόδων και των όρων πληρωμής των χρεωστικών τόκων και των σχετικών περιόδων και μη περιόδων δαπανών.
- ε) μία κατάσταση των στοιχείων κόστους που δεν περιλαμβάνονται στον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου αλλά επιβαρύνουν τον καταναλωτή σε ορισμένες περιπτώσεις, ιδίως οι προμήθειες δέσμευσης κεφαλαίου, τα έξοδα μη εγκεκριμένης υπέρβασης του συνολικού ποσού της πίστωσης και τα έξοδα μη εκτέλεσης, καθώς και έναν κατάλογο που διευκρινίζει τις περιπτώσεις αυτές.

- στ) ενδεχομένως, το χρηματοδοτούμενο αγαθό ή/και υπηρεσία·
- ζ) το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης καθώς και τη διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθήσει ο καταναλωτής για την άσκηση του δικαιώματος αυτού·
- η) η διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθείται για την άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης

Ο πίνακας που αναφέρεται στο στοιχείο γ) περιλαμβάνει τη σύνθεση κάθε περιοδικής εξόφλησης όσον αφορά το αποπληρωθέν κεφάλαιο, τους τόκους που υπολογίζονται βάσει του χρεωστικού επιτοκίου και, ενδεχομένως, τις συμπληρωματικές επιβαρύνσεις.

Εάν, στην περίπτωση που αναφέρεται στο στοιχείο γ) μια νέα ανάληψη πίστωσης δεν είναι δυνατή παρά μόνο κατόπιν συγκατάθεσης του πιστωτικού φορέα, η απόφαση του πιστωτικού φορέα θα πρέπει να κοινοποιείται σε νέο χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο, το οποίο τίθεται στη διάθεση του καταναλωτή και περιέχει τις τροποποιημένες πληροφορίες που προβλέπονται στην παρούσα παράγραφο.

Εάν το ακριβές ποσό των στοιχείων που αναφέρονται στο στοιχείο γ) είναι γνωστό, πρέπει να επισημαίνεται. Διαφορετικά, αυτά τα στοιχεία κόστους θα πρέπει τουλάχιστον να είναι δυνατό να προσδιοριστούν στη σύμβαση πίστωσης, ιδίως με την ένδειξη ενός ποσοστού συνδεόμενου με ένα δείκτη αναφοράς, μιας μεθόδου υπολογισμού και μιας όσο το δυνατόν πιο ρεαλιστικής εκτίμησης. Στις περιπτώσεις αυτές, ο πιστωτικός φορέας κοινοποιεί στον καταναλωτή σε χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο τις λεπτομέρειες αυτών των στοιχείων κόστους άμεσα και το αργότερο τη στιγμή της εφαρμογής τους

3. Η σύμβαση εγγύησης αναφέρει το μέγιστο εγγυημένο ποσό καθώς και τις επιβαρύνσεις σε περίπτωση μη εκτέλεσης σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2, στοιχείο ε).

Άρθρο 11

Δικαίωμα υπαναχώρησης

1. Ο καταναλωτής διαθέτει μια προθεσμία δεκατεσσάρων ημερολογιακών ημερών για να υπαναχωρήσει από την αποδοχή της σύμβασης πίστωσης χωρίς να αναφέρει τους λόγους.

Η προθεσμία αυτή αρχίζει από την ημέρα κατά την οποία διαβιβάζεται στον καταναλωτή αντίτυπο της συναφθείσας σύμβασης πίστωσης.

2. Ο καταναλωτής πρέπει να κοινοποιήσει την υπαναχώρηση στον πιστωτικό φορέα πριν από τη λήξη της προθεσμίας που ορίζεται στην παράγραφο 1 και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία σχετικά με την απόδειξη. Η προθεσμία θεωρείται ότι έχει τηρηθεί εάν η ειδοποίηση, υπό την προϋπόθεση ότι έχει υποβληθεί σε χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο που τίθεται στη διάθεση του πιστωτικού φορέα και στο οποίο ο τελευταίος έχει πρόσβαση, αποσταλεί πριν από τη λήξη της προθεσμίας.

3. Η προσφυγή στο δικαίωμα υπαναχώρησης υποχρεώνει τον καταναλωτή να επιστρέψει ταυτόχρονα στον πιστωτικό φορέα τα ποσά ή τα αγαθά τα οποία έχει λάβει δυνάμει της σύμβασης πίστωσης στο βαθμό που η διάθεσή τους έχει ρυθμιστεί στη σύμβαση πίστωσης. Ο καταναλωτής πρέπει να καταβάλει τους οφειλό-

μενους τόκους για την περίοδο ανάληψης πίστωσης, οι οποίοι υπολογίζονται βάσει του συμφωνηθέντος συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου. Καμία άλλη αποζημίωση δεν μπορεί να απαιτηθεί λόγω της υπαναχώρησης. Οποιαδήποτε προκαταβολή έχει καταβληθεί από τον καταναλωτή δυνάμει της σύμβασης πίστωσης πρέπει να επιστρέφεται ανυπερθέτως στον καταναλωτή.

4. Οι παράγραφοι 1, 2 και 3 δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις πίστωσης που καλύπτονται από υποθήκη ή παρόμοια εγγύηση ούτε σε συμβάσεις στεγαστικής πίστωσης και σε συμβάσεις πίστωσης που καταγγέλλονται δυνάμει:

- α) του άρθρου 6 της οδηγίας . . . [σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ]·
- β) του άρθρου 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (1)·
- γ) του άρθρου 7 της οδηγίας 94/47/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΤΗΣΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΚΑΙ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ

Άρθρο 12

Συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο

1. Το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο που εξισώνει, σε ετήσια βάση, την πραγματική αξία του συνόλου των τρεχουσών ή μελλοντικών υποχρεώσεων (αναλήψεων πιστώσεων, εξοφλήσεων και επιβαρύνσεων) που έχουν συμφωνηθεί από τον πιστωτικό φορέα και τον καταναλωτή, υπολογίζεται σύμφωνα με το μαθηματικό τύπο που παρουσιάζεται στο παράρτημα I.

Στο παράρτημα II παρατίθενται ενδεικτικώς διάφορα παραδείγματα της μεθόδου υπολογισμού.

2. Κατά τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου, προσδιορίζεται το συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή, χωρίς να συνυπολογίζονται τα έξοδα με τα οποία επιβαρύνεται ο καταναλωτής σε περίπτωση που παραβεί οποιαδήποτε από τις υποχρεώσεις που τον βαρύνουν βάσει της σύμβασης πίστωσης και τα επιπλέον της τιμής αγοράς έξοδα που οφείλει να πληρώσει κατά την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών, ανεξάρτητα από το αν αγοράζει επί πιστώσει ή τοις μετρητοίς.

Τα έξοδα σχετικά με την τήρηση λογαριασμού στον οποίο εγγράφονται ταυτόχρονα πράξεις πληρωμής και πίστωσης, τα έξοδα σχετικά με τη χρήση ή τη λειτουργία μιας κάρτας ή άλλου μέσου πληρωμής που επιτρέπει ταυτόχρονα τη διενέργεια πράξεων πληρωμής και αναλήψεων πιστώσεων καθώς και τα έξοδα σχετικά με πράξεις πληρωμών εν γένει θα θεωρούνται ως έξοδα που απορρέουν από την πίστωση, εκτός εάν τα έξοδα αυτά έχουν προσδιοριστεί σαφώς και ξεχωριστά στη σύμβαση πίστωσης ή οποιαδήποτε άλλη σύμβαση η οποία συνάπτεται με τον καταναλωτή.

(1) ΕΕ L 144 της 4.6.1997, σ. 19.

(2) ΕΕ L 280 της 29.10.1994, σ. 83.

Οι δαπάνες που αφορούν ασφάλιστρα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στο συνολικό κόστος της πίστωσης εάν η ασφάλεια συνάπτεται κατά τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης.

3. Ο υπολογισμός του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου γίνεται βάσει της προϋπόθεσης ότι η σύμβαση πίστωσης εξακολουθεί να ισχύει για όλη τη συμφωνηθείσα διάρκειά της και ότι ο πιστωτικός φορέας και ο καταναλωτής εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους εντός των προθεσμιών και κατά τις ημερομηνίες που έχουν συμφωνηθεί.

4. Για τις συμβάσεις πίστωσης οι οποίες περιέχουν ρήτρες δυνάμει των οποίων είναι δυνατό να μεταβληθεί το χρεωστικό επιτόκιο που συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο αλλά δεν μπορεί να προσδιοριστεί επακριβώς τη στιγμή του υπολογισμού του, το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο υπολογίζεται με βάση την υπόθεση ότι το χρεωστικό επιτόκιο και τα λοιπά έξοδα παραμένουν σταθερά ως προς το αρχικό τους επίπεδο και ισχύουν καθ' όλη τη διάρκεια της πιστωτικής σύμβασης.

5. Όποτε είναι απαραίτητο, το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο μπορεί να υπολογίζεται βάσει των ακόλουθων υποθέσεων:

- α) εάν μία σύμβαση πίστωσης δίνει στον καταναλωτή τη δυνατότητα ελεύθερης επιλογής όσον αφορά την ανάληψη πίστωσης, θεωρείται ότι πραγματοποιείται πλήρης και άμεση ανάληψη του συνολικού ποσού της πίστωσης,
- β) εάν δεν καθορίζεται πίνακας προθεσμιών εξοφλήσεως ούτε συνάγεται από τις ρήτρες της σύμβασης ή από τον τρόπο εξόφλησης της χορηγούμενης πίστωσης, η διάρκεια της πίστωσης θεωρείται ενός έτους,
- γ) εφόσον η σύμβαση προβλέπει περισσότερες από μία ημερομηνίες εξόφλησης, εάν δεν ορίζεται άλλως, θεωρείται ότι η χορήγηση του δανείου και οι εξοφλητικές πληρωμές θα διενεργηθούν κατά την εγγύτερη ημερομηνία από εκείνες που προβλέπονται στην πιστωτική σύμβαση.

6. Όταν μία σύμβαση πίστωσης έχει τη μορφή σύμβασης μίσθωσης με δικαίωμα προαίρεσης αγοράς και η σύμβαση προβλέπει περισσότερες από μία χρονικές στιγμές κατά τις οποίες μπορεί να πραγματοποιηθεί άρση του δικαιώματος προαίρεσης αγοράς, το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο υπολογίζεται για κάθε μία από αυτές τις χρονικές στιγμές.

Εάν δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός της υπολειμματικής αξίας, το αγαθό που μισθώνεται αποτελεί αντικείμενο γραμμικής απόσβεσης, βάσει της οποίας η αξία του ισούται με μηδέν κατά το πέρας της κανονικής διάρκειας μίσθωσης, που ορίζεται στη σύμβαση πίστωσης.

7. Όταν μία σύμβαση πίστωσης προβλέπει εκ των προτέρων ή συγχρόνως με τη σύναψή της, το σχηματισμό λογαριασμού αποταμίευσης και όταν το χρεωστικό επιτόκιο καθορίζεται σε συνάρτηση με αυτόν τον αποταμιευτικό λογαριασμό, το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο υπολογίζεται με τους τρόπους που ορίζονται στο παράρτημα III.

Άρθρο 13

Συνολικό χρεωστικό επιτόκιο

1. Για τον υπολογισμό του συνολικού χρεωστικού επιτοκίου, καθορίζονται τα ποσά που εισπράττονται από τον πιστωτικό φορέα,

εξαιρουμένων των πληρωτέων από τον καταναλωτή εξόδων λόγω της μη τήρησης οποιασδήποτε από τις υποχρεώσεις του που αναφέρονται στη σύμβαση πίστωσης και τα έξοδα, εκτός από την τιμή αγοράς, που είναι υποχρεωμένος να πληρώσει για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών, ανεξάρτητα εάν η συνδιαλλαγή πληρώνεται σε μετρητά ή με πίστωση.

2. Τα έξοδα σχετικά με την τήρηση λογαριασμού στον οποίο εγγράφονται ταυτόχρονα πράξεις πληρωμής και πίστωσης, τα έξοδα σχετικά με τη χρήση ή τη λειτουργία μιας κάρτας ή άλλου μέσου πληρωμής που επιτρέπει ταυτόχρονα τη διενέργεια πράξεων πληρωμής και αναλήψεων πιστώσεων καθώς και τα έξοδα σχετικά με πράξεις πληρωμών εν γένει θα θεωρούνται ως ποσά που εισπράττονται από τον πιστωτικό φορέα, εκτός εάν τα έξοδα αυτά έχουν προσδιοριστεί σαφώς και ξεχωριστά στη σύμβαση πίστωσης ή οποιαδήποτε άλλη σύμβαση η οποία συνάπτεται με τον καταναλωτή.

3. Για τον υπολογισμό του συνολικού χρεωστικού επιτοκίου, εξαιρούνται τα ποσά που εισπράττονται από τον πιστωτικό φορέα:

- α) τα έξοδα που συνδέονται με παρεμφερείς υπηρεσίες, για τις οποίες ο καταναλωτής είναι ελεύθερος να επιλέξει εάν θα ζητήσει την παροχή τους από τον πιστωτικό φορέα ή από άλλο παροχέα υπηρεσιών·
- β) τα έξοδα που απαιτούνται από τον καταναλωτή κατά τη σύναψη σύμβασης πίστωσης από άλλα πρόσωπα εκτός του πιστωτικού φορέα, κυρίως από το συμβολαιογράφο, την εφορεία, τον υποθηκοφύλακα και εν γένει τα έξοδα που επιβάλλονται από τις αρμόδιες για την καταχώρηση και τα ενέχυρα αρχές.

4. Το συνολικό χρεωστικό επιτόκιο υπολογίζεται σύμφωνα με τους τρόπους και τις υποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 12, παραγράφους 3 έως 7 και στα παραρτήματα I και II.

Άρθρο 14

Χρεωστικό επιτόκιο

- 1. Το χρεωστικό επιτόκιο είναι σταθερό ή μεταβλητό.
- 2. Εάν καθοριστούν ένα ή περισσότερα σταθερά χρεωστικά επιτόκια, αυτά εφαρμόζονται κατά τη διάρκεια της περιόδου που ορίζεται στη σύμβαση πίστωσης.
- 3. Το μεταβλητό χρεωστικό επιτόκιο μπορεί να μεταβληθεί μόνο μετά τη λήξη των περιόδων που έχουν συμφωνηθεί και προβλέπονται στη σύμβαση πίστωσης και στην ίδια αναλογία με το δεικτητή ή το επιτόκιο αναφοράς που έχει συμφωνηθεί.
- 4. Ο καταναλωτής ενημερώνεται σχετικά με οποιαδήποτε τροποποίηση του χρεωστικού επιτοκίου σε χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο.

Στις σχετικές πληροφορίες πρέπει να περιλαμβάνεται η ένδειξη του νέου συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου, του νέου συνολικού χρεωστικού επιτοκίου και, ενδεχομένως, ένας νέος πίνακας χρεολυσίων. Ο υπολογισμός του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου και του νέου συνολικού χρεωστικού επιτοκίου πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ

Άρθρο 15

Καταχρηστικές ρήτρες

Με την επιφύλαξη της εφαρμογής της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ στο σύνολο της σύμβασης, θεωρούνται καταχρηστικές υπό την έννοια της εν λόγω οδηγίας οι ρήτρες που περιλαμβάνονται στη σύμβαση πίστωσης ή εγγύησης που έχουν ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα:

- α) να επιβάλλεται στον καταναλωτή, ως όρος για την ανάληψη πίστωσης, να υποθηκεύσει το σύνολο ή μέρος των δανειζόμενων ή χορηγούμενων ποσών ή να διαθέσει το σύνολο ή μέρος των ποσών αυτών για την κατάθεση προκαταβολής ή για την αγορά κινητών αξιών ή άλλων χρηματοοικονομικών μέσων, εκτός εάν ο καταναλωτής εξασφαλίσει για τη συγκεκριμένη κατάθεση, αγορά ή υποθήκη το ίδιο ποσοστό επιβάρυνσης με το συμφωνηθέν συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο·
- β) να υποχρεώνεται ο καταναλωτής, κατά τη σύναψη μίας σύμβασης πίστωσης, να συνάψει και μία άλλη σύμβαση με τον πιστωτικό φορέα, το μεσίτη πιστώσεων ή τρίτο πρόσωπο ορισμένο από αυτούς, εκτός εάν τα σχετικά έξοδα συμπεριλαμβάνονται στο συνολικό κόστος της πίστωσης·
- γ) να μεταβάλλονται τα έξοδα, οι αποζημιώσεις ή όλες οι επιβαρύνσεις που απορρέουν από τη σύμβαση εκτός του χρεωστικού επιτοκίου·
- δ) να εισάγονται κανόνες σχετικά με τη μεταβλητότητα του χρεωστικού επιτοκίου, οι οποίοι εισάγουν διακρίσεις έναντι του καταναλωτή·
- ε) να εισάγεται ένα σύστημα μεταβλητότητας του χρεωστικού επιτοκίου, το οποίο δεν βασίζεται στο καθαρό αρχικό χρεωστικό επιτόκιο που προτάθηκε κατά τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης, και το οποίο αφαιρεί οποιοδήποτε είδος έκπτωσης, μείωσης ή άλλων πλεονεκτημάτων·
- στ) να υποχρεώνεται ο καταναλωτής να αναχρηματοδοτήσει μέσω του ίδιου πιστωτικού φορέα την υπολειμματική αξία και, γενικά, οποιαδήποτε τελευταία δόση μίας σύμβασης πίστωσης που συνάπτεται για τη χρηματοδότηση της αγοράς ενός κινητού αγαθού ή μιας υπηρεσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ

Άρθρο 16

Πρόωρη εξόφληση

1. Ο καταναλωτής δικαιούται να εκπληρώσει το σύνολο ή μέρος των υποχρεώσεων του που απορρέουν από τη σύμβαση πίστωσης πριν να καταστούν ληξιπρόθεσμες.
2. Ο πιστωτικός φορέας δεν μπορεί να αξιώσει αποζημίωση σε περίπτωση ολικής πρόωρης εξόφλησης, εκτός και αν πρόκειται για αντικειμενική, δίκαιη και υπολογιζόμενη βάσει των μαθηματικών αρχών αποζημίωση.

Καμία αποζημίωση δεν μπορεί να απαιτηθεί:

- α) για τις συμβάσεις πίστωσης για τις οποίες η περίοδος που λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του χρεωστικού επιτοκίου είναι κατώτερη του ενός έτους·
- β) εάν η εξόφληση πραγματοποιήθηκε με την εκτέλεση σύμβασης ασφάλειας με σκοπό τη συμβατική εγγύηση της εξόφλησης της πίστωσης·
- γ) για τις συμβάσεις πίστωσης που προβλέπουν πληρωμές εξόδων και τόκων χωρίς απόσβεση του κεφαλαίου, με εξαίρεση των συμβάσεων πίστωσης που προβλέπονται στο άρθρο 20.

Άρθρο 17

Εκχώρηση δικαιωμάτων

Όταν τα δικαιώματα του πιστωτικού φορέα από μία σύμβαση πίστωσης ή μία σύμβαση εγγύησης εκχωρούνται σε τρίτο, ο καταναλωτής και, ενδεχομένως, ο εγγυητής δικαιούνται να αντιτάξουν έναντι του νέου δικαιούχου των απαιτήσεων που προκύπτουν από την εν λόγω σύμβαση τις ίδιες εξαιρέσεις και ενστάσεις που είχαν κατά του αρχικού πιστωτή, συμπεριλαμβανομένου του συμψηφισμού, εφόσον αυτός επιτρέπεται από τη νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους.

Άρθρο 18

Απαγόρευση της χρήσης συναλλαγματικών και άλλων τίτλων

Απαγορεύεται στον πιστωτικό φορέα ή στο νέο δικαιούχο των απαιτήσεων που προκύπτουν από μία σύμβαση πίστωσης ή μία σύμβαση εγγύησης να απαιτούν από τον καταναλωτή ή τον εγγυητή ή να τους προτείνουν να εγγυηθούν μέσω μίας συναλλαγματικής ή ενός γραμματίου την εξόφληση των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει δυνάμει της εν λόγω σύμβασης.

Επίσης, απαγορεύεται να τους υποχρεώνουν να υπογράψουν επιταγή που να εγγυάται την ολική ή μερική εξόφληση του οφειλόμενου ποσού.

Άρθρο 19

Αλληλέγγυα ευθύνη

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η ύπαρξη σύμβασης πίστωσης δεν επηρεάζει κατά κανένα τρόπο τα δικαιώματα του καταναλωτή έναντι του προμηθευτή των αγαθών ή υπηρεσιών που αγοράζονται μέσω παρόμοιας σύμβασης στις περιπτώσεις όπου τα αγαθά ή οι υπηρεσίες δεν παρασχεθούν ή, κατά οποιονδήποτε τρόπο, δεν ανταποκρίνονται στους όρους της σύμβασης παροχής τους.

2. Εάν ο προμηθευτής αγαθών και υπηρεσιών έχει διαμεσολαβήσει ως μεσίτης πιστώσεων, ο πιστωτικός φορέας και ο προμηθευτής αγαθών και υπηρεσιών υποχρεούνται αλληλέγγυα να αποζημιώσουν τον καταναλωτή, σε περίπτωση που τα αγαθά ή οι υπηρεσίες των οποίων η αγορά χρηματοδοτήθηκε με τη σύμβαση πίστωσης δεν παραδοθούν ή παρασχεθούν καθόλου, μόνον εν μέρει ή δεν ανταποκρίνονται στη σύμβαση παροχής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ

Άρθρο 20

Σύμβαση πίστωσης που προβλέπει την ανασύσταση του κεφαλαίου

1. Εάν οι πληρωμές που καταβάλλονται από τον καταναλωτή δεν οδηγούν σε αντίστοιχη αποπληρωμή του συνολικού ποσού της πίστωσης αλλά χρησιμοποιούνται για την ανασύσταση του κεφαλαίου κατά τις περιόδους και υπό τους όρους που προβλέπονται από τη σύμβαση πίστωσης, η ανασύσταση θα πρέπει να πραγματοποιείται βάσει συμπληρωματικού συμφωνητικού επί της σύμβασης πίστωσης.

2. Το συμπληρωματικό συμφωνητικό που αναφέρεται στην παράγραφο 1 πρέπει να εγγυάται χωρίς επιφυλάξεις την εξόφληση του συνολικού ποσού της αναληφθείσας πίστωσης. Εάν το τρίτο μέρος που αναλαμβάνει την ανασύσταση του κεφαλαίου δεν εκτελέσει τις υποχρεώσεις του, ο πιστωτικός φορέας αναλαμβάνει το σχετικό κίνδυνο.

3. Οι πληρωμές, τα ασφάλιστρα, οι περιοδικές και μη περιοδικές δαπάνες που οφείλει ο καταναλωτής δυνάμει αυτού του συμπληρωματικού συμφωνητικού που αναφέρεται στην παράγραφο 1 συνιστούν μαζί με τους τόκους και τα έξοδα της σύμβασης πίστωσης το συνολικό κόστος της πίστωσης. Το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο και το συνολικό χρεωστικό επιτόκιο υπολογίζονται με βάση το σύνολο των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει ο καταναλωτής.

Άρθρο 21

Σύμβαση πίστωσης υπό μορφή προκαταβολής σε τρεχούμενο λογαριασμό ή υπό μορφή χρεωστικού λογαριασμού

Όταν μία σύμβαση πίστωσης συνάπτεται υπό τη μορφή προκαταβολής σε τρεχούμενο λογαριασμό ή χρεωστικού λογαριασμού, ο καταναλωτής ενημερώνεται περιοδικά σχετικά με τη χρεωστική του κατάσταση με τη βοήθεια μίας ανάλυσης λογαριασμού σε χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο, το οποίο περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες:

- α) την ακριβή περίοδο την οποία αφορά η ανάλυση λογαριασμού·
- β) τα αναληφθέντα ποσά και την ημερομηνία των αναλήψεων·
- γ) ενδεχομένως, το οφειλόμενο υπόλοιπο από την προηγούμενη ανάλυση και την ημερομηνία αυτής·
- δ) την ημερομηνία και το ποσό των οφειλόμενων εξόδων·
- ε) την ημερομηνία και το ποσό των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν από τον καταναλωτή·
- στ) το τελευταίο συμφωνηθέν χρεωστικό επιτόκιο·
- ζ) το συνολικό ποσό των οφειλόμενων τόκων·
- η) ενδεχομένως, το ελάχιστο καταβλητέο ποσό·
- θ) ενδεχομένως, το νέο υπόλοιπο που παραμένει σε οφειλή·

- ι) το νέο συνολικό οφειλόμενο ποσό, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται συνεπώς οι τόκοι καθυστέρησης και τυχόν πρόστιμα.

Άρθρο 22

Σύμβαση πίστωσης αόριστης διάρκειας

Καθένα από τα συμβαλλόμενα μέρη μπορεί να λύσει τη σύμβαση πίστωσης αόριστου διάρκειας με τρίμηνη προθεσμία προειδοποίησης καθορισμένη σε χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που αναφέρονται στη σύμβαση πίστωσης και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία σχετικά με την απόδειξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IX

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΕΓΓΥΗΣΗΣ

Άρθρο 23

Εκτέλεση της σύμβασης εγγύησης

1. Ένας εγγυητής μπορεί να συνάψει μία σύμβαση εγγύησης για την εξόφληση μίας σύμβασης αόριστου διάρκειας μόνο για περίοδο τριών ετών. Η εγγύηση αυτή μπορεί να ανανεωθεί μόνο μέσω ρητής συμφωνίας του εγγυητή μετά το πέρας αυτής της περιόδου.

2. Ο πιστωτικός φορέας μπορεί να προσφύγει κατά του εγγυητή μόνον εάν ο καταναλωτής, έχοντας αθετήσει την υποχρέωση εξόφλησης της πίστωσής του, δεν συμμορφωθεί εντός προθεσμίας τριών μηνών μετά τη σχετική όχληση.

3. Το καλυπτόμενο από την εγγύηση ποσό αφορά μόνον το οφειλόμενο υπόλοιπο του συνολικού ποσού της πίστωσης, καθώς και τυχόν καθυστερούμενη οφειλή δυνάμει της σύμβασης πίστωσης, με εξαίρεση οποιαδήποτε άλλη αποζημίωση ή ποινή προβλέπεται από τη σύμβαση πίστωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ X

ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ

Άρθρο 24

Όχληση και απαίτηση οφειλών

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε:
 - α) οι πιστωτικοί φορείς, οι εντολοδόχοι τους καθώς και οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει το νέο δικαιούχο των απαιτήσεων που απορρέουν από μια σύμβαση πίστωσης ή μια σύμβαση εγγύησης να μην λαμβάνουν δυσανάλογα μέτρα για την είσπραξη των απαιτήσεων σε περίπτωση μη εκτέλεσης των εν λόγω συμβάσεων·
 - β) ο πιστωτικός φορέας να μην δικαιούται να απαιτήσει άμεση πληρωμή των δόσεων που καθίστανται ληξιπρόθεσμες ή να επικαλεσθεί ρητή διαλυτική αίτηση παρά μόνο μέσω προηγούμενης όχλησης, με την οποία θα καλεί τον καταναλωτή ή, ενδεχομένως τον εγγυητή, να τηρήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις εντός εύλογης προθεσμίας ή να ζητήσει αναδιάρθρωση του χρέους του.

γ) ο πιστωτικός φορέας να μην δικαιούται να αναστείλει τις αναλήψεις πιστώσεων παρά μόνο μετά από αιτιολόγηση της απόφασής του, την οποία θα υποχρεούται να γνωστοποιήσει ανυπερθέτως στον καταναλωτή·

δ) ο καταναλωτής και ο εγγυητής δικαιούνται, αμέσως μόλις το ζητήσουν και χωρίς καθυστέρηση, να λάβουν σε περίπτωση μη εκτέλεσης των υποχρεώσεών τους και σε περίπτωση πρόωρης εξόφλησης δωρεάν μία αναλυτική εκκαθάριση που θα τους δίνει τη δυνατότητα να επαληθεύσουν τα έξοδα και τους τόκους που έχουν απαιτηθεί.

2. Η όχληση που προβλέπεται στην παράγραφο 1, σημείο β, δεν είναι απαραίτητη

α) σε περίπτωση προφανούς απάτης που θα πρέπει να αποδειχθεί από τον πιστωτικό φορέα ή το νέο δικαιούχο της απαίτησης

β) σε περίπτωση όπου ο καταναλωτής εκποιήσει το χρηματοδοτούμενο αγαθό πριν από την εξόφληση του συνολικού ποσού της πίστωσης ή κάνει χρήση του αγαθού αντίθετα προς τις διατάξεις της σύμβασης πίστωσης που ορίζουν ότι ο πιστωτικός φορέας ή ο νέος δικαιούχος της απαίτησης διαθέτει προνόμιο, δικαίωμα κυριότητας ή επιφύλαξη κυριότητας επί του χρηματοδοτούμενου αγαθού και παρόλο που ο καταναλωτής έχει ενημερωθεί σχετικά πριν από τη σύναψη της σύμβασης.

Άρθρο 25

Υπέρβαση του συνολικού ποσού της πίστωσης και σιωπηρές υπερανάληψεις

1. Σε περίπτωση προσωρινής επιτρεπόμενης υπέρβασης του συνολικού ποσού της πίστωσης ή σε περίπτωση σιωπηρής υπερανάληψης, ο πιστωτικός φορέας κοινοποιεί άμεσα στον καταναλωτή γραπτώς ή με άλλο σταθερό μέσο το ποσό της υπέρβασης ή της υπερανάληψης, καθώς και το εφαρμοζόμενο χρεωστικό επιτόκιο. Η εφαρμογή τυχόν ποινής ή τυχόν επιβάρυνσης ή τόκου υπερημερίας αποκλείεται.

2. Ο πιστωτικός φορέας ενημερώνει τον καταναλωτή άμεσα σχετικά με τη μη εγκεκριμένη υπέρβαση ή υπερανάληψη και του γνωστοποιεί το χρεωστικό επιτόκιο και τις εφαρμοζόμενες επιβαρύνσεις ή ποινές.

3. Οποιαδήποτε υπέρβαση ή υπερανάληψη που προβλέπεται από το παρόν άρθρο θα πρέπει να ρυθμίζεται εντός μέγιστης περιόδου τριών μηνών, εφόσον είναι αναγκαίο μέσω νέας σύμβασης πίστωσης που προβλέπει υψηλότερο συνολικό ποσό πίστωσης.

Άρθρο 26

Ανάκτηση των αγαθών

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ανακτηθούν τα αγαθά για τις συμβάσεις πίστωσης που συνάφθηκαν για την αγορά αγαθών. Εάν ο καταναλωτής δεν συγκατα-

τεθεί ρητώς κατά το χρόνο όπου ο πιστωτικός φορέας προβαίνει στην ανάκτηση των αγαθών και έχει ήδη καταβάλει πληρωμές που αντιστοιχούν στο ένα τρίτο του συνολικού ποσού της πίστωσης, το χρηματοδοτούμενο αγαθό μπορεί να ανακτηθεί μόνο μέσω της δικαστικής οδού.

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν περαιτέρω ότι, όταν ο πιστωτικός φορέας ανακτά τα αγαθά, η εκκαθάριση μεταξύ των συμβαλλομένων μερών γίνεται έτσι ώστε η ανάκτηση να μην συνεπάγεται αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Άρθρο 27

Είσπραξη οφειλών

1. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασχολούνται συνήθως, κατά κύριο λόγο ή επικουρικά και εκτός δικαστικής διαδικασίας, με την είσπραξη απαιτήσεων που απορρέουν από μία σύμβαση πίστωσης ή εγγύησης και διαμεσολαβούν σε αυτή, δεν δικαιούνται να απαιτήσουν υπό οποιαδήποτε μορφή, άμεσα ή έμμεσα, οποιαδήποτε αμοιβή ή αποζημίωση από τον καταναλωτή ή τον εγγυητή για την παρέμβασή τους, παρά μόνον εάν αυτές οι αμοιβές ή αποζημιώσεις έχουν συμφωνηθεί ρητώς στη σύμβαση πίστωσης ή εγγύησης.

2. Όσον αφορά την είσπραξη απαιτήσεων που απορρέουν από μία σύμβαση πίστωσης ή μία σύμβαση εγγύησης, απαγορεύεται:

α) η χρήση εγγράφων που δημιουργούν εσφαλμένα την εντύπωση, λόγω της εμφάνισής τους, ότι πρόκειται για έγγραφα δικαστικής αρχής ή αρχής διαμεσολάβησης για την είσπραξη οφειλών·

β) οποιαδήποτε γραπτή επικοινωνία που περιλαμβάνει λανθασμένες πληροφορίες σχετικά με τις συνέπειες της αθέτησης πληρωμών·

γ) η μη εγκεκριμένη ανάκτηση του αγαθού, χωρίς σχετική δικαστική διαδικασία ή χωρίς ρητή συγκατάθεση, που προβλέπεται στο άρθρο 26·

δ) οποιαδήποτε αναφορά σε φάκελο από την οποία να προκύπτει ότι η αλληλογραφία αφορά την είσπραξη οφειλής·

ε) η είσπραξη εξόδων που δεν προβλέπονται από τη σύμβαση πίστωσης ή εγγύησης·

στ) τυχόν προσέγγιση γειτόνων, της οικογένειας ή του εργοδότη του καταναλωτή ή του εγγυητή, ειδικότερα οποιαδήποτε γνωστοποίηση πληροφοριών ή οποιαδήποτε αίτηση πληροφοριών σχετικά με τη φερεγγυότητα του καταναλωτή ή του εγγυητή, με την επιφύλαξη των ενεργειών που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των νομικών διαδικασιών κατάσχεσης, όπως θεσπίζονται από τα κράτη μέλη·

ζ) η φυσική ή ηθική παρενόχληση του καταναλωτή ή του εγγυητή ιδίως αυτή που γνωστοποιεί ρητώς ότι αμφισβητεί το χρέος·

η) η είσπραξη μιας παραγεγραμμένης οφειλής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XI

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ, ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΣΙΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

Άρθρο 28

Καταχώρηση των πιστωτικών φορέων και των μεσιτών πιστώσεων

1. Τα κράτη μέλη πρέπει να φροντίζουν ώστε οι πιστωτικοί φορείς και μεσίτες πιστώσεων να καταχωρούνται.

Η υποχρέωση καταχώρησης δεν ισχύει για τους μεσίτες πιστώσεων των οποίων την ευθύνη αναλαμβάνει ένας πιστωτικός φορέας ή ένας μεσίτης πιστώσεων βάσει ιδίας καταχώρησης. Αυτή η ανάληψη ευθύνης θα πρέπει να εκτιθείται εμφανώς στο εμπορικό κατάστημα του μεσίτη πιστώσεων που απαλλάσσεται της καταχώρησης.

2. Τα κράτη μέλη:

α) εξασφαλίζουν ότι οι δραστηριότητες των πιστωτικών φορέων και των μεσιτών πιστώσεων ελέγχονται ή εποπτεύονται από επίσημο ίδρυμα ή οργανισμό·

β) συστήνουν κατάλληλους οργανισμούς όπου μπορούν να κατατίθενται καταγγελίες όσον αφορά τις συμβάσεις πίστωσης και τις συμβάσεις εγγύησης, τους όρους πίστωσης και εγγύησης και όπου παρέχονται στους καταναλωτές και στους εγγυητές σχετικές πληροφορίες ή υποδείξεις που τους αφορούν.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η καταχώρηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1, εδάφιο α) του παρόντος άρθρου δεν είναι απαραίτητη όταν ο πιστωτικός φορέας ή ο μεσίτης πιστώσεων είναι πιστωτικό ίδρυμα με την έννοια του άρθρου 1, σημείο 1 της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾ και διαθέτουν σχετική άδεια σύμφωνα με τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας.

Όταν ένας πιστωτικός φορέας ή ένας μεσίτης πιστώσεων έχει καταχωρηθεί σύμφωνα με την παράγραφο 1, εδάφιο 1 του παρόντος άρθρου και ταυτόχρονα διαθέτει για το σκοπό αυτό μια ειδική άδεια σύμφωνα με την οδηγία 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και αυτή η άδεια του αφαιρείται στη συνέχεια, ενημερώνεται η αρχή που είναι αρμόδια για την καταχώρηση του πιστωτικού φορέα ή του μεσίτη πιστώσεων. Αυτή η αρχή αποφασίζει αν ο πιστωτικός φορέας ή ο μεσίτης πιστώσεων συνεχίζει να χορηγεί πιστώσεις ή να μεσολαβεί για τη χορήγηση πιστώσεων, ή αν πρέπει να διαγραφεί η καταχώρησή του.

Άρθρο 29

Υποχρεώσεις των μεσιτών πιστώσεων

Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε ο μεσίτης πιστώσεων:

α) να αναφέρει τόσο στη διαφήμισή του όσο και στα έγγραφα που προορίζονται για την πελατεία του την έκταση των αρμοδιοτήτων του, ειδικότερα το γεγονός ότι συνεργάζεται αποκλειστικά με έναν ή περισσότερους πιστωτικούς φορείς ή ως ανεξάρτητος πράκτορας·

β) να γνωστοποιεί σε όλους τους πιστωτικούς φορείς στους οποίους απευθύνεται το συνολικό ποσό της πίστωσης σε άλλες

προσφορές πίστωσης που έχει ζητήσει ή λάβει προς όφελος του ίδιου καταναλωτή ή εγγυητή, κατά το διάστημα των τελευταίων δύο μηνών πριν από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης·

γ) δεν λαμβάνει, άμεσα ή έμμεσα, καμία αμοιβή, υπό οποιαδήποτε μορφή, από τον καταναλωτή που ζήτησε τη διαμεσολάβησή του παρά μόνον εάν πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

δεν λαμβάνει προμήθεια από τον πιστωτικό φορέα παρά μόνον εάν η σύμβαση πίστωσης για την οποία έχει διαμεσολαβήσει συναφθεί έγκυρα και κανονικά όπως προβλέπεται.

i) το ποσό της αμοιβής να αναφέρεται στη σύμβαση πίστωσης,

ii) ο μεσίτης πιστώσεων να μην αμείβεται από τον πιστωτικό φορέα,

iii) η σύμβαση πίστωσης για την οποία μεσολάβησε να έχει συναφθεί έγκυρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 30

Συνολική εναρμόνιση και επιτακτικός χαρακτήρας των διατάξεων της οδηγίας

1. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να ορίσουν άλλες διατάξεις από αυτές που καθορίζονται από την παρούσα οδηγία, εκτός και αν πρόκειται:

α) για την καταχώρηση συμβάσεων πίστωσης και εγγύησης που προβλέπεται στο άρθρο 8, παράγραφος 4·

β) για διατάξεις σχετικά με το βάρος της απόδειξης που προβλέπεται στο άρθρο 33.

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι συμβάσεις πίστωσης και εγγύησης δεν θα παρεκκλίνουν, εις βάρος του καταναλωτή και του εγγυητή, από τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που θέτουν σε εφαρμογή την παρούσα οδηγία ή ανταποκρίνονται σε αυτή.

3. Τα κράτη μέλη φροντίζουν επίσης ώστε οι διατάξεις που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας να μην καταστρατηγούνται μέσω του τρόπου διατύπωσης, ιδίως με την ενσωμάτωση αναλήψεων ή συμβάσεων πίστωσης υποκειμένων στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας σε συμβάσεις πίστωσης των οποίων ο χαρακτήρας ή ο σκοπός θα επέτρεπε την αποφυγή της εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

4. Ο πιστωτικός φορέας και ο εγγυητής δεν μπορούν να αποποιηθούν τα δικαιώματα που τους παρέχονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας.

5. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να φροντίσουν ώστε ο καταναλωτής και ο εγγυητής να μην στερούνται την προστασία που τους παρέχει η παρούσα οδηγία εξαιτίας του γεγονότος ότι το δικαίωμα που επιλέγεται να διέπει τη σύμβαση μπορεί να είναι στο δικαίωμα τρίτου κράτους, εάν η σύμβαση συνδέεται στενά με το έδαφος ενός ή περισσότερων κρατών μελών.

⁽¹⁾ ΕΕ L 126 της 26.5.2000, σ. 1.

Άρθρο 31**Κυρώσεις**

Τα κράτη μέλη καθορίζουν το καθεστώς κυρώσεων που εφαρμόζονται για τις παραβιάσεις των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των διατάξεων αυτών. Οι κυρώσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Μπορούν ειδικότερα να προβλέπουν την απώλεια τόκων και εξόδων για τον πιστωτικό φορέα και τη διατήρηση του δικαιώματος της καταβολής του συνολικού ποσού της πίστωσης με δόσεις από τον καταναλωτή εάν ο πιστωτικός φορέας δεν τηρήσει τις διατάξεις που αφορούν τον υπεύθυνο δανεισμό. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν αυτές τις διατάξεις στην Επιτροπή το αργότερο στις [...] [εντός 2 ετών από την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας] και τυχόν μεταγενέστερης τροποποίησής τους εμπρόθεσμα.

Άρθρο 32**Εξωδικαστική προσφυγή**

Τα κράτη μέλη φροντίζουν για τη θέσπιση των δεόντων και αποτελεσματικών διαδικασιών καταγγελίας και προσφυγής για την εξωδικαστική ρύθμιση των καταναλωτικών διαφορών που αφορούν τις συμβάσεις πίστωσης και εγγύησης ζητώντας, ενδεχομένως, βοήθεια από υφιστάμενα όργανα.

Τα κράτη μέλη παροτρύνουν τα όργανα που είναι αρμόδια για την εξωδικαστική ρύθμιση των διαφορών κατανάλωσης να συνεργάζονται μεταξύ τους για την επίλυση των διασυνοριακών διαφορών σχετικά με τις συμβάσεις πίστωσης και εγγύησης.

Άρθρο 33**Το βάρος απόδειξης**

Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι το βάρος απόδειξης για την τήρηση των υποχρεώσεων ενημέρωσης του καταναλωτή που επιβάλλονται στον πιστωτικό φορέα και στο μεσίτη πίστωσης, καθώς και της συγκατάθεσης του καταναλωτή για τη σύναψη της σύμβασης και, ενδεχομένως, για την εκτέλεσή της, καθώς και το βάρος της απόδειξης του αμειβόμενου χαρακτήρα των δραστηριοτήτων του μεσίτη πιστώσεων, μπορεί να φέρει ο πιστωτικός φορέας ή ο μεσίτης πιστώσεων.

Τυχόν συμβατική ρήτρα, που ορίζει ότι ο καταναλωτής φέρει το βάρος απόδειξης για την τήρηση από τον πιστωτικό φορέα και, ενδεχομένως, από το μεσίτη πίστωσης, του συνόλου ή μέρους των υποχρεώσεων που επιβάλλονται από την παρούσα οδηγία και, ενδεχομένως, ο εγγυητής, είναι καταχρηστική ρήτρα με την έννοια της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ.

Άρθρο 34**Οι τρέχουσες συμβάσεις**

1. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε τρέχουσες συμβάσεις πίστωσης και συμβάσεις εγγύησης κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των εθνικών μέτρων μεταφοράς, με εξαίρεση τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3 και 22, του άρθρου 23, παράγραφος 1 και 2

και των άρθρων 24 έως 27 και των άρθρων 30 έως 35. Το άρθρο 9 εφαρμόζεται στις εν λόγω συμβάσεις εφόσον υπάρξει αύξηση του συνολικού ποσού της πίστωσης ή του εγγυημένου ποσού μετά την έναρξη ισχύος των εθνικών μέτρων μεταφοράς της παρούσας οδηγίας.

2. Για τις τρέχουσες συμβάσεις πίστωσης, κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των εθνικών μέτρων μεταφοράς, ο πίνακας χρεολυσίων που προβλέπεται στο άρθρο 10 θα πρέπει να διαβιβάζεται δωρεάν και άμεσα στον καταναλωτή υπό τις ακόλουθες συνθήκες:

α) την καταγγελία της σύμβασης πίστωσης ή λήξη της περιόδου ισχύος της,

β) την καθυστέρηση πληρωμής.

3. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε οι τρέχουσες συμβάσεις πίστωσης και οι συμβάσεις εγγύησης αορίστου διάρκειας κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των εθνικών μέτρων μεταφοράς να αντικατασταθούν με νέες συμβάσεις που ανταποκρίνονται στις διατάξεις της παρούσας οδηγίας το αργότερο στις [...] εντός δύο ετών μετά τη λήξη της περιόδου μεταφοράς.

Άρθρο 35**Μεταφορά**

Τα κράτη μέλη εγκρίνουν και δημοσιεύουν το αργότερο στις [...] [εντός 2 ετών μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας] τις απαιτούμενες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία. Ενημερώνουν σχετικά αμέσως την Επιτροπή.

Οι διατάξεις αυτές ισχύουν από τις [...] [εντός 2 ετών μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας.]

Οι εν λόγω διατάξεις, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι διατυπώσεις για την αναφορά αυτή καθορίζονται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 36**Κατάργηση**

Η οδηγία 87/102/ΕΟΚ καταργείται με ισχύ από τις [...] [από την ημερομηνία λήξης της περιόδου μεταφοράς της παρούσας οδηγίας.]

Άρθρο 37**Έναρξη ισχύος**

Η παρούσα οδηγία τίθεται σε ισχύ την εικοστή ημέρα που ακολουθεί τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Άρθρο 38**Αποδέκτες**

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΒΑΣΙΚΗ ΕΞΙΣΩΣΗ ΠΟΥ ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΤΗΝ ΙΣΟΔΥΝΑΜΙΑ ΤΩΝ ΑΝΑΛΗΨΕΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΦΕΝΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΞΟΦΛΗΤΙΚΩΝ ΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΑΦΕΤΕΡΟΥ

Η βασική εξίσωση, με την οποία προσδιορίζεται το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο (ΣΕΠΕ), εκφράζει σε ετήσια βάση την ισοδυναμία μεταξύ του αθροίσματος της παρούσας αξίας των αναλήψεων πιστώσεων αφενός και του αθροίσματος της παρούσας αξίας των ποσών των εξοφλητικών δόσεων και των πληρωμών αφετέρου, ήτοι:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-s_l}$$

όπου:

- X είναι το ΣΕΠΕ, και
- m είναι ο αύξων αριθμός της τελευταίας ανάληψης πίστωσης,
- k είναι ο αύξων αριθμός μίας ανάληψης πίστωσης, με $1 \leq k \leq m$,
- C_k είναι το ποσό της υπ' αριθμόν k ανάληψης πίστωσης,
- t_k είναι το χρονικό διάστημα, που εκφράζεται σε έτη και κλάσματα έτους, μεταξύ της ημερομηνίας της πρώτης ανάληψης πίστωσης και της ημερομηνίας κάθε ανάληψης πίστωσης, με $t_1 = 0$,
- m' είναι ο αύξων αριθμός της τελευταίας εξοφλητικής δόσης ή πληρωμής,
- l είναι ο αύξων αριθμός μίας εξοφλητικής δόσης ή πληρωμής,
- D_l είναι το ποσό μίας εξοφλητικής δόσης ή πληρωμής,
- s_l είναι το χρονικό διάστημα, που εκφράζεται σε έτη και κλάσματα έτους, μεταξύ της ημερομηνίας της πρώτης ανάληψης πίστωσης και της ημερομηνίας κάθε εξοφλητικής δόσης ή πληρωμής.

Παρατηρήσεις:

- α) Τα ποσά που καταβάλλονται και από τις δύο πλευρές σε διαφορετικές χρονικές στιγμές δεν είναι κατ' ανάγκη ίσα ούτε καταβάλλονται κατ' ανάγκη ανά ίσα διαστήματα.
- β) Εναρκτήρια ημερομηνία είναι η ημερομηνία της πρώτης ανάληψης πίστωσης.
- γ) Ο χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ των ημερομηνιών που λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό εκφράζεται σε έτη ή κλάσματα έτους. Το έτος θεωρείται ότι έχει 365 ημέρες (για τα δίσεκτα έτη 366 ημέρες) 52 εβδομάδες ή 12 ίσους μήνες. Ένας ίσος μήνας έχει 30,41666 ημέρες (δηλαδή 365/12), είτε ανήκει σε δίσεκτο έτος είτε όχι.
- δ) Το αποτέλεσμα του υπολογισμού εκφράζεται με ακρίβεια ενός δεκαδικού ψηφίου. Εάν το επόμενο δεκαδικό ψηφίο είναι μεγαλύτερο ή ίσο του 5, το πρώτο δεκαδικό ψηφίο αυξάνεται κατά ένα.
- ε) Η εξίσωση μπορεί να ξαναγραφεί με τη χρήση ενός μόνο αθροιστικού συμβόλου και με την εισαγωγή της έννοιας των χρηματικών ροών (A_k), που θα έχουν είτε θετικό είτε αρνητικό πρόσημο, είτε δηλαδή θα καταβάλλονται είτε θα εισπράττονται κατά τις χρονικές περιόδους 1 έως k , αντίστοιχα, και εκφράζονται σε έτη, ήτοι:

$$S = \sum_{k=1}^n A_k (1 + X)^{-t_k}$$

όπου S είναι το υπόλοιπο της παρούσας αξίας των ροών και του οποίου η τιμή πρέπει να είναι μηδενική εάν θέλουμε να διατηρήσουμε την ισοδυναμία των ροών.

- στ) Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε οι εφαρμοζόμενες μέθοδοι επίλυσης να δίνουν τα ίδια αποτελέσματα με τα παραδείγματα των Παραρτημάτων II και III.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά, σε όλα τα παραδείγματα εξυπακούεται ότι υφίσταται μία μόνο ανάληψη πίστωσης, ίση με το συνολικό ποσό της πίστωσης, που τίθεται στη διάθεση του καταναλωτή τη στιγμή που ο τελευταίος συνάπτει τη σύμβαση πίστωσης. Υπενθυμίζουμε σχετικά ότι, εάν η σύμβαση παρέχει στον καταναλωτή την ελευθερία επιλογής ως προς την ανάληψη της πίστωσης, τότε υποτίθεται ότι πραγματοποιείται άμεση και εξ ολοκλήρου ανάληψη του συνολικού ποσού της πίστωσης.

Προκειμένου να καθορίσουν ένα χρεωστικό επιτόκιο, ορισμένα κράτη μέλη επέλεξαν την εφαρμογή ενός πραγματικού επιτοκίου και τη μέθοδο της ισοδύναμης μετατροπής, αποφεύγοντας την προσφυγή σε άπειρες μεθόδους υπολογισμού του περιοδικού τόκου με την εφαρμογή διαφόρων κανόνων pro rata temporis που ελάχιστη σχέση έχουν με το γραμμικό χαρακτήρα του χρόνου. Κάποια άλλα κράτη μέλη αποδέχονται ένα περιοδικό ονομαστικό επιτόκιο το οποίο υπολογίζεται με μία μέθοδο αναλογικής μετατροπής. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να αποδεσμεύσει μία ενδεχόμενη μεταγενέστερη ρύθμιση του ύψους των χρεωστικών επιτοκίων από τη διαδικασία καθορισμού των πραγματικών επιτοκίων και να περιοριστεί στην αναφορά του επιτοκίου που εφαρμόζεται. Τα παραδείγματα που παρατίθενται σε αυτό το παράρτημα δείχνουν τη μέθοδο που χρησιμοποιείται.

Πρώτο παράδειγμα

Έστω ένα συνολικό ποσό πίστωσης (κεφάλαιο) 6 000 EUR το οποίο εξοφλείται σε 4 ισόποσες ετήσιες δόσεις των 1 852,00 EUR.

Θέτουμε:

$$6\ 000 = 1\ 852 \frac{1 - \frac{1}{(1 + X)^4}}{X}$$

Είτε θέτουμε:

$$6\ 000 = 1\ 852 \frac{1}{(1 + X)^1} + 1\ 852 \frac{1}{(1 + X)^2} + \dots + 1\ 852 \frac{1}{(1 + X)^4}$$

και βρίσκουμε $X = 9,00000\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $9,0\%$.

Δεύτερο παράδειγμα

Έστω ένα συνολικό ποσό πίστωσης (κεφάλαιο) 6 000 EUR το οποίο εξοφλείται σε 48 ισόποσες μηνιαίες δόσεις των 149,31 EUR.

Θέτουμε:

$$6\ 000 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{48}}}{(1 + X)^{1/12} - 1}$$

Είτε θέτουμε:

$$6\ 000 = 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{48/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 9,380593\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $9,4\%$.

Τρίτο παράδειγμα

Έστω ένα συνολικό ποσό πίστωσης (κεφάλαιο) 6 000 EUR το οποίο εξοφλείται σε 48 ισόποσες μηνιαίες δόσεις των 149,31 EUR και έξοδα κατάρτισης φακέλου κατά τη σύναψη της σύμβασης ανερχόμενα σε 60,00 EUR.

Θέτουμε:

$$6\,000 - 60 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}}{(1+X)^{1/12} - 1}$$

Είτε θέτουμε:

$$5\,940 = 149,31 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 149,31 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 149,31 \frac{1}{(1+X)^{48/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 9,954966\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 10% .

Τέταρτο παράδειγμα

Έστω ένα συνολικό ποσό πίστωσης (κεφάλαιο) $6\,000$ EUR το οποίο εξοφλείται σε 48 ισόποσες μηνιαίες δόσεις των $149,31$ EUR, με έξοδα κατάρτισης φακέλου ύψους $60,00$ τα οποία καταναλώνονται στα χρεολύσια. Στην προκειμένη περίπτωση η μηνιαία δόση ανέρχεται σε $[149,31 \text{ EUR} + (60 \text{ EUR}/48)] = 150,56$ EUR.

Θέτουμε:

$$6\,000 = 150,56 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}}{(1+X)^{1/12} - 1}$$

Είτε θέτουμε:

$$6\,000 = 150,56 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 150,56 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 150,56 \frac{1}{(1+X)^{48/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 9,856689\%$ ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $9,9\%$.

Πέμπτο παράδειγμα

Έστω ένα συνολικό ποσό πίστωσης (κεφάλαιο) $6\,000$ EUR που εξοφλείται σε 48 ισόποσες μηνιαίες δόσεις των $149,31$ EUR, έξοδα κατάρτισης φακέλου κατά τη σύναψη της σύμβασης ανερχόμενα σε $60,00$ EUR και, επιπλέον, μία ασφάλεια με μηνιαίο κόστος 3 EUR. Υπενθυμίζουμε ότι τα στοιχεία κόστους που συνδέονται με τα ασφάλιστρα πρέπει να περιλαμβάνονται στο συνολικό κόστος της πίστωσης, εφόσον η ασφάλεια συνάπτεται τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης πίστωσης. Το χρεολύσιο ανέρχεται επομένως σε $152,31$ EUR.

Θέτουμε:

$$5\,940 = 152,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}}{(1+X)^{1/12} - 1}$$

Είτε θέτουμε:

$$5\,940 = 152,31 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 152,31 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 152,31 \frac{1}{(1+X)^{48/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 11,1070115\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $11,1\%$.

Έκτο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης τύπου «balloon» συνολικού ποσού πίστωσης (τιμή αγοράς ενός αυτοκινήτου προς χρηματοδότηση) $6\,000$ EUR το οποίο εξοφλείται σε 47 ισόποσες μηνιαίες δόσεις των $115,02$ EUR, με τελευταία πληρωμή ύψους $1\,915,02$ EUR, που αντιπροσωπεύει την υπολειμματική αξία του 30% του κεφαλαίου (σύμβαση «balloon») και, επιπλέον, με μία ασφάλιση μηνιαίου κόστους 3 EUR. Υπενθυμίζουμε γι' άλλη μία φορά ότι τα στοιχεία κόστους που συνδέονται με τα ασφάλιστρα πρέπει να περιλαμβάνονται στο συνολικό ποσό της πίστωσης εφόσον η ασφάλεια συνάπτεται τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης πίστωσης. Συνεπώς, το ύψος του χρεολυσίου είναι $118,02$ EUR και η τελευταία πληρωμή ανέρχεται σε $1\,918,02$ EUR.

Θέτουμε:

$$6\,000 = 118,02 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{47}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 1\,918,02 \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}$$

Είτε θέτουμε:

$$6\,000 = 118,02 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 118,02 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 118,02 \frac{1}{(1+X)^{47/12}} + \\ (1\,800 + 115,02 + 3) \frac{1}{(1+X)^{48/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 9,381567\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $9,4\%$.

Έβδομο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης συνολικού ποσού πίστωσης (κεφάλαιο) 6 000 EUR, έξοδα κατάρτισης φακέλου κατά τη σύναψη της σύμβασης ανερχόμενα σε 60,00 EUR, με δύο ομάδες χρεολυσίων, διάρκειας 22 και 26 μηνών, αντίστοιχα, εκ των οποίων η δεύτερη αντιστοιχεί στο 60% του ποσού της πρώτης. Οι αντίστοιχες μηνιαίες δόσεις ανέρχονται σε 186,36 EUR και 111,82 EUR.

Θέτουμε:

$$5\,940 = 186,36 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + \left\{ \left[111,82 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{26}}}{(1+X)^{1/12} - 1} \right] \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}} \right\}$$

Είτε θέτουμε:

$$5\,940 = \left[186,36 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 186,36 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 186,36 \frac{1}{(1+X)^{22/12}} \right] + \\ \left\{ \left[111,82 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 111,82 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 111,82 \frac{1}{(1+X)^{26/12}} \right] \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}} \right\}$$

και βρίσκουμε $X = 10,04089\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $10,0\%$.

Όγδοο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης συνολικού ποσού πίστωσης (κεφάλαιο) 6 000 EUR, έξοδα κατάρτισης φακέλου κατά τη σύναψη της σύμβασης ανερχόμενα σε 60,00 EUR, με δύο ομάδες χρεολυσίων, διάρκειας 22 και 26 μηνών, αντίστοιχα, εκ των οποίων η πρώτη αντιστοιχεί στο 60% του ποσού της δεύτερης. Οι αντίστοιχες μηνιαίες δόσεις ανέρχονται σε 112,15 EUR και 186,91 EUR.

Θέτουμε:

$$5\,940 = 112,15 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + \left\{ \left[186,91 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{26}}}{(1+X)^{1/12} - 1} \right] \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}} \right\}$$

Είτε θέτουμε:

$$5\,940 = \left[112,15 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 112,15 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 112,15 \frac{1}{(1+X)^{22/12}} \right] + \\ \left\{ \left[186,91 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 186,91 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 186,91 \frac{1}{(1+X)^{26/12}} \right] \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}} \right\}$$

και βρίσκουμε $X = 9,888383\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $9,9\%$.

Ένατο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης συνολικού ποσού πίστωσης (τιμή ενός αγαθού) 500,00 EUR που εξοφλείται σε 3 ισόποσες μηνιαίες δόσεις υπολογιζόμενες με βάση το χρεωστικό επιτόκιο T (ονομαστικό) 18 %, οι οποίες επιβαρύνονται με έξοδα κατάρτισης φακέλου ύψους 30,00 EUR που κατανομούνται στα χρεολύσια. Το ποσό της μηνιαίας δόσης ανέρχεται επομένως σε 171,69 EUR + έξοδα 10,00 EUR, ήτοι 181,69 EUR.

Θέτουμε:

$$500 = 181,69 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^3}}{(1 + X)^{1/12} - 1}$$

Είτε θέτουμε:

$$500 = 181,69 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 181,69 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + 181,69 \frac{1}{(1 + X)^{3/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 68,474596 \%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 68,5 %.

Το παράδειγμα αυτό είναι ενδεικτικό των πρακτικών που εξακολουθούν να εφαρμόζονται από ορισμένα καταστήματα τα οποία εξειδικεύονται στις πωλήσεις με πίστωση.

Δέκατο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης συνολικού ποσού πίστωσης (κεφάλαιο) 1 000 EUR, το οποίο εξοφλείται κατ' επιλογή είτε με την καταβολή 700,00 EUR μετά από ένα χρόνο και 500,00 EUR μετά από δύο χρόνια είτε με την καταβολή 500 EUR μετά από ένα χρόνο και 700 EUR μετά από δύο χρόνια.

Θέτουμε:

$$1\ 000 = 700 \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{12}} + 500 \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{24}}$$

και βρίσκουμε $X = 13,898663 \%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 13,9 %.

Είτε θέτουμε:

$$1\ 000 = 500 \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{12}} + 700 \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{24}}$$

και βρίσκουμε $X = 12,321446 \%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 12,3 %.

Το παράδειγμα αυτό δείχνει ότι ο υπολογισμός του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου εξαρτάται μόνο από τα χρεολύσια και ότι η αναφορά του συνολικού κόστους της πίστωσης στο πλαίσιο της εκ των προτέρων ενημέρωσης ή στη σύμβαση πίστωσης δεν συνεπάγεται καμία προστιθέμενη αξία για τον καταναλωτή. Ξεκινώντας από το ίδιο συνολικό κόστος πίστωσης 200 EUR, λαμβάνουμε δύο διαφορετικά ΣΕΠΕ (αναλόγως εάν η αποπληρωμή γίνεται με ταχύτερο ή βραδύτερο ρυθμό).

Ενδέκατο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης συνολικού ποσού πίστωσης 6 000 EUR και χρεωστικό επιτόκιο 9 %, που εξοφλείται σε 4 ισόποσες ετήσιες δόσεις των 1 852,01 EUR, και με έξοδα κατάρτισης φακέλου ύψους 60,00 EUR, τα οποία καταβάλλονται κατά τη σύναψη της σύμβασης.

Θέτουμε:

$$5\ 940 = 1\ 852,01 \frac{1 - \frac{1}{(1 + X)^4}}{X}$$

Είτε θέτουμε:

$$5\ 940 = 1\ 852,01 \frac{1}{(1 + X)} + 1\ 852,01 \frac{1}{(1 + X)^2} + \dots + 1\ 852,01 \frac{1}{(1 + X)^4}$$

και βρίσκουμε $X = 9,459052\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $9,5\%$.

Σε περίπτωση πρόωρης εξόφλησης, έχουμε αντίστοιχα:

Μετά από ένα χρόνο:

$$5\,940 = 6\,540 \frac{1}{(1 + X)}$$

όπου $6\,540$ είναι το οφειλόμενο ποσό, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, πριν από την καταβολή της πρώτης περιοδικής δόσης, σύμφωνα με τον πίνακα χρεολυσίων,

και βρίσκουμε $X = 10,101010\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $10,1\%$.

Μετά από δύο χρόνια:

$$5\,940 = 1\,852,01 \frac{1}{(1 + X)} + 5\,109,91 \frac{1}{(1 + X)^2}$$

όπου $5\,109,91$ είναι το οφειλόμενο ποσό, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, πριν από την καταβολή της δεύτερης περιοδικής δόσης, σύμφωνα με τον πίνακα χρεολυσίων,

και βρίσκουμε $X = 9,640069\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $9,6\%$.

Μετά από τρία χρόνια:

$$5\,940 = 1\,852,01 \frac{1}{(1 + X)} + 1\,852,01 \frac{1}{(1 + X)^2} + 3\,551,11 \frac{1}{(1 + X)^3}$$

όπου $3\,551,11$ είναι το οφειλόμενο ποσό, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, πριν από την καταβολή της τρίτης περιοδικής δόσης, σύμφωνα με τον πίνακα χρεολυσίων,

και βρίσκουμε $X = 9,505315\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $9,5\%$.

Το παραπάνω παράδειγμα δείχνει τη μείωση του προβλεπόμενου ΣΕΠΕ με την πάροδο του χρόνου, ιδίως σε περιπτώσεις όπου οι επιβαρύνσεις είναι καταβλητέες τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης.

Το παράδειγμα αυτό είναι επίσης ενδεικτικό της περίπτωσης σύναψης ενυπόθηκου δανείου με σκοπό την αναχρηματοδότηση τρεχουσών συμβάσεων πίστωσης των οποίων τα έξοδα (συμβολαιογραφικά, καταχώριση, φόροι, εγγραφή της υποθήκης) πρέπει να καταβληθούν τη στιγμή της σύναψης του δημόσιου εγγράφου και τα κεφάλαια τίθενται στη διάθεση του καταναλωτή από την ημερομηνία σύναψης αυτού του εγγράφου.

Δωδέκατο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης συνολικού ποσού πίστωσης $6\,000$ EUR και χρεωστικό επιτόκιο T (ονομαστικό) 9% , που εξοφλείται σε 48 μηνιαίες δόσεις των $149,31$ EUR (υπολογιζόμενες κατ' αναλογία), και έξοδα κατάρτισης φακέλου ύψους $60,00$ EUR, τα οποία καταβάλλονται κατά τη σύναψη της σύμβασης.

Θέτουμε:

$$5\,940 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{48}}}{(1 + X)^{1/12} - 1}$$

Είτε θέτουμε:

$$5\,940 = 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{48/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 9,9954957\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 10% .

Όμως, σε περίπτωση πρόωρης εξόφλησης, έχουμε αντίστοιχα:

Μετά από ένα χρόνο:

$$5\,940 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{11}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 4\,844,64 \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{12}}$$

όπου $4\,844,64$ είναι το οφειλόμενο ποσό, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, πριν από την καταβολή της δωδέκατης περιοδικής δόσης, σύμφωνα με τον πίνακα χρεολυσίων,

και βρίσκουμε $X = 10,655907\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $10,7\%$.

Μετά από δύο χρόνια:

$$5\,940 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{23}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 3\,417,58 \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{24}}$$

όπου $3\,417,58$ είναι το οφειλόμενο ποσό, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, πριν από την καταβολή της 24ης μηνιαίας δόσης, σύμφωνα με τον πίνακα χρεολυσίων,

και βρίσκουμε $X = 10,136089\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $10,1\%$.

Μετά από τρία χρόνια:

$$5\,940 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{35}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 1\,856,66 \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{36}}$$

όπου $1\,856,66$ είναι το οφειλόμενο ποσό, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, πριν από την καταβολή της 36ης μηνιαίας δόσης, σύμφωνα με τον πίνακα χρεολυσίων,

και βρίσκουμε $X = 9,991921\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 10% .

Δέκατο τρίτο παράδειγμα

Έστω ένα συνολικό ποσό πίστωσης (κεφάλαιο) $6\,000$ EUR το οποίο εξοφλείται σε 4 ισόποσες ετήσιες δόσεις των $1\,852,00$ EUR. Ας υποθέσουμε ότι η πίστωση χορηγείται με μεταβλητό επιτόκιο και ότι μετά την καταβολή της δεύτερης ετήσιας δόσης το (ονομαστικό) χρεωστικό επιτόκιο αυξάνεται από $9,00\%$ σε $10,00\%$. Προκύπτει μία νέα ετήσια δόση ύψους $1\,877,17$ EUR. Υπενθυμίζουμε ότι για τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ υποθέτουμε ότι το χρεωστικό επιτόκιο και οι υπόλοιπες επιβαρύνσεις παραμένουν σταθερά σε σχέση με τις αρχικές τιμές τους και εφαρμόζονται μέχρι τη λήξη της σύμβασης πίστωσης. Σύμφωνα με το πρώτο παράδειγμα, το ΣΕΠΕ θα είναι 9% .

Σε περίπτωση μεταβολής, ένα νέο ΣΕΠΕ θα πρέπει να ανακοινωθεί και να υπολογισθεί βάσει της υπόθεσης ότι η σύμβαση πίστωσης παραμένει σε ισχύ κατά τη συμφωνηθείσα εναπομένουσα διάρκεια της και ότι ο δανειστής και ο καταναλωτής εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με τους όρους και στις προθεσμίες που έχουν συμφωνηθεί.

Θέτουμε:

$$5\,940 = 1\,852,01 \frac{1 - \frac{1}{(1+X)^2}}{X} + \left[1\,877,17 \frac{1 - \frac{1}{(1+X)^2}}{X} \frac{1}{X^2} \right]$$

Είτε θέτουμε:

$$5\,940 = 1\,852,01 \frac{1}{(1+X)} + 1\,852,01 \frac{1}{(1+X)^2} + \left\{ \left[1\,877,17 \frac{1}{(1+X)^3} + 1\,877,17 \frac{1}{(1+X)^4} \right] + \frac{1}{X^2} \right\}$$

και βρίσκουμε $X = 9,741569\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $9,7\%$.

Δέκατο τέταρτο παράδειγμα

Έστω ένα συνολικό ποσό πίστωσης (κεφάλαιο) 6 000 EUR που εξοφλείται σε 48 ισόποσες μηνιαίες δόσεις των 149,31 EUR, έξοδα κατάρτισης φακέλου κατά τη σύναψη της σύμβασης ανερχόμενα σε 60,00 EUR και, επιπλέον, μία ασφάλεια με μηνιαίο κόστος 3 EUR. Υπενθυμίζουμε ότι τα στοιχεία κόστους που συνδέονται με τα ασφάλιστρα πρέπει να περιλαμβάνονται στο συνολικό ποσό της πίστωσης εφόσον η ασφάλεια συνάπτεται τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης πίστωσης. Το χρεολύσιο ανέρχεται επομένως σε 152,31 EUR, και στο πέμπτο παράδειγμα είχαμε βρει το $X = 11,107112$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ το οποίο ανέρχεται σε 11,1 %.

Ας υποθέσουμε τώρα ότι το (ονομαστικό) χρεωστικό επιτόκιο είναι μεταβλητό και ότι αυξάνεται σε 10 % μετά την εξόφληση της δέκατης έβδομης δόσης. Σε περίπτωση μεταβολής, ένα νέο ΣΕΠΕ πρέπει να ανακοινωθεί και να υπολογισθεί βάσει της υπόθεσης ότι η σύμβαση πίστωσης παραμένει σε ισχύ κατά τη συμφωνηθείσα εναπομένουσα διάρκεια της και ότι ο δανειστής και ο καταναλωτής εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με τους όρους και στις προθεσμίες που έχουν συμφωνηθεί.

Θέτουμε:

$$5\,940 = 151,91 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{17}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + \left[154,22 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{31}}}{(1+X)^{1/12} - 1} \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{17}} \right]$$

Είτε θέτουμε:

$$5\,940 = \left[151,91 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 151,91 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 151,91 \frac{1}{(1+X)^{17/12}} \right] + \left\{ \left[154,22 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 154,22 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 154,22 \frac{1}{(1+X)^{31/12}} \right] \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{17}} \right\}$$

και βρίσκουμε $X = 11,542740$ %, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 11,5 %.

Δέκατο πέμπτο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης τύπου «λήζινγκ» ή «χρηματοδοτικής μίσθωσης» που αφορά ένα αυτοκίνητο αξίας 15 000 EUR. Η σύμβαση ορίζει την καταβολή 48 μηνιαίων δόσεων των 350 EUR. Η πρώτη δόση είναι καταβλητέα τη στιγμή της διάθεσης του αγαθού. Μετά την πάροδο των 48 μηνών το δικαίωμα προαίρεσης αγοράς μπορεί να αρθεί με την εξόφληση της υπολειμματικής αξίας των 1 250 EUR.

Θέτουμε:

$$14\,650 = 350 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{47}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 1\,250 \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}$$

Είτε θέτουμε:

$$14\,650 = 350 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 350 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 350 \frac{1}{(1+X)^{47/12}} + 1\,250 \frac{1}{(1+X)^{48/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 9,541856$ %, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 9,5 %.

Δέκατο έκτο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης τύπου «χρηματοδότηση», «πώληση με πίστωση» ή «πώληση με δόσεις» η οποία αφορά ένα αγαθό αξίας 2 500 EUR. Η σύμβαση πίστωσης ορίζει μία προκαταβολή ύψους 500 EUR και την καταβολή 24 μηνιαίων δόσεων των 100 EUR, εκ των οποίων η πρώτη πρέπει να εξοφληθεί εντός 20 ημερών μετά τη διάθεση του αγαθού.

Στις περιπτώσεις αυτές η προκαταβολή δεν συνυπολογίζεται ποτέ στη χρηματοδοτική πράξη.

Θέτουμε:

$$(2\,500 - 500) \frac{1}{[(1 + X)^{1/365}]^{[365 \cdot 20]}} = 100 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{24}}}{(1 + X)^{1/12} - 1}$$

Είτε θέτουμε:

$$2\,000 \frac{1}{(1 + X)^{\frac{10,4316}{365}}} = 100 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 100 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 100 \frac{1}{(1 + X)^{24/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 20,395287$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 20,4 %.

Δέκατο έβδομο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης τύπου «άνοιγμα πίστωσης» καθορισμένης διάρκειας 6 μηνών και συνολικού ποσού πίστωσης 2 500 EUR. Η σύμβαση πίστωσης ορίζει την καταβολή του συνολικού κόστους της πίστωσης κάθε μήνα και την αποπληρωμή του συνολικού ποσού της πίστωσης κατά τη λήξη της σύμβασης. Το (πραγματικό) ετήσιο χρεωστικό επιτόκιο είναι 8 % και οι επιβαρύνσεις ανέρχονται σε 0,25 % μηνιαίως. Υπενθυμίζουμε ότι στην προκειμένη περίπτωση λαμβάνεται ως υπόθεση μία άμεση και ολοκληρωτική ανάληψη του ποσού της πίστωσης.

Βρίσκουμε το ποσό που αντιστοιχεί στο περιοδικό χρεολύσιο των μηνιαίων χρεωστικών τόκων, που υπολογίζονται βάσει ενός ισοδύναμου μηνιαίου επιτοκίου, με τον ακόλουθο τύπο:

$$a = 2\,500 \left\{ [(1,08)^{1/12} - 1] + 0,25 \right\}$$

Ητοι:

$$a = 2\,500 (0,006434 + 0,0025) = 22,34$$

Θέτουμε επομένως:

$$2\,500 = 22,34 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^6}}{(1 + X)^{1/12} - 1} + 2\,500 \frac{1}{(1 + X)^{6/12}}$$

Είτε θέτουμε:

$$2\,500 = 22,34 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 22,34 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 22,34 \frac{1}{(1 + X)^{6/12}} + 2\,500 \frac{1}{(1 + X)^{6/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 11,263633$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 11,3 %.

Δέκατο όγδοο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης τύπου «άνοιγμα πίστωσης» αόριστης διάρκειας και ύψους 2 500 EUR. Η σύμβαση προβλέπει εξαμηνιαία καταβολή ίση τουλάχιστον με το 25 % του εναπομείναντος υπολοίπου της οφειλής σε κεφάλαιο και χρεωστικούς τόκους, με ελάχιστη πληρωμή 25 EUR. Το (πραγματικό) ετήσιο χρεωστικό επιτόκιο ανέρχεται σε 12 % και τα έξοδα κατάρτισης φακέλου, καταβλητέα κατά τη σύναψη της σύμβασης, σε 50 EUR.

(Βρίσκουμε το ισοδύναμο μηνιαίο επιτόκιο με τον ακόλουθο τύπο:

$$i = (1 + 0,12)^{6/12} - 1 = 0,00583$$

ήτοι 5,83 %).

Τα ποσά των 19 εξαμηνιαίων δόσεων που πρέπει να εξοφληθούν (D_t) μπορούν να ληφθούν από έναν πίνακα χρεολυσίων όπου $D_1 = 661,44 \cdot D_2 = 525 \cdot D_3 = 416,71 \cdot D_4 = 330,75 \cdot D_5 = 262,52 \cdot D_6 = 208,37 \cdot D_7 = 165,39 \cdot D_8 = 208,37 \cdot D_9 = 104,20 \cdot D_{10} = 82,70 \cdot D_{11} = 65,64 \cdot D_{12} = 52,1 \cdot D_{13} = 41,36 \cdot D_{14} = 32,82 \cdot D_{15} = 25 \cdot D_{16} = 25 \cdot D_{17} = 25 \cdot D_{18} = 25 \cdot D_{19} = 15,28$.

Θέτουμε:

$$2\,500 - 50 = 661,44 \frac{1}{(1+X)^{6/12}} + 525 \frac{1}{(1+X)^{12/12}} + \dots + 25 \frac{1}{(1+X)^{108/12}} + 15,28 \frac{1}{(1+X)^{114/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 13,151744\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $13,2\%$.

Δέκατο ένατο παράδειγμα

Έστω μία σύμβαση πίστωσης τύπου «άνοιγμα πίστωσης» αόριστης διάρκειας μέσω κάρτας, με την οποία μπορούν να πραγματοποιούνται αναλήψεις πίστωσης συνολικού ύψους 700 EUR. Η σύμβαση προβλέπει μηνιαία καταβολή ίση τουλάχιστον με το 5% του εναπομείναντος υπολοίπου της οφειλής σε κεφάλαιο και χρεωστικούς τόκους, με περιοδικό χρεολύσιο (a) τουλάχιστον 25 EUR. Τα ετήσια έξοδα για την κάρτα ανέρχονται σε 20 EUR. Το (πραγματικό) ετήσιο χρεωστικό επιτόκιο είναι 0% για το πρώτο χρεολύσιο και 12% για τα επόμενα χρεολύσια.

Τα ποσά των 31 εξαμηνιαίων δόσεων που πρέπει να εξοφληθούν (D_t) μπορούν να ληφθούν από έναν πίνακα χρεολυσίων όπου $D_1 = 55,00 \cdot D_2 = 33,57 \cdot D_3 = 32,19 \cdot D_4 = 30,87 \cdot D_5 = 29,61 \cdot D_6 = 28,39 \cdot D_7 = 27,23 \cdot D_8 = 26,11 \cdot D_9 = 25,04 \cdot D_{10}$ έως $D_{12} = 25,00 \cdot D_{13} = 45 \cdot D_{14}$ έως $D_{24} = 25,00 \cdot D_{25} = 45 \cdot D_{26}$ έως $D_{30} = 25,00 \cdot D_{31} = 2,25$.

Θέτουμε:

$$700 = 55 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 33,57 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 25 \frac{1}{(1+X)^{30/12}} + 2,25 \frac{1}{(1+X)^{31/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 18,470574\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $18,5\%$.

Εικοστό παράδειγμα

Έστω ένα άνοιγμα πίστωσης υπό μορφή προκαταβολής σε τρεχούμενο λογαριασμό με αόριστη διάρκεια και συνολικό ποσό πίστωσης 2 500 EUR. Η σύμβαση πίστωσης δεν επιβάλλει πληρωμές σε κεφάλαιο, αλλά προβλέπει τη μηνιαία καταβολή του συνολικού κόστους της σύμβασης. Το (πραγματικό) ετήσιο χρεωστικό επιτόκιο είναι 8% . Οι μηνιαίες επιβαρύνσεις ανέρχονται σε 2,50 EUR.

Εκτός από την υπόθεση της ολοκληρωτικής ανάληψης του ποσού της πίστωσης, θα χρησιμοποιήσουμε επίσης την υπόθεση της θεωρητικής εξόφλησης μετά από ένα χρόνο.

Υπολογίζουμε κατ' αρχάς το θεωρητικό περιοδικό χρεολύσιο των τόκων και των επιβαρύνσεων a):

$$a = 2\,500 \left[(1,08)^{1/12} - 1 \right] + 2,50$$

και στη συνέχεια

$$2\,500 = 18,59 \frac{1 - \frac{1}{\left[(1+X)^{1/12} \right]^{12}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 2\,500 \frac{1}{(1+X^{1/12})^{12}}$$

ήτοι:

$$2\,500 = 18,59 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 18,59 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 18,59 \frac{1}{(1+X)^{12/12}} + 2\,500 \frac{1}{(1+X)^{12/12}}$$

και βρίσκουμε $X = 9,295804\%$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $9,3\%$.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Υπολογισμός του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου σε περιπτώσεις όπου μία σύμβαση πίστωσης προβλέπει προηγούμενη ή σύγχρονη κατάθεση ταμειυτηρίου και το χρεωστικό επιτόκιο καθορίζεται σε συνάρτηση με την λόγω κατάθεση

Χρησιμοποιούνται τα ακόλουθα σύμβολα:

- C = κεφάλαιο
- N = διάρκεια σε έτη
- T = ετήσιο χρεωστικό επιτόκιο
- A = ετήσια δόση
- F = περιοδικότητα
- n = διάρκεια σε περιόδους
- t = περιοδικό χρεωστικό επιτόκιο
- a = περιοδικό χρεολύσιο.
- M = περίοδος αποταμίευσης

1. ΜΕΙΚΤΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ Η ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΑΜΕΙΥΤΗΡΙΟΥ ΠΡΟΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ

Πρώτο παράδειγμα

Η χορήγηση μίας πίστωσης C ύψους 6 000 EUR για διάρκεια N = 4 έτη προϋποθέτει ύπαρξη κατάθεσης ταμειυτηρίου για χρονική περίοδο M = δύο ετών ύψους ίσου με το ήμισυ του παραπάνω ποσού, δηλαδή 3 000 EUR συνολικά, και με τελευταία κατάθεση ποσού 125 EUR ένα μήνα πριν από την ανάληψη πίστωσης. Η συγκεκριμένη κατάθεση ταμειυτηρίου δεν τοκίζεται, αλλά το χρεωστικό επιτόκιο της πίστωσης θα είναι μόνο T = 6 %, τη στιγμή που τα επιτόκια της αγοράς τείνουν μάλλον στο 9 %.

Το ποσό κατάθεσης κάθε μήνα είναι e = 125,00 EUR, το περιοδικό χρεολύσιο είναι a = 140,91 EUR και το ΣΕΠΕ εκτός ταμειυτηρίου είναι 6,17 %, ήτοι 6,2 %.

Για να βρούμε το πραγματικό επιτόκιο του συνόλου της πράξεως, θέτουμε:

$$6\,000 + 3\,000 = \left[125 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{24}}}{(1+X)^{1/12} - 1} [(1+X)^{1/12}]^{25} \right] + \left[140,91 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}}{(1+X)^{1/12} - 1} \right]$$

Είτε θέτουμε:

$$6\,000 + 3\,000 = \left\{ \left[125 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 125 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 125 \frac{1}{(1+X)^{24/12}} \right] [(1+X)^{1/12}]^{25} \right\} + \left[140,91 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 140,91 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 140,91 \frac{1}{(1+X)^{48/12}} \right]$$

Για την επίλυση της εξίσωσης — με χρήση επαναληπτικής μεθόδου — θέτουμε $X_1 = 0,062$ και υπολογίζουμε την τιμή του πρώτου μέλους: 170,5,

έπειτα $X_2 = 0,063$ και υπολογίζουμε την τιμή του πρώτου μέλους: 163,3

κ.λπ.

έπειτα $X_{26} = 0,087$ και υπολογίζουμε την τιμή του πρώτου μέλους: 6,0

έπειτα $X_{27} = 0,088$ και υπολογίζουμε την τιμή του πρώτου μέλους: 0,1

έπειτα $X_{28} = 0,089$ και υπολογίζουμε την τιμή του πρώτου μέλους: -5,7.

Η ορθή λύση είναι $X = 8,802245 \%$, ήτοι $8,8 \%$, και αυτό είναι το ΣΕΠΕ που πρέπει να ανακοινωθεί στον καταναλωτή ως το ΣΕΠΕ της σύμβασης πίστωσης με όρο να προϋπάρχει κατάθεση ταμειυτηρίου.

Δεύτερο παράδειγμα

Η χορήγηση μίας πίστωσης C ύψους $6\,000$ EUR για διάρκεια $N = 4$ έτη προϋποθέτει ύπαρξη κατάθεσης ταμειυτηρίου (M) για χρονική περίοδο δύο ετών ύψους ίσου με το ήμισυ του παραπάνω ποσού, δηλαδή $3\,000$ EUR, και με τελευταία κατάθεση ποσού 125 EUR ένα μήνα πριν από την ανάληψη πίστωσης. Η συγκεκριμένη κατάθεση ταμειυτηρίου τοκίζεται με πιστωτικό επιτόκιο $S = 3 \%$. Το χρεωστικό επιτόκιο θα είναι μόνο $T = 6 \%$, τη στιγμή που τα επιτόκια της αγοράς τείνουν μάλλον στο 9% .

Το ποσό κατάθεσης κάθε μήνα είναι $e = 125,00$ EUR, το περιοδικό χρεολύσιο είναι $a = 140,91$ EUR, και το ΣΕΠΕ εκτός ταμειυτηρίου είναι $6,17 \%$, ήτοι $6,2 \%$.

Η μελλοντική πραγματική αξία του M θα είναι M' και υπολογίζεται με τον ακόλουθο τύπο:

$$M' = 125 \frac{(1 + i)^n - 1}{i}$$

όπου $i = (1 + S)^{1/12} - 1$ και $n = 24$ μήνες

Ήτοι

$$M'(t_{-1}) = 125 \frac{(1,03)^{24/12} - 1}{(1,03)^{1/12} - 1} = 3\,086,65$$

και

$$M'(t_0) = 3\,086,65(1,03)^{1/12} = 3\,094,26$$

όπου t_0 είναι η στιγμή της ανάληψης πίστωσης.

Για να βρούμε το πραγματικό επιτόκιο του συνόλου της πράξεως, θέτουμε:

$$3\,094,26 + 6\,000 = \left[125 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{24}}}{(1 + X)^{1/12} - 1} [(1 + X)^{1/12}]^{25} \right] + \left[140,91 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{48}}}{(1 + X)^{1/12} - 1} \right]$$

Είτε θέτουμε:

$$3\,094,26 + 6\,000 = \left\{ \left[125 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 125 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 125 \frac{1}{(1 + X)^{24/12}} \right] [(1 + X)^{1/12}]^{25} \right\} +$$

$$\left[140,91 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 140,91 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 140,91 \frac{1}{(1 + X)^{48/12}} \right]$$

Για την επίλυση της εξίσωσης χρησιμοποιούμε πάλι επαναληπτική μέθοδο και βρίσκουμε $X = 7,484710$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με $7,5 \%$.

2. ΜΙΚΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΕ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ

2.1. Μεικτή σύμβαση πίστωσης χωρίς υποχρεωτική κατάθεση ταμειυτηρίου (προκαταβολές σε τρεχούμενο λογαριασμό)

Βλ. Παράρτημα ΙΙ, παράδειγμα 20. Η κατάθεση ταμειυτηρίου δεν λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ.

2.2. Μεικτή σύμβαση πίστωσης με ασφάλεια ζωής

Πρόκειται για πιστώσεις τύπου «endowment», όπως αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 20 της παρούσας οδηγίας, με την κατάθεση ταμειυτηρίου να αποτελεί συμβατικό στοιχείο.

Έστω ένα συνολικό ποσό πίστωσης 6 000 EUR που εξοφλείται σε τέσσερις ετήσιες δόσεις με χρεωστικό επιτόκιο 9 %, αλλά με λιξιπρόθεσμες πληρωμές για ολόκληρο το ποσό. Ας υποθέσουμε ότι ο διαχειριστής του κεφαλαίου κατέβαλε από 1 200,00 EUR στο τέλος του καθενός από τα 3 πρώτα έτη και ότι η συγκεκριμένη κατάθεση ταμειυτηρίου τοκίζεται με 4,00 %. Το υπόλοιπο αυτού του λογαριασμού πριν από το τελικό χρεολύσιο θα είναι 3 895,76 EUR. Θα χρειαστεί λοιπόν να καταθέσει ένα συμπληρωματικό ποσό 2 104,24 EUR. Ο πίνακας των χρεολυσίων του συνοψίζεται σε τρεις ετήσιες δόσεις των 1 740,00 EUR και μία των 2 644,24 EUR για ένα κεφάλαιο 6 000 EUR.

Θέτουμε:

$$6\,000 = 1\,740 \frac{1 - \frac{1}{(1+X)^3}}{X} + 2\,644,24 \frac{1}{(1+X)^4}$$

Είτε θέτουμε:

$$6\,000 = 1\,740 \frac{1}{(1+X)^1} + 1\,740 \frac{1}{(1+X)^2} + 1\,740 \frac{1}{(1+X)^3} + 2\,644,24 \frac{1}{(1+X)^4}$$

και βρίσκουμε $X = 10,955466$, ήτοι ένα ΣΕΠΕ ίσο με 10,96 %.